

สำนักงาน ป.ป.ช.

บทสรุปผู้บริหาร

ชื่อโครงการ “การจ่ายสินบนให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐของบริษัทข้ามชาติ
และนักลงทุนที่ประกอบธุรกิจและลงทุนในประเทศไทย”
(ภายใต้ชุดโครงการวิจัย เรื่อง แนวทางพัฒนาการสื่อสารและประชาสัมพันธ์
เพื่อยกระดับดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทย: ศึกษากรณีการจ่ายสินบนให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐ)

รหัสโครงการ 4366732

โดย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ต่อภัสสร ยมนา	ที่ปรึกษา
2. นางสาวฉันท์ชนก เจนณรงค์	หัวหน้าโครงการวิจัย
3. นางสาวอนัญญา แม่นโชติ	นักวิจัย
4. นางสาวเสาวณีย์ ทิพอด	นักวิจัย

สังกัด สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

กันยายน 2566

งบประมาณสนับสนุนงานมูลฐาน (Fundamental Fund)

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

จากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

สื่อวีดิทัศน์
(Motion Graphic)

บทสรุปผู้บริหาร

1. **ชื่อโครงการวิจัย** การถ่ายโอนสินบนให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐของบรรษัทข้ามชาติและนักลงทุนที่ประกอบธุรกิจและลงทุนในประเทศไทย

2. **ชื่อคณะผู้วิจัย**

2.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ต่อภัสสร ยมนา	ที่ปรึกษาโครงการ
2.2 นางสาวฉันทชนก เจนณรงค์	หัวหน้าโครงการ
2.3 นางสาวอนัญญา แม่นโชติ	นักวิจัย
2.4 นางสาวเสาวณีย์ ทิพอด	นักวิจัย

3. **ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา**

สถานการณ์การทุจริตและประพฤติมิชอบ เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทยมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้น เนื่องจากวิวัฒนาการของการทุจริตที่มีรูปแบบสลับซับซ้อน ปัญหาการขาดจิตสำนึกในการแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม ส่งผลให้ประเทศชาติได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรง มีการสูญเสียงบประมาณแผ่นดินไปกับการทุจริตที่มีความยากและซับซ้อนต่อการตรวจสอบของหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ด้วยเหตุนี้จึงได้มีการจัดทำแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ (พ.ศ. 2561 – 2580) และกำหนดเป้าหมายการพัฒนาในระยะ 20 ปี โดยใช้ดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index – CPI) ที่จัดทำโดยองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International – TI) เป็นเป้าหมายในการดำเนินการของแผนแม่บทฯ ซึ่งกำหนดให้ประเทศไทยมีอันดับค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ในปี พ.ศ. 2580 อยู่ในอันดับ 1 ใน 20 ของโลก¹

การจัดทำดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ของประเทศไทย องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (TI) ได้ใช้แหล่งข้อมูล 9 แหล่งมาใช้ในการคำนวณคะแนน² โดยประเด็นการทุจริตที่ทำการสำรวจแบ่งได้เป็น 5 ประเด็น ได้แก่ การถ่ายโอนสินบนให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐ การใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน ความโปร่งใสในกระบวนการจัดสรรงบประมาณของประเทศ สถานการณ์การทุจริตและการบังคับใช้กฎหมาย

¹ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ (พ.ศ. 2561 – 2580). สืบค้นเมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2564 จาก <http://nscdb.go.th/wp-content/uploads/2019/04/21-การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ.pdf>

² แหล่งข้อมูลที่องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (TI) ใช้ในการจัดทำดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ของประเทศไทย ประกอบด้วย แหล่งข้อมูล 9 แหล่ง ดังนี้

1. Bertelsmann Foundation Transformation Index (BTI)
2. Political and Economic Risk Consultancy (PERC)
3. Political Risk Services International Country Risk Guide (ICRG)
4. Varieties of Democracy Institute (VDEM)
5. Economist Intelligence Unit Country Risk Ratings (EIU)
6. World Justice Project Rule of Law Index (WJP)
7. IMD World Competitiveness Year Book (IMD)
8. Global Insight Country Risk Ratings (GI)
9. World Economic Forum Executive Opinion Survey (WEF)

และการทุจริตทางการเมือง³ มีกลุ่มเป้าหมายที่ทำการสำรวจ คือ นักธุรกิจ นักวิเคราะห์ความเสี่ยง และผู้เชี่ยวชาญ โดยประเด็นการทุจริตที่แหล่งข้อมูลส่วนใหญ่ทำการสำรวจ คือ การจ่ายสินบนให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) ในฐานะองค์กรหลักของประเทศไทยที่มีหน้าที่และอำนาจในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต มีความมุ่งมั่นและให้ความสำคัญกับการยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) เพื่อให้การดำเนินการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบของประเทศไทยบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทฯ ดังกล่าว โดยได้ศึกษาข้อมูลเชิงลึกที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ทั้งในมิติด้านเนื้อหา วิธีการคำนวณค่าคะแนน และกลุ่มเป้าหมายการสำรวจ อีกทั้งได้ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของสำนักงาน ป.ป.ช. ในด้านการปราบปรามการทุจริต การป้องกันการทุจริต การตรวจสอบทรัพย์สิน และเผยแพร่องค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการทุจริต ทำให้ทุกภาคส่วนในสังคมมีความตื่นตัวและเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตตามบทบาทและภาระหน้าที่ของตนเองมากขึ้น อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่ประเทศไทยเข้าร่วมการประเมินสถานการณ์การทุจริตกับองค์การเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (TI) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 จนถึงปัจจุบัน ผลคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ของประเทศไทย มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 36 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน และผลการจัดอันดับล่าสุดในปี พ.ศ. 2563 ประเทศไทยได้ 36 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน อยู่ในอันดับที่ 104 จากทั้งหมด 180 ประเทศทั่วโลก ซึ่งจะเห็นได้ว่าดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ของประเทศไทย ยังคงมีค่าคะแนนอยู่ในระดับที่ไม่ต่างจากเดิม

ดังนั้น การวิจัยฉบับนี้จะมุ่งศึกษาดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ในแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายสินบนให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐ สถานการณ์และการรับรู้การเรียกรับและการให้สินบนเจ้าหน้าที่รัฐของบรรษัทข้ามชาติ นักธุรกิจต่างชาติและนักลงทุนชาวไทยที่ลงทุนและประกอบธุรกิจในประเทศไทย และแนวทาง/มาตรการ/การดำเนินการของประเทศที่ประสบความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาการเรียกรับและการให้สินบนของเจ้าหน้าที่รัฐและมีค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) สูงอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและป้องกันการเรียกรับและการให้สินบนเจ้าหน้าที่รัฐที่สอดคล้องกับประเด็นการสำรวจของแหล่งข้อมูล ที่องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (TI) ใช้ในการจัดทำดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ไปยังนักลงทุนต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในประเทศไทยได้สัมฤทธิ์ผล อันเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งประการหนึ่งซึ่งส่งผลต่อการยกระดับดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ของประเทศไทย และทำให้ประเทศไทยมีภาพลักษณ์ของการดำเนินงานที่โปร่งใสมากขึ้นในสายตานานาชาติ

³ ฉันทชนก เจนณรงค์. (2561). การยกระดับดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทย. *วารสารวิชาการ ป.ป.ช.*, 11(1), 136 – 146.

4. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

4.1 เพื่อศึกษาสถานการณ์และการรับรู้การเรียกรับและการให้สินบนเจ้าหน้าที่รัฐของบริษัทข้ามชาตินักธุรกิจต่างชาติและนักลงทุนชาวไทยที่ลงทุนและประกอบธุรกิจในประเทศไทย

4.2 เพื่อศึกษาแนวทาง มาตรการ และการดำเนินการของสำนักงาน ป.ป.ช. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขและป้องกันการเรียกรับและการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่รัฐของบริษัทข้ามชาติและนักลงทุนที่เข้ามาประกอบธุรกิจในประเทศไทย

4.3 เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ของประเทศที่ประสบความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาการเรียกรับและการให้สินบนของเจ้าหน้าที่รัฐและมีค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) สูงอย่างต่อเนื่อง

4.4 เพื่อเสนอแนะแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการเรียกรับและการให้สินบนเจ้าหน้าที่รัฐของบริษัทข้ามชาติและนักธุรกิจต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในประเทศไทย

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ คณะผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) แบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน กล่าวคือ ในขั้นตอนแรกเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากบริษัทข้ามชาติและบริษัทสัญชาติไทย ในภาคธุรกิจการผลิต การบริการ และการก่อสร้าง ที่มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 419,708 ราย ในส่วนของการกำหนดขนาดตัวอย่าง คณะผู้วิจัยได้ใช้สูตรของ Yamane (1967) ซึ่งจากการแทนค่าในสูตรมีขนาดตัวอย่างจำนวน 400 ราย ภายหลังจากที่คณะผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างครบถ้วนแล้วได้ดำเนินการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ แจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ภายหลังจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ จะเป็นขั้นตอนของการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยนำข้อมูลการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณมาใช้ในการกำหนดประเด็นสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured or guided interviews) เพื่อใช้สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 6 กลุ่ม ประกอบด้วย ผู้แทนบริษัทข้ามชาติและบริษัทสัญชาติไทย ผู้แทนจากสมาคมภาคธุรกิจ ผู้บริหารและ/หรือเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนของบริษัทข้ามชาติและนักธุรกิจที่เข้ามาลงทุนในประเทศไทย ผู้บริหารและ/หรือเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการทุจริตในประเทศไทย ผู้บริหารและ/หรือเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการทุจริตในต่างประเทศ และนักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญที่มีองค์ความรู้ด้านการลงทุนในประเทศไทย

สุดท้าย เมื่อคณะผู้วิจัยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพจากกลุ่มเป้าหมายได้ครบถ้วนสมบูรณ์ จะนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และตีความเพื่อสรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการเรียกรับและการให้สินบนเจ้าหน้าที่รัฐของบริษัทข้ามชาติและนักธุรกิจที่เข้ามาลงทุนในประเทศไทยได้อย่างเป็นรูปธรรม

6. สรุปผลการศึกษา อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

คณะผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษา อภิปรายผลการศึกษา และมีข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหาและป้องกันการติดสินบนในกระบวนการลงทุนและประกอบธุรกิจในประเทศไทยดังที่จะนำเสนอต่อไปนี้

6.1 สรุปผลการศึกษา

จากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่างบริษัทข้ามชาติและบริษัทสัญชาติไทย ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม 2566 และการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ระหว่างเดือนมีนาคม - มิถุนายน 2566 คณะผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษา ประเด็นสถานการณ์และการรับรู้การเรียกรับและการให้สินบนเจ้าหน้าที่รัฐของบริษัทข้ามชาติ นักธุรกิจต่างชาติและนักลงทุนชาวไทย ที่ลงทุนและประกอบธุรกิจในประเทศไทย แนวทาง มาตรการ และการดำเนินการของสำนักงาน ป.ป.ช. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขและป้องกันการเรียกรับและการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่รัฐของบริษัทข้ามชาติ และนักลงทุนที่เข้ามาประกอบธุรกิจในประเทศไทย แนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ของประเทศที่ประสบความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาการเรียกรับและการให้สินบนของเจ้าหน้าที่รัฐและมีค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) สูงอย่างต่อเนื่อง และแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการเรียกรับและการให้สินบนเจ้าหน้าที่รัฐของบริษัทข้ามชาติและนักธุรกิจต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในประเทศไทย ดังนี้

6.1.1 สถานการณ์การเรียกรับและการให้สินบนเจ้าหน้าที่รัฐในกระบวนการลงทุนและประกอบธุรกิจในประเทศไทย

การศึกษาครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์การเรียกรับและการให้สินบนเจ้าหน้าที่รัฐในกระบวนการลงทุนและประกอบธุรกิจในประเทศไทยจากการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการให้และเรียกรับสินบน ประสบการณ์ของผู้ประกอบธุรกิจในการเสนอให้และถูกเรียกรับสินบนจากเจ้าหน้าที่รัฐในกระบวนการลงทุนและประกอบธุรกิจในประเทศไทย และการร้องเรียนการทุจริตหรือการถูกเรียกรับสินบนจากเจ้าหน้าที่รัฐไปยังองค์กรต่อต้านการทุจริต โดยสรุปได้ดังนี้

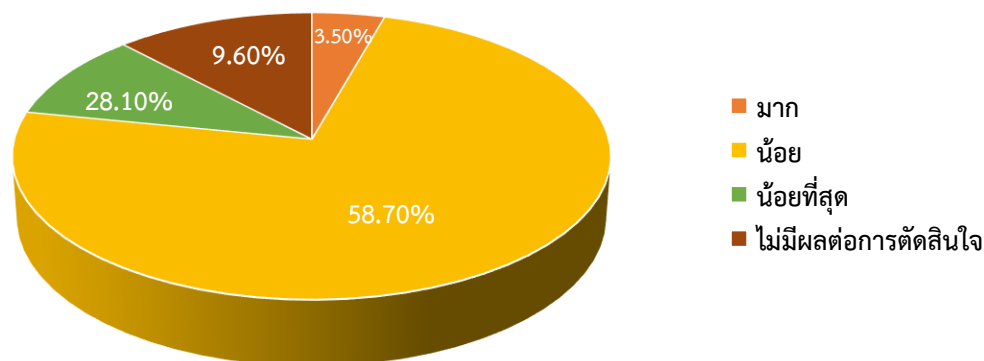
6.1.1.1 การรับรู้สถานการณ์การให้และถูกเรียกรับสินบนในการลงทุนในประเทศไทย

จากการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างบริษัทข้ามชาติและบริษัทสัญชาติไทย พบว่า ผู้ประกอบธุรกิจส่วนใหญ่ (ร้อยละ 67.50) รับรู้สถานการณ์การให้และเรียกรับสินบนในกระบวนการลงทุนในประเทศไทย เมื่อพิจารณาตามสัญชาติบริษัท พบว่า บริษัทข้ามชาติรับรู้ข้อมูลสถานการณ์การให้และเรียกรับสินบนในประเทศไทยร้อยละ 63.26 และไม่รับรู้ ร้อยละ 36.74 ส่วนบริษัทสัญชาติไทยรับรู้ข้อมูลสถานการณ์การให้และเรียกรับสินบน ร้อยละ 79.44 และไม่รับรู้ ร้อยละ 20.56 เมื่อพิจารณาเป็นภาคธุรกิจ พบว่า ภาคธุรกิจบริการรับรู้ข้อมูลข่าวสารมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 78.31 รองลงมาเป็นภาคธุรกิจการผลิต (ร้อยละ 57.89) และภาคธุรกิจก่อสร้าง (ร้อยละ 53.68) โดยผู้ประกอบธุรกิจมีความเห็นว่าปัญหาการติดสินบนมีความเกี่ยวพันอย่างใกล้ชิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนและการประกอบธุรกิจอยู่ที่ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.27 (ระดับมาก) และผู้ประกอบธุรกิจส่วนใหญ่ (ร้อยละ 76.5) มีความเห็นในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยมีการให้และเรียกรับสินบนในภาคธุรกิจเพิ่มขึ้น สาเหตุสำคัญประการหนึ่งคือ ในช่วงที่ประเทศไทยประสบปัญหาการแพร่ระบาดของเชื้อ COVID-19 ส่งผลให้กระบวนการอนุมัติอนุญาตมี

ความล่าช้าและค้างค้ำ จึงเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่รัฐและผู้ประกอบการมีการเจรจาต่อรองและเปลี่ยนแปลงประโยชน์ด้วยการจ่ายสินบนเพื่อและกับความเร็วในการอนุมัติอนุญาต รวมถึงยังมีหน่วยงานภาครัฐบางแห่งขอซื้อใบเสร็จจากโรงแรมเพื่อนำไปเบิกจ่ายจากหน่วยงานต้นสังกัดโดยไม่มีการใช้บริการจริง เพื่อนำเงินส่วนนั้นเก็บไว้เป็นของตนเองซึ่งผู้ประกอบการส่วนใหญ่รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์การให้และเรียกรับสินบนในกระบวนการลงทุนในประเทศไทยผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ (ร้อยละ 71.80) รองลงมาเป็นคำบอกเล่าจากคนรู้จัก (ร้อยละ 55.20) สื่อโทรทัศน์ (ร้อยละ 53.30) และประสบการณ์จากตนเอง (ร้อยละ 34.70) โดยมีกลุ่มตัวอย่างส่วนน้อยเพียงร้อยละ 3.60 ที่รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการให้และเรียกรับสินบนจากสื่อสังคมออนไลน์และสื่อสิ่งพิมพ์ของสำนักงาน ป.ป.ช. ซึ่งการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของกลุ่มผู้ประกอบการมีความแตกต่างกับกลุ่มสมาคมภาคธุรกิจเอกชน กล่าวคือ กลุ่มของนักลงทุนและผู้ประกอบการจะรับรู้ข้อมูลผ่านทางสื่อต่าง ๆ และคำบอกเล่าของคนรู้จัก โดยข้อมูลที่รับรู้ส่วนใหญ่จะเป็นข่าวสารการให้และเรียกรับสินบนที่เกิดขึ้นในกระบวนการประกอบธุรกิจในประเทศไทย แต่จะไม่รับรู้ข้อมูลรายละเอียดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับมาตรการแก้ไขและป้องกันการติดสินบนมากนัก เนื่องจากการประกอบธุรกิจในประเทศไทยได้ประสบกับการติดสินบนมาโดยตลอด จึงไม่มีความสนใจที่จะติดตามรายละเอียดของข้อมูลด้านการป้องกันการติดสินบนเท่าที่ควร ขณะเดียวกัน ในมุมมองของสมาคมภาคธุรกิจเอกชน จะรับรู้ข้อมูลข่าวสารทั้งในด้านของสถานการณ์การติดสินบนจากนักธุรกิจและองค์กรต่อต้านการทุจริต รวมถึงยังรับรู้ข้อมูลโดยละเอียดของมาตรการต่อต้านการติดสินบนและยังมีส่วนร่วมร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและองค์กรต่อต้านการทุจริตของประเทศไทยในการดำเนินการเพื่อต่อต้านการติดสินบนในภาคธุรกิจ

นอกจากนี้ ดัชนีชี้วัดการทุจริตที่สามารถสะท้อนถึงสถานการณ์การทุจริตและการติดสินบนในกระบวนการลงทุนและประกอบธุรกิจในประเทศไทย คือ ดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ที่สะท้อนว่าประเทศยังมีการทุจริตและการติดสินบน รวมถึงค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) จะมากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์การทุจริตในช่วงเวลาที่แหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทำการสำรวจ หากในช่วงเวลานั้นมีข้อมูลข่าวสารในเชิงลบ ผู้ตอบแบบสำรวจก็จะให้ข้อมูลในเชิงลบ ส่งผลให้ค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทย (CPI) น้อย แต่หากทำการสำรวจในช่วงเวลาที่ข้อมูลข่าวสารด้านการทุจริตลดลงและหน่วยงานภาครัฐมีความโปร่งใส หรือเป็นข้อมูลในเชิงบวก จะทำให้ผู้ตอบแบบสำรวจมีทัศนคติที่ดีขึ้นแล้วให้ข้อมูลในเชิงบวก ส่งผลให้ค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ของประเทศไทยดีขึ้น อย่างไรก็ตาม จากการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างบริษัทข้ามชาติและผู้แทนบริษัทสัญชาติไทย พบว่าผู้แทนภาคธุรกิจทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมากถึงร้อยละ 72.10 ไม่รู้จักดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) มีเพียงร้อยละ 27.90 ที่รู้จักดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) โดยมีผู้แทนบริษัทข้ามชาติร้อยละ 28.81 และผู้แทนบริษัทสัญชาติไทย ร้อยละ 35.92 ที่รู้จักดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) จากกลุ่มตัวอย่างบริษัทข้ามชาติและบริษัทสัญชาติไทยที่รู้จักดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) มีผลต่อการตัดสินใจการลงทุนหรือประกอบธุรกิจในประเทศไทยอยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 58.70) แสดงได้ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 ผลของดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ต่อการตัดสินใจลงทุนของนักลงทุนและนักธุรกิจ

ที่มา: การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ – มีนาคม 2566

บริษัทข้ามชาติและบริษัทสัญชาติไทยจะรู้จัก CPI ในฐานะที่เป็นชื่อย่อของ “ดัชนีราคาผู้บริโภค” (Consumer Price Index – CPI) และไม่ได้ติดตามสถานการณ์การตัดสินใจลงทุนจากดัชนีที่รายงานสถานการณ์การทุจริต แต่จะรับรู้และติดตามจากสื่อต่าง ๆ และมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้ประกอบธุรกิจ โดยกลุ่มตัวอย่างที่รู้จักดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) มีผลต่อการตัดสินใจการลงทุนหรือประกอบธุรกิจในประเทศไทยอยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 58.70) เนื่องจากยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุน เช่น โครงสร้างพื้นที่ (Infrastructure) แรงงานฝีมือ (Skilled labor) คุณภาพการศึกษา มาตรฐานด้านสาธารณสุข และความปลอดภัยในการดำเนินชีวิตประจำวัน รวมถึงจากข้อมูลปัจจัยที่เป็นปัญหาสำคัญที่สุดสำหรับการดำเนินธุรกิจ (The most problematic factors for doing business) ที่จัดทำโดย World Economic Forum (WEF) สะท้อนให้เห็นว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการประกอบธุรกิจมีประมาณ 16 ปัจจัย เช่น เสถียรภาพทางการเมือง การทุจริต ความมีประสิทธิภาพของระบบราชการ แรงงาน อัตราภาษี อาชญากรรม และสาธารณสุข

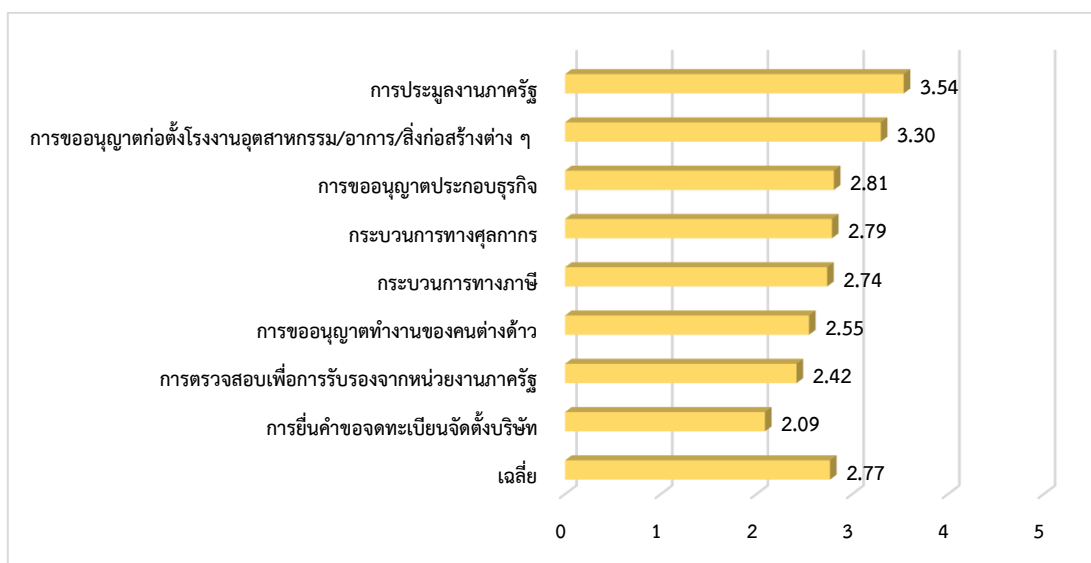
สำหรับการรับรู้สถานการณ์การทุจริตในมิติของการบังคับใช้กฎหมายต่อต้านสินบนและการดำเนินงานขององค์กรต่อต้านการทุจริตและหน่วยงานภาครัฐในการป้องกันการตัดสินใจลงทุนและประกอบธุรกิจในประเทศไทย จากการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างบริษัทข้ามชาติและบริษัทสัญชาติไทยพบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 99.30 รับรู้มาตรการและกฎหมายต่อต้านการให้และเรียกรับสินบนในกระบวนการลงทุนในประเทศไทย หากแต่ในทัศนะของบริษัทข้ามชาติและบริษัทสัญชาติไทยที่รับรู้เกี่ยวกับมาตรการและกฎหมายต่อต้านการให้และเรียกรับสินบนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าประเทศไทยประสบความสำเร็จในการปฏิบัติตามมาตรการและกฎหมายต่อต้านสินบนอยู่ในระดับน้อย ทั้งในเรื่องของความมุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหาการให้และเรียกรับสินบนในภาคธุรกิจ การมีมาตรการป้องกันการให้และเรียกรับสินบนที่มีประสิทธิภาพ การบังคับใช้กฎหมายต่อต้านการทุจริต และการแจ้งเบาะแสการให้และเรียกรับสินบน เนื่องจากยังเห็นว่าเจ้าหน้าที่รัฐที่กระทำการทุจริตและตัดสินใจได้รับการลงโทษตามกฎหมายน้อยมาก ขณะเดียวกัน สมาคมภาคธุรกิจเอกชนมีการ

รับรู้และได้ศึกษากฎหมายและมาตรการต่อต้านการติดสินบนในประเทศไทย โดยมีความเห็นว่าประเทศไทยมีการพัฒนามากกฎหมายให้สอดคล้องกับกฎหมายต่อต้านการติดสินบนที่เป็นสากล เช่น อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ.2003 (UNCAC 2003) แต่ในเรื่องของการบังคับใช้กฎหมาย องค์กรต่อต้านการทุจริตของประเทศไทยและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรมีการบังคับใช้กฎหมายกับเจ้าหน้าที่รัฐอย่างเป็นธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติ รวมถึงประเทศไทยควรพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศในด้านการสืบสวนสอบสวนคดีทุจริตและการเก็บค่าสินไหมชดเชยความเสียหายจากคดีข้ามชาติ รวมถึงพัฒนามาตรฐานในเรื่องของผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest – COI) เนื่องจากในปัจจุบันนี้การทุจริตในรูปแบบผลประโยชน์ทับซ้อนมีความรุนแรงมากขึ้น

6.1.1.2 ประสิทธิภาพการให้และเรียกรับสินบนในกระบวนการลงทุนในประเทศไทย

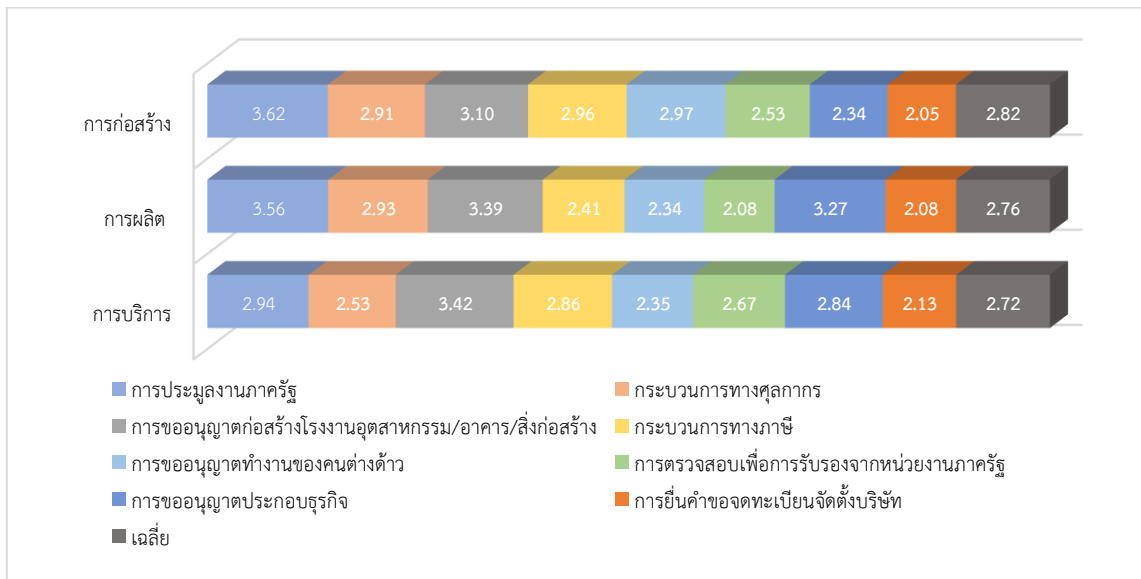
จากการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างบริษัทข้ามชาติและบริษัทสัญชาติไทย พบว่า ประสิทธิภาพการถูกเรียกรับและเสนอให้สินบนอยู่ในกระบวนการลงทุนและประกอบกิจการในประเทศไทยอยู่ในระดับปานกลาง เฉลี่ยอยู่ที่ 2.77 (ระดับปานกลาง) โดยกระบวนการที่มีการให้และเรียกรับสินบนสูงสุด 5 อันดับแรก ประกอบด้วย การประมูลงานภาครัฐมี/การจัดซื้อจัดจ้าง เฉลี่ยอยู่ที่ 3.54 (ระดับปานกลาง) รองลงมาเป็นการขออนุญาตก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรม/อาคาร/สิ่งก่อสร้าง เฉลี่ยอยู่ที่ 3.30 (ระดับปานกลาง) การขออนุญาตประกอบธุรกิจ เฉลี่ยอยู่ที่ 2.81 (ระดับปานกลาง) กระบวนการทางศุลกากร เฉลี่ยอยู่ที่ 2.79 (ระดับปานกลาง) และกระบวนการทางภาษี เฉลี่ยอยู่ที่ 2.74 (ระดับปานกลาง) และเมื่อพิจารณาเป็นภาคธุรกิจ พบว่า ภาคธุรกิจการก่อสร้างมีประสิทธิภาพการให้และถูกเรียกรับสินบนมากที่สุด เฉลี่ยอยู่ที่ 2.82 (ระดับปานกลาง) รองลงมาเป็นภาคธุรกิจการผลิตเฉลี่ยอยู่ที่ 2.77 (ระดับปานกลาง) และภาคธุรกิจบริการเฉลี่ยอยู่ที่ 2.69 (ระดับปานกลาง) แสดงได้ดังแผนภูมิที่ 2 และ 3

แผนภูมิที่ 2 ประสิทธิภาพการถูกเรียกรับและเสนอให้สินบนในกระบวนการการลงทุนและประกอบกิจการในประเทศไทยภาพรวม

ที่มา: การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ – มีนาคม 2566

แผนภูมิที่ 3 ประสิทธิภาพการถูกเรียกเก็บและเสนอให้สินบนในกระบวนการการลงทุนและประกอบกิจการในประเทศไทย จำแนกตามภาคธุรกิจ

ที่มา: การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ – มีนาคม 2566

นอกจากนี้ บริษัทเอกชนที่มีการจ่ายเงินเพิ่มหรือจ่ายเงินอย่างไม่เป็นทางการจะได้รับการอำนวยความสะดวกรวดเร็วจากเจ้าหน้าที่รัฐอยู่ในระดับปานกลาง เฉลี่ยอยู่ที่ 3.33 โดยสินบนที่ให้และถูกเรียกเก็บจากเจ้าหน้าที่รัฐส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปแบบของ “เงิน” เฉลี่ยอยู่ที่ 3.93 และ “ทรัพย์สินมีค่า” เฉลี่ยอยู่ที่ 2.17 ซึ่งการเสนอให้หรือเรียกเก็บสินบนในกระบวนการติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐจะมีทั้งในรูปแบบการเจรจาอย่างตรงไปตรงมาและใช้อำนาจการปฏิบัติหน้าที่ในการตรวจสอบและยึดเอื้อระยะเวลาดำเนินการเพื่อให้ผู้ประกอบการเสนอให้ค่าดำเนินการพิเศษที่ เป้าหมายหลักของการติดสินบน คือ ความรวดเร็ว การทำให้ผิดเป็นถูก และการชนะการประมูล

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาเป็นภาคธุรกิจ พบว่า ภาคธุรกิจการก่อสร้างจะมีประสิทธิภาพการถูกเรียกเก็บและเสนอให้สินบนสูงสุด รองลงมาเป็นภาคธุรกิจการผลิต และภาคธุรกิจการบริการ ตามลำดับ ซึ่งกระบวนการลงทุนและการประกอบธุรกิจที่ภาคธุรกิจก่อสร้างมีประสพการณ์เสนอให้และเรียกเก็บสินบนสูงสุด 3 อันดับแรก คือ การประมูลงานภาครัฐ การขออนุญาตก่อสร้างอาคาร และการขออนุญาตทำงานของคนต่างด้าว ในส่วนของกระบวนการประมูลงานภาครัฐ ประสพการณ์ที่ผู้ประกอบการพบเจอ คือ การที่ผู้ประกอบการต้องมีการเสนอให้สินบนให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐและจัดสรรผลประโยชน์ให้ลงตัวในทุกหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่หน่วยงานภาครัฐส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ซึ่งสินบนจะอยู่ที่ประมาณร้อยละ 20 – 40 ของวงเงินงบประมาณ รวมถึงยังมีการให้ทรัพย์สินมีค่าอื่น ๆ และการฮั้วประมูลในการจัดซื้อจัดจ้าง นอกจากนี้ ผู้ประกอบการยังมีประสพการณ์การติดสินบนในกระบวนการก่อสร้างอาคารต่าง ๆ โดยมีการจ่ายสินบนให้เจ้าหน้าที่รัฐในเกือบทุกหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานที่ดินจังหวัด การไฟฟ้า การประปา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้กระบวนการดำเนินงานเป็นไปอย่างรวดเร็วและราบรื่น รวมถึง

ระหว่างการก่อสร้างอาคาร ผู้ประกอบการยังต้องมีการจ่ายสินบนให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐเข้ามาตรวจสอบ การดำเนินงานทั้งที่มาตรวจสอบตามอำนาจหน้าที่และมาตรวจสอบโดยไม่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงเพื่อเรียกเก็บ ค่าดูแลรายเดือน

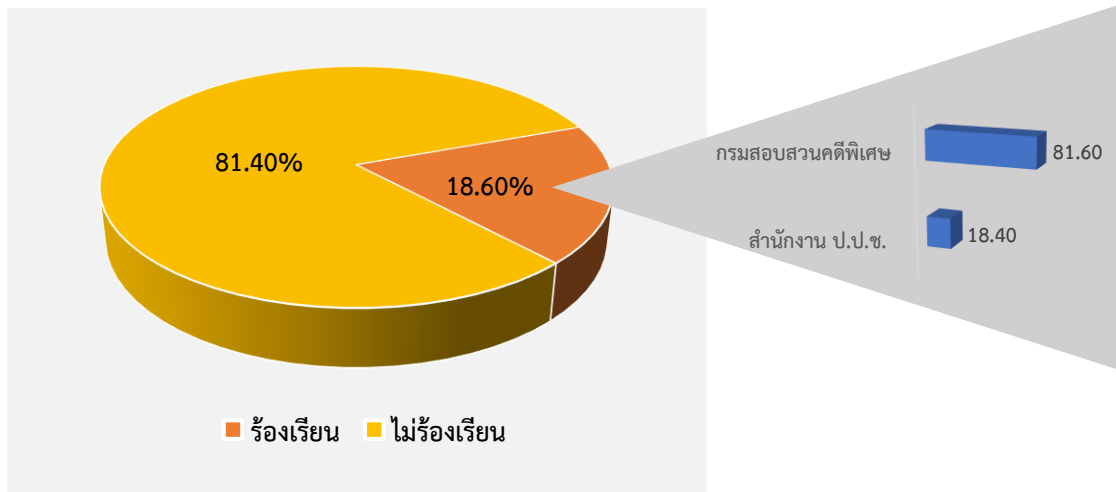
สำหรับภาคธุรกิจการผลิต มีประสบการณ์เสนอให้และเรียกรับสินบนสูงสุด 3 อันดับแรก คือ กระบวนการขออนุญาตก่อสร้างโรงงาน การประมูลงานภาครัฐ และการขออนุญาตประกอบธุรกิจ ซึ่งใน กระบวนการขออนุญาตก่อสร้างโรงงานจะขออนุญาตจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผู้ประกอบการ มีการจ่ายสินบนให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องตั้งแต่การขออนุญาตจนกระทั่งถึงขั้นตอนการตรวจสอบ อนุญาตให้ใช้อาคาร ในส่วนของกระบวนการประมูลงานภาครัฐ ประสบการณ์ที่ผู้ประกอบการพบเจอ คือ การที่ผู้ประกอบการต้องมีการเสนอให้สินบนให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐ แต่หน่วยงานภาครัฐจะพิจารณาเลือกบริษัท ที่เสนอให้ผลประโยชน์มากกว่าโดยไม่ได้พิจารณาถึงคุณภาพของสินค้าและบริการมากนัก จึงส่งผลกระทบต่อ คุณภาพของการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนในพื้นที่ และในกระบวนการขออนุญาตประกอบธุรกิจ ผู้ประกอบการต้องขออนุญาตจากกรมโรงงานอุตสาหกรรมที่ต้องมีเจ้าหน้าที่เข้ามาตรวจสอบก่อนที่จะออก ใบอนุญาตประกอบธุรกิจโรงงานได้ หากผู้ประกอบการมีการจ่ายสินบนให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐที่เข้ามาตรวจสอบ จะทำให้ความเข้มงวดในการตรวจสอบลดลงและสามารถออกใบอนุญาตประกอบธุรกิจโรงงานได้รวดเร็วขึ้น

ในส่วนของภาคธุรกิจบริการ มีประสบการณ์เสนอให้และเรียกรับสินบนสูงสุด 3 อันดับแรกในกระบวนการขออนุญาตก่อสร้างอาคาร กระบวนการทางภาษี และการขออนุญาตประกอบธุรกิจ สำหรับในกระบวนการขออนุญาตก่อสร้างอาคาร ผู้ประกอบการมีประสบการณ์การติดสินบนคล้ายคลึงกับ ผู้ประกอบการภาคธุรกิจการผลิต กล่าวคือ มีการจ่ายสินบนตั้งแต่เริ่มขออนุญาตก่อสร้างอาคารตลอดจนถึง การอนุญาตใช้อาคาร เช่น การจ่ายค่าดำเนินการพิเศษให้แก่เจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาล) ในการปรับแก้แบบแปลนอาคารทั้งที่ข้อเท็จจริงแบบแปลนที่ยื่นขออนุญาตก่อสร้างเป็นไปตามกฎหมาย ที่กำหนด แต่เจ้าหน้าที่รัฐยังคงมีการทักท้วงให้มีการปรับแก้หลายครั้ง และแบบแปลนอาคารที่เจ้าหน้าที่รัฐ ได้ปรับแก้และอนุญาตให้ก่อสร้างได้ ก็ไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปจากแบบแปลนอาคารที่ยื่นขอสั่งสร้างมากนัก ในส่วนของการติดสินบนในกระบวนการทางภาษี ผู้ประกอบธุรกิจบริการบางแห่งมีการเจรจาต่อรองขอลดจำนวน เงินภาษีที่ต้องจ่าย โดยจะมีเจ้าหน้าที่รัฐของกรมสรรพากรบางรายเสนอให้ความช่วยเหลือโดยการปรับลดรายได้ เพื่อให้เสียภาษีน้อยลง แลกกับการที่ผู้ประกอบการต้องจ่ายค่าดำเนินการพิเศษในส่วนที่เจ้าหน้าที่รัฐให้ความ ช่วยเหลือ และสำหรับในกระบวนการขออนุญาตประกอบธุรกิจนั้น ในกรณีของการประกอบธุรกิจบริการประเภท โรงแรม ผู้ประกอบการจะต้องมีการขอใบอนุญาตจากหน่วยงานภาครัฐจำนวนมาก โดยขึ้นอยู่กับการประกอบ ธุรกิจย่อยภายในโรงแรม เช่น ขอใบอนุญาตประกอบธุรกิจโรงแรม ขอใบอนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตราย ต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ใบอนุญาตจำหน่ายสุรา ฯลฯ ส่งผลให้ผู้ประกอบการต้องติดต่อขอใบอนุญาตจาก หน่วยงานภาครัฐจำนวนมาก และหากต้องการการอำนวยความสะดวกจากเจ้าหน้าที่รัฐ การจ่ายสินบนหรือ ค่าดำเนินการพิเศษก็จะทำให้ผู้ประกอบการได้รับใบอนุญาตได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ ผู้ประกอบการโรงแรม ยังมีประสบการณ์ที่หน่วยงานภาครัฐที่มาใช้บริการขอให้ระบุค่าใช้จ่ายที่เกินจริง (Overbill) ขอซื้อใบเสร็จทิ้งที่ ไม่ได้มาใช้บริการจริงเพื่อนำใบเสร็จไปเบิกจ่ายจากหน่วยงานภาครัฐต้นสังกัด

6.1.1.3 การร้องเรียนกรณีการติดสินบนในกระบวนการลงทุนในประเทศไทย

จากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้แทนบริษัทข้ามชาติและผู้แทนบริษัทสัญชาติไทย พบว่า เมื่อบริษัทถูกเรียกรับสินบนจะไม่ได้มีการแจ้งไปยังหน่วยงานภาครัฐมากถึงร้อยละ 81.40 และมีบริษัทที่แจ้งหน่วยงานภาครัฐเมื่อถูกเรียกรับสินบนเพียงร้อยละ 18.60 แสดงได้ดังแผนภูมิที่ 4

แผนภูมิที่ 4 การร้องเรียนกรณีการติดสินบนในกระบวนการลงทุนในประเทศไทย

ที่มา: การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ – มีนาคม 2566

สาเหตุที่ผู้ประกอบการไม่แจ้งเบาะแสหรือร้องเรียนการให้หรือถูกเรียกรับสินบนเนื่องจากขาดความเชื่อมั่นในกระบวนการบังคับใช้กฎหมาย การปกปิดข้อมูลของผู้แจ้งเบาะแสหรือผู้ร้องเรียน และองค์กรต่อต้านการทุจริตของประเทศไทยมีการดำเนินการที่ล่าช้า รวมถึงการร้องเรียนการติดสินบนหรือการทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐไปยังองค์กรต่อต้านการทุจริตเป็นการเพิ่มภาระที่ต้องมาให้ปากคำและข้อมูลเอกสารต่าง ๆ ซึ่งต้องใช้เวลานาน จึงไม่คุ้มค่าที่จะดำเนินการแจ้งเบาะแสหรือร้องเรียน และที่ผ่านมามีกรณีน้อยมากที่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่รับสินบนได้รับการลงโทษตามกฎหมาย และเหตุผลที่สำคัญที่สุดคือ ภาคธุรกิจเอกชนยังคงต้องประกอบกิจการในประเทศไทยและติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐ เช่น ในภาคธุรกิจก่อสร้างที่ยังคงต้องเข้าร่วมประมูลงานของหน่วยงานภาครัฐ ต้องมีการขอใบอนุญาตก่อนก่อสร้างต่าง ๆ เมื่อมีการเริ่มโครงการก่อสร้างใหม่ หรือในภาคธุรกิจการผลิตที่ต้องมีการนำเข้าวัตถุดิบสำหรับการผลิตหรือส่งออกสินค้าไปขายยังต่างประเทศ และยังมีกระบวนการทางภาษีที่ต้องติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐที่มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกปี ภาคธุรกิจเอกชนจึงไม่ประสงค์ที่จะมีปัญหาเกี่ยวกับหน่วยงานภาครัฐ เนื่องจากเกรงว่าการแจ้งเบาะแสหรือร้องเรียนการติดสินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐจะทำให้บริษัทถูกขึ้นบัญชีดำ (Blacklist) และส่งผลกระทบต่อในการประกอบธุรกิจ เช่น ถูกกีดกันแก่การดำเนินการดำเนินงานของบริษัทที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานภาครัฐล่าช้าหรืออาจไม่ได้รับการอนุมัติอนุญาตในกระบวนการต่าง ๆ โดยการถูกตั้งเรื่องด้วยวิธีการขอเอกสารเพิ่มเติมหรือให้แก้ไขข้อมูลรายละเอียดในเอกสารหลายครั้งและไม่ส่งเรื่องต่อไปยังกระบวนการอื่นที่เกี่ยวข้อง

ดังนั้น จากผลการศึกษาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าประเทศไทยยังคงมีการให้และเรียกรับสินบน ในกระบวนการลงทุนและการประกอบธุรกิจที่มีความรุนแรงอยู่ในระดับปานกลาง โดยผู้ประกอบการส่วนใหญ่ จะรับรู้ข้อมูลข่าวสารการทุจริตและการติดสินบนจากสื่อสังคมออนไลน์ คำบอกเล่าจากคนรู้จัก และจาก ประสบการณ์ตรงในการติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐ กระบวนการที่ผู้ประกอบการมีประสบการณ์การติดสินบน มากที่สุด คือ การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ/การประมูลงานภาครัฐ รองลงมาเป็นการขออนุญาตก่อสร้างอาคาร/โรงงาน การขออนุญาตประกอบธุรกิจ กระบวนการศุลกากร และกระบวนการทางภาษี ตามลำดับ โดยภาคธุรกิจที่มี ประสบการณ์การติดสินบนสูงสุด คือ ภาคธุรกิจก่อสร้าง รองลงมาเป็นภาคธุรกิจการผลิต และภาคธุรกิจบริการ สาเหตุหลักของการติดสินบนในกระบวนการลงทุนและการประกอบธุรกิจ ได้แก่ ความรวดเร็วในการดำเนินงาน ของเจ้าหน้าที่รัฐ การให้เจ้าหน้าที่รัฐปิดหูปิดตาอนุมัติอนุญาตให้สิ่งทีภาคธุรกิจสามารถดำเนินการบางสิ่ง บางอย่างที่ไม่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด และการจ่ายสินบนเพื่อให้ได้รับว่าจ้างจากหน่วยงานภาครัฐหรือ คณะกรรมการประมูลงาน อย่างไรก็ตาม แม้ว่าผู้ประกอบการจะประสบกับการเสนอให้และถูกเรียกรับสินบน จากเจ้าหน้าที่รัฐในกระบวนการลงทุนและประกอบกิจการในประเทศไทย แต่ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เลือกที่จะ ไม่ร้องเรียนหรือแจ้งเบาะแสการทุจริตหรือการติดสินบนต่อองค์กรต่อต้านการทุจริตและหน่วยงานภาครัฐ ที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากผู้ประกอบการมีความเห็นว่าแม้ว่าประเทศไทยจะมีการแก้ไขปัญหาและป้องกันการ ติดสินบนในกระบวนการลงทุนและประกอบธุรกิจในประเทศไทย แต่ยังไม่ประสบความสำเร็จในระดับน้อย การบังคับใช้กฎหมายต่อต้านการทุจริตและการติดสินบนไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะนำตัวผู้กระทำ การทุจริตมาลงโทษได้ จึงมีความกังวลว่าหากดำเนินการร้องเรียนหรือแจ้งเบาะแสการทุจริต ข้อมูลส่วนตัวและ ข้อมูลการแจ้งเบาะแสต่าง ๆ จะไม่ถูกปกปิดเป็นความลับแล้วจะส่งผลต่อการประกอบธุรกิจและการติดต่อกับ หน่วยงานภาครัฐต่อไปในอนาคต เช่น ถูกกลั่นแกล้งให้กระบวนการดำเนินงานของบริษัทที่เกี่ยวข้องกับ หน่วยงานภาครัฐล่าช้าหรืออาจไม่ได้รับการอนุมัติอนุญาตในกระบวนการต่าง ๆ โดยการถูกดิ่งเรื่องด้วยวิธีการ ขอบเอกสารเพิ่มเติมหรือให้แก้ไขข้อมูลรายละเอียดในเอกสารหลายครั้งและไม่ส่งเรื่องต่อไปยังกระบวนการอื่น ที่เกี่ยวข้อง

6.1.2 การดำเนินการของสำนักงาน ป.ป.ช. และหน่วยงานภาครัฐในการแก้ไขและป้องกันการเรียกรับและการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่รัฐในกระบวนการลงทุนและประกอบธุรกิจในประเทศไทย

การลงทุนและการประกอบธุรกิจในประเทศไทย มีหน่วยงานภาครัฐหลายแห่งที่มีอำนาจหน้าที่ ที่เกี่ยวข้อง การศึกษาวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้สัมภาษณ์หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนและประกอบ ธุรกิจในประเทศไทย และองค์กรต่อต้านการทุจริตของประเทศไทย ในส่วนของหน่วยงานภาครัฐที่มีอำนาจหน้าที่ ในการให้บริการและอนุมัติอนุญาตที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนและประกอบธุรกิจในประเทศไทย คณะผู้วิจัยได้ สัมภาษณ์ข้อมูลจากกรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมศุลกากร กรมสรรพากร และกรมการจัดหางาน ซึ่งหน่วยงาน ภาครัฐทั้ง 4 แห่งมีความเห็นตรงกันว่าสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการให้และเรียกรับสินบนของเจ้าหน้าที่รัฐ คือ การติดต่อสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับผู้มารับบริการหรือผู้ประกอบการโดยตรงและกฎหมายมีช่องว่าง ให้เจ้าหน้าที่รัฐสามารถใช้อำนาจดุลพินิจในการปฏิบัติงาน ด้วยเหตุนี้ หน่วยงานดังกล่าวจึงได้มีแนวทางในการ แก้ไขปัญหาและป้องกันการให้และเรียกรับสินบนโดยการกำหนดขั้นตอนการทำงานและกรอบระยะเวลา

การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐที่ชัดเจน มีการนำระบบอิเล็กทรอนิกส์/ระบบออนไลน์มาใช้ในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐ และการจัดโครงการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่บุคลากรในหน่วยงานภาครัฐ เช่น กรมโรงงานอุตสาหกรรมได้มีการนำระบบอิเล็กทรอนิกส์และระบบออนไลน์มาใช้เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถยื่นคำขออนุญาตต่าง ๆ ได้ และมีการกำหนดรายการเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการยื่นคำขออนุญาตและระยะเวลาการดำเนินงานที่ชัดเจน กรมศุลกากรได้พัฒนาระบบการชำระเงินผ่านระบบ e-Payment กรมสรรพากรได้พัฒนาระบบการยื่นภาษีจากเดิมที่ยื่นเอกสารแบบกระดาษ (Hard copy) เป็นการยื่นภาษีผ่านระบบออนไลน์ เพื่อเพิ่มความสะดวกรวดเร็วในการยื่นแบบและชำระภาษี และกรมการจัดหางานได้มีระบบขอใบอนุญาตทำงานของแรงงานต่างด้าวทางอิเล็กทรอนิกส์และชำระเงินผ่านเครื่องรับตัดอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Data Capture - EDC)

นอกจากนี้ องค์กรต่อต้านการทุจริตของประเทศไทย ได้แก่ สำนักงาน ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ท. ได้ให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาและป้องกันการติดสินบนในการลงทุนและประกอบกิจการในประเทศไทย โดยสำนักงาน ป.ป.ช. ได้มีการศึกษาและแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับกฎหมายสากลและพันธกรณีต่าง ๆ เช่น อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต (UNCAC 2003) เพื่อให้กฎหมายต่อต้านการติดสินบนของประเทศไทยเป็นที่ยอมรับและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ประกอบการธุรกิจในประเทศไทย และสำนักงาน ป.ป.ช. ได้จัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาสำหรับนิติบุคคลเพื่อป้องกันการให้สินบน (Anti-Bribery Advisory Service: ABAS) ขึ้นภายในสำนักกิจการและคดีทุจริตระหว่างประเทศเมื่อปี พ.ศ. 2560 เพื่อรวบรวมองค์ความรู้ แนวปฏิบัติที่ดี รวมทั้งให้คำแนะนำเชิงวิชาการแก่นิติบุคคลโดยเฉพาะภาคธุรกิจเอกชนทั้งบริษัทเอกชนขนาดใหญ่และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือ SME (Small and Medium Enterprises) เกี่ยวกับการต่อต้านการให้สินบนเจ้าพนักงานของรัฐ เพื่อให้นิติบุคคลมีมาตรการป้องกันการให้สินบนที่เหมาะสมมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับมาตรฐานสากล และสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นมาตรการควบคุมภายในด้านการป้องกันการติดสินบน รวมถึงยังมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับมาตรการป้องกันการติดสินบน และบูรณาการการดำเนินงานแก้ไขปัญหาและป้องกันการติดสินบนร่วมกับสมาคมภาคธุรกิจเอกชน เช่น หอการค้าร่วมต่างประเทศในประเทศไทย (JFCCT) หอการค้าไทย แนวร่วมต่อต้านคอร์รัปชันของภาคเอกชนไทย (CAC) ในส่วนของสำนักงาน ป.ป.ท. ได้มีการดำเนินการร่วมกับหน่วยงานภาครัฐที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนในประเทศไทยในการพัฒนาการอำนวยความสะดวกในการให้บริการของภาครัฐ การรับเรื่องร้องเรียน ตรวจสอบ และแก้ไขปัญหา/ผลกระทบของการทุจริตที่เกิดขึ้นกับนักลงทุนและผู้ประกอบธุรกิจ อีกทั้งยังได้จัดทำแนวทาง (Road Map) การพัฒนาศูนย์ขับเคลื่อนการบริการภาครัฐสำหรับนักลงทุนและชาวต่างชาติ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) เพื่อพัฒนาการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐให้มีการบริการที่สะดวก รวดเร็ว โปร่งใส เป็นธรรม ปราศจากการทุจริตและเป็นที่เชื่อมั่นของนักลงทุนมากขึ้น ประกอบด้วยแนวทางการดำเนินงานสำคัญ คือ การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน การพัฒนาระบบการติดตาม ตรวจสอบการบริการภาครัฐเพื่อสร้างความโปร่งใสเป็นธรรม การพัฒนาระบบการจัดการเรื่องร้องเรียนและคุ้มครองข้อมูลเบาะแส การพัฒนาคุณภาพของเจ้าหน้าที่รัฐให้มีความเชี่ยวชาญและเป็นมืออาชีพ และการเสริมสร้างการรับรู้ที่ต่อเนื่องและโปร่งใส โดย สำนักงาน ป.ป.ท. จะมีการขับเคลื่อนผ่านทางารดำเนิน

โครงการ กิจกรรม และแผนงานที่เกี่ยวข้องหรือสอดคล้องกับแนวทาง (Road Map) ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - 2570 เช่น โครงการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ในการยกระดับคุณภาพการบริการภาครัฐและป้องกันกันการทุจริต โครงการติดตามและประเมินผลการ ขับเคลื่อนการบริการภาครัฐสำหรับนักลงทุนและชาวต่างชาติ โครงการพัฒนาทักษะด้านการคุ้มครองพยาน คดีทุจริตในภาครัฐ โครงการเสริมสร้างศักยภาพเจ้าหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนจากนักลงทุนและชาวต่างชาติ โครงการประชาสัมพันธ์ศูนย์ขับเคลื่อนการบริการภาครัฐสำหรับนักลงทุนและชาวต่างชาติ เป็นต้น

6.1.3 การดำเนินการขององค์กรต่อต้านการทุจริตในประเทศที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการแก้ไขปัญหาและป้องกันการเรียกรับและการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่รัฐในกระบวนการลงทุน และประกอบธุรกิจ

จากการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้แทนบริษัทข้ามชาติ จำนวน 302 ราย พบว่า จากประสบการณ์การลงทุนและประกอบธุรกิจในต่างประเทศ หน่วยงานภาครัฐของประเทศที่มีการบริหารจัดการที่โปร่งใสสำหรับนักลงทุนและผู้ประกอบธุรกิจมากที่สุดในทวีปเอเชีย คือ สาธารณรัฐสิงคโปร์ (ร้อยละ 53.15) รองลงมาเป็นเขตบริหารพิเศษฮ่องกง (ร้อยละ 28.32) สาธารณรัฐเกาหลี (ร้อยละ 12.59) และอื่น ๆ (ร้อยละ 5.94) เช่น ประเทศญี่ปุ่น เพื่อเป็นการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) คณะผู้วิจัย ได้สัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกจากผู้แทนองค์กรต่อต้านการทุจริตของสาธารณรัฐสิงคโปร์ และเขตบริหาร พิเศษฮ่องกงเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขและป้องกันการติดสินบนในกระบวนการลงทุนและประกอบธุรกิจ สำหรับ สาธารณรัฐสิงคโปร์ที่มีค่าคะแนนดัชนีการรับรู้ทุจริต (CPI) 83 คะแนน อยู่ในอันดับ 5 ของโลก และอันดับ 1 ของอาเซียน โดยได้มีการจัดตั้งสำนักงานสืบสวนการทุจริตคอร์รัปชัน (CPIB) เพื่อทำหน้าที่ต่อต้านการทุจริต ในสาธารณรัฐสิงคโปร์ ได้มีแนวทางสำคัญในการแก้ไขปัญหาและป้องกันการติดสินบนด้วยการกำหนดขั้นตอน การทำงานของหน่วยงานภาครัฐที่ชัดเจน การกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการรับของขวัญและกิจกรรมบันเทิง ต่าง ๆ เนื่องจากการให้ของขวัญ ของกำนัล หรือกิจกรรมบันเทิงต่าง ๆ บ่อยครั้ง มีมูลค่าสูง หรือกระทำโดย จงใจเพื่อนำมาซึ่งความได้เปรียบทางธุรกิจที่ไม่เป็นธรรม ของขวัญและการเลี้ยงรับรองจะสามารถเทียบเท่ากับ การทุจริตได้ ซึ่งเราสามารถลดความเสี่ยงทุจริตได้โดยกำหนดให้มีนโยบายบันทึกข้อมูลการรับของที่ระลึก ของกำนัล หรือการเลี้ยงรับรอง ไว้เป็นลายลักษณ์อักษรทุกครั้ง ภายใต้อาณัติ ซึ่งภาคธุรกิจควรรับทราบถึงนโยบาย การรับของขวัญและการเลี้ยงรับรองของหน่วยงานภาครัฐด้วย อย่างไรก็ตาม ภายใต้อาณัติ The Prevention of Corruption Act (PCA) ของสิงคโปร์ไม่มีของขวัญหรือสิ่งตอบแทนที่เจ้าหน้าที่อนุญาตให้เจ้าหน้าที่รัฐรับ จากภาคเอกชนได้ การจัดทำระบบการประกาศเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนที่บังคับใช้และมีการจัดทำแบบฟอร์ม สำหรับบันทึกข้อมูลสำหรับพนักงานทุกระดับ และการกำหนดนโยบายแจ้งเบาะแสการทุจริตหรือช่องทาง แสดงความเห็นที่มีความสะดวกเพื่อทำให้ผู้แจ้งเบาะแสมั่นใจว่าจะได้รับการปกป้องจากการถูกระบุตัวตน ซึ่งวิธีการที่สำคัญประการหนึ่งคือการอนุญาตให้ส่งรายงานเบาะแสการทุจริตโดยไม่ระบุชื่อผ่านทางอีเมล (email) หรือหมายเลขโทรศัพท์ รวมถึงหลักการสำคัญในการดำเนินงานด้านต่อต้านการทุจริตของ CPIB จะมี 3 ด้าน คือ เพิ่มความยืดหยุ่นของตัวบทกฎหมายเพื่อให้สามารถปรับแก้ได้สะดวกจะได้ทันสมัยอยู่เสมอ การตัดสินใจของเจ้าหน้าที่ต้องไม่จำเป็นต้องมีหลักฐานชัดเจน แต่สามารถพิสูจน์ได้ว่าผู้ต้องหาไม่ผิดเพียง

ไปในทางไม่ซื่อสัตย์ก็มีสิทธิเข้าสู่กระบวนการตรวจสอบได้ไม่ต้องถามหาใบเสร็จรับเงิน และหากผู้ต้องหาถูกตัดสินว่าผิดจริงต้องรับโทษอย่างรุนแรง นอกจากนี้จะต้องรับโทษตามกฎหมาย และจ่ายค่าปรับแล้ว ยังต้องชดใช้ค่าเสียหายเท่ากับจำนวนเงินที่รับมา และแนวทางการพัฒนากระบวนการต่อต้านการทุจริตของ CPIB จะให้ความสำคัญกับการพัฒนากฎหมายกระบวนการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ ให้มีความสอดคล้องและเท่ากันกับสถานการณ์ทุจริตที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ในส่วนของคณะกรรมการอิสระต่อต้านการทุจริต (ICAC) เขตบริหารพิเศษฮ่องกงที่มีค่าคะแนนดัชนีการรับรู้ทุจริต (CPI) 72 คะแนน อยู่ในอันดับที่ 12 ของโลก ได้มีแนวทางการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาและป้องกันการให้และเรียกรับสินบนในกระบวนการลงทุนและประกอบธุรกิจในเขตบริหารพิเศษฮ่องกง โดยใช้หลักการที่เรียกว่า “Three-Pronged” หรือยุทธศาสตร์ 3 ประสาน ประกอบด้วย การบังคับใช้กฎหมาย การป้องกัน และการสร้างความตระหนักร่วมของสาธารณะ ICAC ให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการรับรู้และรับฟังข้อมูลจากทุกภาคส่วนในสังคมที่เกี่ยวข้อง การปฏิบัติงานต่อต้านการทุจริตและการกำหนดแนวทางหรือมาตรการต่าง ๆ ของ ICAC ในการต่อต้านการทุจริตจึงอยู่ในรูปแบบแบบผสมผสาน (Hybrid Model) คือ เป็นการผสมผสานระหว่าง Top-down Model กับ Bottom-up model เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อนโยบายของรัฐบาล หน่วยงานภาครัฐ ประชาชน และผู้มีส่วนได้เสียในภาคส่วนต่าง ๆ ได้อย่างรอบด้าน โดย ICAC ได้กำหนดปัญหาความเสี่ยงการติดสินบนเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ภาคธุรกิจเอกชนเข้ามาลงทุน ก่อตั้งธุรกิจและขั้นตอนที่ภาคธุรกิจเอกชนได้จัดตั้งและประกอบธุรกิจแล้ว ในส่วนของขั้นแรกที่ภาคธุรกิจเอกชนเข้ามาลงทุนก่อก่อตั้งธุรกิจในเขตบริหารพิเศษฮ่องกง ICAC ได้ทำงานบูรณาการกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการลงทุนและประกอบธุรกิจในเขตบริหารพิเศษฮ่องกงอย่างใกล้ชิดเพื่อให้ภาคธุรกิจเอกชนมั่นใจว่าหน่วยงานภาครัฐจะทำงานตามกฎหมายและกระบวนการที่กำหนดไว้อย่างถูกต้องและตรงไปตรงมา ICAC ยังมีหน้าที่สำคัญในการตรวจสอบขั้นตอนการดำเนินงานและแนะนำให้หน่วยงานภาครัฐแก้ไขและพัฒนากระบวนการดำเนินงานให้เป็นไปอย่างโปร่งใส และในขั้นตอนที่ภาคธุรกิจเอกชนได้เข้ามาประกอบธุรกิจในเขตบริหารพิเศษฮ่องกงแล้ว เขตการบริหารพิเศษฮ่องกง ได้มีการจัดตั้ง Trade and Industry Department (TID) และ TID ในนามของเขตบริหารพิเศษฮ่องกงได้ลงนามในข้อตกลงทางการค้ากับรัฐบาลต่างประเทศ ซึ่งข้อตกลงทางการค้านี้ TID ได้ขอคำแนะนำจาก ICAC ในการกำหนดข้อตกลงและเงื่อนไขทางการค้าด้านการป้องกันการทุจริตในการประกอบธุรกิจ เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐของเขตบริหารพิเศษฮ่องกงและคู่ค้าดำเนินธุรกิจภายใต้ข้อตกลง ซึ่งทำให้นักลงทุนและผู้ประกอบการมั่นใจได้ว่าบริษัทจะได้รับการปกป้องจากการทุจริตตามข้อกำหนดและเงื่อนไขในข้อตกลง นอกจากนี้ ICAC ได้จัดตั้งศูนย์พัฒนาด้านจริยธรรมทางธุรกิจของฮ่องกง (HKBEDC) เพื่ออำนวยความสะดวกให้บริษัทในภาคธุรกิจต่าง ๆ สามารถเข้าถึงข้อมูลการกำหนดแนวทางและแนวปฏิบัติสำหรับบริษัท เพื่อให้สร้างความเชื่อมั่นได้ว่าบริษัทจะมีความโปร่งใสในการดำเนินงาน ICAC จึงมีต้นแบบ (template) และเอกสารตัวอย่างต่าง ๆ สำหรับบริษัทที่จะกำหนดนโยบายต่อต้านการทุจริตที่เข้มแข็งและครอบคลุมต่อการควบคุมภายในของบริษัท และการดำเนินงานของ ICAC จะทำให้นักลงทุนและบริษัทต่าง ๆ ที่ก่อตั้งในเขตบริหารพิเศษฮ่องกงมั่นใจได้ว่าการประกอบธุรกิจจะได้รับ

การปกป้องจากการทุจริต รวมถึง ICAC ได้มีการจัดประชุมเพื่อเจรจาร่วมกับฝ่ายบริหารและผู้บริหารระดับสูงของส่วนราชการต่าง ๆ ในเรื่องของการต่อต้านการทุจริตเป็นประจำทุกปีหรือทุกรอบ 6 เดือน ผู้บริหารระดับสูงของ ICAC และเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารของหน่วยงานภาครัฐจะร่วมหารือเพื่อกำหนดแนวทางและแผนต่อต้านการทุจริต เพื่อให้ ICAC มีข้อมูลที่เสี่ยงต่อการทุจริตของหน่วยงานต่าง ๆ มากเพียงพอที่จะเสนอแนะแนวทางแก้ไขและป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ภายหลังจากการประชุมหารือ ICAC จะมีการติดตามผลการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ โดย ICAC ได้ให้ความสำคัญกับการร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการต่อต้านการทุจริต เนื่องจาก ICAC มีเจ้าหน้าที่ประมาณ 1,800 คน จึงไม่สามารถดำเนินการต่อต้านการทุจริตได้ทั้งหมด ประกอบกับ ICAC ได้นำระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการป้องกันการติดสินบนในกระบวนการลงทุนและการประกอบธุรกิจในเขตการบริหารพิเศษฮ่องกง โดยเขตบริหารพิเศษฮ่องกงได้ส่งเสริมรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (e-Government) ทำให้กระบวนการอนุมัติอนุญาตเป็นไปโดยอัตโนมัติ เพื่อให้ภาคเอกชน นิติบุคคล และประชาชนไม่ต้องใช้ระยะเวลาอนาน และให้ความสำคัญกับการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง โดย ICAC จะมีฝ่ายปฏิบัติการ (Operations Department) ที่รับผิดชอบการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงและแสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการให้และเรียกรับสินบน และ ICAC มีคณะกรรมการอิสระ ไม่อยู่ภายใต้บุคคลใดบุคคลหนึ่ง ICAC จะสามารถรายงานการทุจริตต่อผู้บริหารระดับสูงของเขตบริหารพิเศษฮ่องกง จึงทำให้มั่นใจได้ว่า ICAC จะไม่ถูกขัดขวางการบังคับใช้กฎหมายกับหน่วยงานภาครัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

สำหรับสาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้) ACRC ได้มีการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการกำกับดูแลการรับสิ่งของหรือผลประโยชน์ตอบแทน เรียกว่า “Improper Solicitation and Graft Act 2006” อย่างจริงจัง และเข้มงวดเพื่อป้องกันมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐรับผลประโยชน์อื่นใดหรือกระทำการที่เป็นกันขัดกันแห่งผลประโยชน์ อีกทั้งได้ให้ความสำคัญในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงบริบทสังคมและทัศนคติความคาดหวังของผู้มีส่วนเสียภายในและภายนอกองค์กร ได้แก่ ผู้ถือหุ้นและนักลงทุน ผู้บริหารและพนักงานบริษัท พันธมิตรที่เกี่ยวข้องกับบริษัท รัฐบาลและชุมชนท้องถิ่น และผู้บริโภค ให้สนับสนุนการดำเนินงานของภาครัฐและภาคธุรกิจที่มีการดำเนินงานที่โปร่งใส และต่อต้านบริษัทที่ประกอบธุรกิจอย่างไม่ตรงมา เช่น การติดสินบน การขาดความรับผิดชอบต่อสังคมในการประกอบธุรกิจ ซึ่งจากเดิมสาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้) มีสภาพบริบทสังคมที่คล้ายคลึงกับประเทศไทย คือ การเป็นสังคมในระบบอุปถัมภ์ ดังนั้น สาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้) จึงมีแนวคิดในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาบริบทสังคมให้เอื้อต่อการดำเนินงานที่โปร่งใสทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน นอกจากนี้ ยังได้จัดทำข้อเสนอแนะสำหรับบริษัทเอกชนในการจัดทำแผนต่อต้านการทุจริตและมาตรฐานความซื่อสัตย์ และการดำเนินการเพื่อต่อต้านการทุจริต โดยมีข้อเสนอแนะที่สำคัญ คือ การจัดทำระบบรายงานการทุจริต การจัดทำระบบป้องกันการรับและเรียกรับสินบนที่ไม่เหมาะสม การจัดทำระบบแจ้งเบาะแสสาธารณะ การจัดทำระบบตรวจสอบภายในเพื่อป้องกันการทุจริตหรือการดำเนินงานที่ไม่เหมาะสมอันจะนำมาซึ่งความเสียหาย การสร้างระบบการให้รางวัลแก่พนักงานที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่อต้านการทุจริตและลงโทษผู้บริหารหรือพนักงานที่กระทำการทุจริต และการอบรมให้ความรู้ผู้บริหารและพนักงานเรื่องของการดำเนินงานอย่างซื่อสัตย์สุจริต เมื่อเร็ว ๆ นี้ ACRC ได้เปิดตัว “คอนเสิร์ตคุณธรรม” ซึ่งเป็นรูปแบบใหม่ของการศึกษาต่อต้านการทุจริตโดยใช้ศิลปะการแสดง เช่น ละครและคอนเสิร์ต เพื่อช่วยให้ผู้คนรู้สึก

ใกล้ชิดกับแนวคิดเรื่องความซื่อสัตย์มากขึ้น ในอนาคต ACRC ได้มีการวางแผนที่จะสนับสนุนบริษัทเอกชนที่ประกอบกิจการในประเทศเพื่อส่งเสริมการใช้โปรแกรมการปฏิบัติตามกฎระเบียบด้านจริยธรรมและความโปร่งใส (Integrity and Ethics Compliance Program: K-CP) สำหรับภาคธุรกิจ โดยให้ภาคธุรกิจเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ ขณะเดียวกัน ACRC ได้มีการวางแผนที่จะเสริมสร้างแนวทางการใช้โปรแกรมการปฏิบัติตามกฎระเบียบด้านจริยธรรมและความโปร่งใส (K-CP) สำหรับองค์กรสาธารณะ ที่เผยแพร่สู่สาธารณะตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2565 ให้แก่องค์กรสาธารณะ รัฐวิสาหกิจ บริษัทเอกชน องค์กรมหาชน และองค์กรท้องถิ่น

6.1.4 แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการเรียกรับและการให้สินบนเจ้าหน้าที่รัฐ ในกระบวนการลงทุนและประกอบธุรกิจในประเทศไทย

จากการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่เกี่ยวข้องกับ การประกอบธุรกิจและการต่อต้านสินบนในประเทศไทย 3 กลุ่ม คือ ภาคธุรกิจเอกชน (บริษัทข้ามชาติ บริษัทสัญชาติไทย และสมาคมภาคธุรกิจ) องค์กรต่อต้านการทุจริตประเทศไทย (สำนักงาน ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ท.) หน่วยงานภาครัฐที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนและการประกอบธุรกิจในประเทศไทย และผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญด้านการต่อต้านสินบนและการลงทุน โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีข้อเสนอแนะในการ แก้ไขปัญหาและป้องกันการให้และเรียกรับสินบนในกระบวนการลงทุนและประกอบธุรกิจในประเทศไทย ดังนี้

6.1.4.1 ข้อเสนอแนะด้านกฎหมาย

ประเทศไทยควรมีการปฏิรูปกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนและประกอบธุรกิจ ในประเทศไทยให้เท่าทันต่อสถานการณ์ปัจจุบันและเปิดช่องว่างทางกฎหมายที่จะมีข้อความที่ท้าทายว่าให้ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐ การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐแต่ละคนก็สามารถตีความและดำเนินการไปคนละแนวทางได้ ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมและเลือกปฏิบัติอันเกิดจากการใช้ดุลพินิจ รวมถึงควรมีการการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการขัดกันแห่งผลประโยชน์ (Conflict of Interest) เป็นการเฉพาะ และมีการบังคับใช้กฎหมายและมาตรการต่อต้านสินบนอย่างจริงจัง

6.1.4.2 ข้อเสนอแนะด้านการพัฒนากระบวนการทำงานของหน่วยงานภาครัฐ

การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการอนุมัติอนุญาตในกระบวนการลงทุนและประกอบธุรกิจในประเทศไทยควรมีการกำหนดให้มีกระบวนการดำเนินงาน เอกสารประกอบการพิจารณา และกรอบระยะเวลาที่ชัดเจนและต้องการลดอำนาจดุลพินิจเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีการพิจารณาทบทวนลดการอนุมัติอนุญาตที่ไม่จำเป็นเพื่อลดภาระของผู้ประกอบการและลดโอกาสสำหรับการติดสินบนในกระบวนการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่รัฐ และควรมีการนำระบบดิจิทัลมาใช้ในกระบวนการทำงานของหน่วยงานภาครัฐ การถ่ายโอนภารกิจการอนุมัติอนุญาตบางประเภทให้ภาคเอกชน โดยหน่วยงานภาครัฐมีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแล การมีบุคคลที่สาม (Third party) เข้ามามีส่วนร่วมและตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ การพัฒนาระบบเปิดเผยข้อมูลข่าวสารภาครัฐ (Open data) และควรจัดให้มีการบริการเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (One Stop Service)

6.1.4.3 ข้อเสนอแนะด้านการป้องกันการติดสินบน

การดำเนินโครงการป้องกันการทุจริตควรให้ความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมายภาคธุรกิจ เอกชนเพื่อป้องกันการติดสินบนในกระบวนการลงทุนและประกอบธุรกิจในประเทศไทย โดยรูปแบบการดำเนินโครงการป้องกันการทุจริต ควรเป็นการสร้างกรอบและแนวทางการดำเนินงานร่วมกันระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน และมีการกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง มากกว่าการดำเนินโครงการในรูปแบบการจัดสัมมนา และมีการสร้างเครือข่ายภาคเอกชนในการแก้ไขปัญหาและป้องกันการติดสินบนผ่านสมาคมธุรกิจเอกชน รวมถึงควรมีการพัฒนาาระบบและกระบวนการแจ้งเบาะแสให้มีความชัดเจนและทำให้ผู้แจ้งเบาะแสมั่นใจว่า ข้อมูลส่วนตัวจะถูกปกปิดเป็นความลับ พัฒนามาตรการและดำเนินการคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสและพยานในคดีทุจริตให้มีประสิทธิภาพ มีการกำหนดให้บริษัทคู่สัญญาของหน่วยงานภาครัฐผ่านมาตรฐานรับรองการต่อต้านการทุจริตและการติดสินบน และควรมีการสืบสวนสอบสวนในเชิงลึกเพื่อนำไปไปสู่การลงโทษในคดีสินบน รวมถึงการสื่อสารข้อมูลสถานการณ์สินบนของประเทศไทยควรมีการนำเสนอข้อมูลทั้งเชิงบวกและเชิงลบที่มีความสมดุลกัน เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้รับสารรับรู้ในมิติของการติดสินบนเพียงอย่างเดียว และควรเปลี่ยนกระบวนการคิด (Mindset) ของคนในสังคมเกี่ยวกับการติดสินบน โดยการปลูกฝังเด็กและเยาวชนในเรื่องของการต่อต้านการทุจริตและต่อต้านสินบนเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน

6.1.4.4 ข้อเสนอแนะด้านความร่วมมือระหว่างประเทศ

ประเทศไทยควรเข้าร่วมเป็นรัฐภาคีขององค์การระหว่างประเทศด้านการต่อต้านการทุจริต และการติดสินบน สร้างความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการดำเนินคดีสินบนข้ามชาติ เช่น การสืบสวนสอบสวน การสืบพยาน การรวบรวมหลักฐาน และสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศในการเรียกค่าเสียหายจากการติดสินบนข้ามชาติและการติดตามทรัพย์สินคืนเพื่อให้เกิดการชดเชยที่คุ้มค่างบประมาณแผ่นดินที่สูญเสียไปจากการทุจริต รวมถึงผู้เสียหายจากคดีสินบนข้ามชาติไม่ใช่มีเพียงแต่รัฐไทยเท่านั้น แต่ประชาชนคนไทยที่เป็นผู้เสียหายก็ตกเป็นเหยื่ออาชกรรมที่เรียกว่าการทุจริตข้ามชาติด้วย

6.2 อภิปรายผลการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์การเรียกรับและการให้สินบนเจ้าหน้าที่รัฐของบรรษัทข้ามชาติและนักลงทุนชาวไทยที่ประกอบธุรกิจในประเทศไทย และศึกษาแนวทาง มาตรการ และการดำเนินงานของสำนักงาน ป.ป.ช. และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหาและป้องกันการติดสินบน รวมถึงศึกษาแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ของประเทศที่ประสบความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาการเรียกรับและการให้สินบนของเจ้าหน้าที่รัฐและมีค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) สูงอย่างต่อเนื่อง อันจะนำมาซึ่งแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการเรียกรับและการให้สินบนเจ้าหน้าที่รัฐของบรรษัทข้ามชาติและบริษัทสัญชาติไทยที่เข้ามาลงทุนและประกอบธุรกิจในประเทศไทย โดยมีสมมติฐานการวิจัยว่าการดำเนินมาตรการและการบังคับใช้กฎหมายต่อต้านการให้และเรียกรับสินบนในกระบวนการลงทุนในประเทศไทยที่ผ่านมา ไม่สามารถแก้ไขปัญหาการติดสินบนในกระบวนการลงทุนและการประกอบธุรกิจในประเทศไทยได้ ส่งผลให้นักธุรกิจและนักลงทุนที่เข้ามาประกอบธุรกิจและลงทุนในประเทศไทยยังคงประสบปัญหาการให้และเรียกรับสินบน เนื่องจากการกำหนดมาตรการและแนวปฏิบัติต่าง ๆ ของภาครัฐไม่ได้มาจากการศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติของกระบวนการลงทุนอย่างแท้จริง หากแต่ส่วนใหญ่แล้วจะมีการกำหนดมาตรการและ

แนวปฏิบัติจากระดับผู้กำหนดนโยบายทำให้มาตรการและแนวปฏิบัติดังกล่าวไม่สามารถแก้ไขปัญหาการให้ และเรียกรับสินบนในกระบวนการลงทุนในประเทศไทยได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งมีความสอดคล้องกับ ผลการวิจัย กล่าวคือ จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยยังคงประสบปัญหาการให้และเรียกรับ สินบนในกระบวนการลงทุนและประกอบธุรกิจโดยมีสถานการณ์การให้และเรียกรับสินบนในระดับปานกลาง ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการสำรวจความเสี่ยงในการถูกเจ้าหน้าที่รัฐเรียกรับสินบนทางธุรกิจของ TRACE Bribery Risk Matrix ที่มีการรายงานผลประเทศไทยมีความเสี่ยงในการถูกเรียกรับสินบนจากเจ้าหน้าที่รัฐ ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาสถานการณ์การทุจริตและการติดสินบนที่สะท้อนจากดัชนีชี้วัดการทุจริต ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ได้แก่ ดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ประเทศไทยมีค่าคะแนน 35 – 36 คะแนน มีคะแนน เฉลี่ยอยู่ที่ 36 คะแนน⁴ และ TRACE Bribery Risk Matrix ประเทศไทยมีค่าคะแนน 46 – 50 คะแนน มีคะแนน เฉลี่ยอยู่ที่ 47 คะแนน⁵ จึงแสดงให้เห็นชัดเจนว่าสถานการณ์การทุจริตและความเสี่ยงการถูกเรียกรับสินบน จากเจ้าหน้าที่รัฐในการประกอบธุรกิจยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง

จากสถานการณ์การให้และเรียกรับสินบนที่สะท้อนจากผลการศึกษาและดัชนีชี้วัดการทุจริต สะท้อนให้เห็นว่าแม้ว่าสำนักงาน ป.ป.ช. สำนักงาน ป.ป.ท. และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการประกอบ ธุรกิจในประเทศไทยมีความพยายามในการแก้ไขปัญหาและป้องกันการติดสินบน เช่น การตราพระราชบัญญัติ การอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 และพระราชบัญญัติการปฏิบัติ ราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565 เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐกำหนดขั้นตอนและกรอบระยะเวลาให้มีความ ชัดเจน ให้มีการนำระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการให้บริการผู้ประกอบการและภาคประชาชน เพื่อให้เป็นการ อำนวยความสะดวกและมีความโปร่งใสในการดำเนินงาน รวมถึงสำนักงาน ป.ป.ช. ได้รณรงค์ให้ทุกภาคส่วน แจ้งเบาะแสการทุจริต แต่ก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาคารการติดสินบนในกระบวนการลงทุนและการประกอบ ธุรกิจในประเทศไทยได้อย่างเป็นรูปธรรมได้ สาเหตุเนื่องมาจากการกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาการให้และ เรียกรับสินบนยังคงเป็นการพิจารณาความเหมาะสมของแนวทางการดำเนินงานจากหน่วยงานภาครัฐเป็นสำคัญ โดยไม่ได้มีการรับฟังแนวทางหรือความคิดเห็นจากภาคธุรกิจเอกชน จึงนำมาซึ่งแนวทางการแก้ไขปัญหา ที่ไม่ตรงจุด เช่น หน่วยงานภาครัฐมีการนำระบบออนไลน์มาใช้ในการดำเนินงานเพื่ออำนวยความสะดวก รวดเร็วให้แก่ผู้ประกอบการและประชาชนทั่วไป และส่งเสริมให้เกิดความโปร่งใสในการดำเนินงาน แต่ใน มุมมองของภาคธุรกิจเอกชนมีความเห็นว่าหากหน่วยงานภาครัฐต้องการที่จะอำนวยความสะดวกให้แก่ ผู้ประกอบการและสร้างความโปร่งใสในการดำเนินงาน หน่วยงานภาครัฐควรพิจารณาทบทวนการลดหรือ ยกเลิกใบอนุญาตที่ไม่จำเป็น รวมถึงปรับแก้กฎหมายเพื่อปิดช่องว่างในการใช้อำนาจดุลพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐ หรือในกรณีของสำนักงาน ป.ป.ช. มีการพัฒนากฎหมายและมาตรการต่อต้านสินบนที่สอดคล้องกับสากล และประเทศต่าง ๆ ที่ประสบความสำเร็จ แต่ในทางปฏิบัติประเทศไทยไม่สามารถแก้ไขปัญหาการติดสินบนใน การประกอบธุรกิจในเหมือนประเทศอื่น ๆ ที่ใช้กฎหมายและมาตรการที่ใกล้เคียงกัน เนื่องจากมีความจริงจังใน การบังคับใช้กฎหมายและการนำมาตราการต่อต้านสินบนไปสู่การปฏิบัติที่ต่างกัน กล่าวคือ ความเข้มงวดในการ บังคับใช้กฎหมายและการกำกับติดตามการนำมาตราการต่อต้านสินบนไปสู่การปฏิบัติของประเทศไทยยังมี ความเข้มข้นน้อยเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ ดังเช่น สาธารณรัฐสิงคโปร์ เขตบริหารพิเศษฮ่องกง และ

⁴ จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน โดย 0 หมายถึง มีการทุจริตสูง และ 100 หมายถึง มีการทุจริตน้อย

⁵ จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน โดย 0 หมายถึง มีความเสี่ยงน้อย และ 100 หมายถึง มีความเสี่ยงสูง

สาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้) ประกอบกับผู้ประกอบธุรกิจยังคงมีความไม่เชื่อมั่นและไม่ไว้วางใจในสำนักงาน ป.ป.ช. สำนักงาน ป.ป.ช. และหน่วยงานภาครัฐในการแจ้งเบาะแสหรือร้องเรียนกรณีการถูกเรียกรับสินบน เนื่องจากมีความกังวลว่าข้อมูลส่วนตัวและเบาะแสการทุจริตจะไม่ได้ถูกปกปิดเป็นความลับ และจะส่งผลกระทบต่อการประกอบธุรกิจในประเทศไทย เช่น การถูกกีดกันแก๊งจากเจ้าหน้าที่รัฐในการยื่นระยะเวลาการออกใบอนุญาต การมีเจ้าหน้าที่รัฐเข้ามาตรวจสอบการดำเนินธุรกิจเพื่อเป็นการข่มขู่ อีกทั้งภาคธุรกิจเอกชนมีความคิดว่าหากแจ้งเบาะแสหรือร้องเรียนการทุจริตไปยังหน่วยงานภาครัฐจะไม่ได้ได้รับความยุติธรรม เนื่องจากการเลือกปฏิบัติและบังคับใช้กฎหมายที่ไม่จริงจัง ด้วยเหตุนี้ ผู้ประกอบการจึงมีการจ่ายสินบนเป็นเรื่องปกติ และเป็นการสมประโยชน์ทั้งสองฝ่าย โดยผู้ประกอบการจะได้รับการอำนวยความสะดวกที่รวดเร็วจากหน่วยงานภาครัฐ การปิดหูปิดตาเจ้าหน้าที่รัฐให้ผู้ประกอบการสามารถดำเนินการที่ไม่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดได้ และขณะการประมวลงานภาครัฐ ในส่วนของเจ้าหน้าที่รัฐจะได้ค่าตอบแทนพิเศษหรือสินบนจากการใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ อีกทั้งยังมีปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อตัดสินใจลงทุนหรือประกอบธุรกิจในต่างประเทศ เช่น โครงสร้างพื้นฐาน แรงงาน การคมนาคมขนส่ง คุณภาพชีวิตในประเทศนั้น ๆ และหากผู้ประกอบธุรกิจพิจารณาแล้วพบว่าต้นทุนที่เกิดจากการตัดสินใจไม่ได้ส่งผลกระทบต่อต้นทุนของการประกอบกิจการและยังมีโอกาสได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่า ผู้ประกอบการก็ยังคงที่จะจ่ายสินบนให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐ ส่งผลให้ปัญหาการให้และเรียกรับสินบนในกระบวนการลงทุนและประกอบธุรกิจในประเทศไทยยังคงอยู่และเป็นปัญหาเรื้อรังอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาแนวทางการแก้ไขปัญหาและป้องกันการให้และเรียกรับสินบนของเจ้าหน้าที่รัฐ ในสาธารณรัฐสิงคโปร์ เขตบริหารพิเศษฮ่องกง และสาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้) พบว่า สำนักงานสืบสวนทุจริตคอร์รัปชัน (CPIB) มีหลักการสำคัญในการดำเนินงาน 3 ประการ ได้แก่ เพิ่มความยืดหยุ่นของตัวบทกฎหมายเพื่อให้สามารถปรับแก้ได้สะดวกจะได้ทันสมัยอยู่เสมอ การตัดสินใจโทษผู้ต้องหาไม่จำเป็นต้องมีหลักฐานชัดเจน แต่สามารถพิสูจน์ได้ว่าผู้ต้องหาทำผิดกรรมโน้มน้าวไปยังในทางไม่ซื่อสัตย์ก็มีสิทธิเข้าสู่กระบวนการตรวจสอบไต่สวนได้ไม่ต้องถามหาใบเสร็จรับเงิน และหากผู้ต้องหาถูกตัดสินว่าผิดจริงต้องรับโทษอย่างรุนแรง นอกจากจะต้องรับโทษตามกฎหมาย และจ่ายค่าปรับแล้ว ยังต้องชดใช้ค่าเสียหายเท่ากับจำนวนเงินที่รับมา ซึ่งจะเห็นได้ว่าสาธารณรัฐสิงคโปร์จะยึดแนวทางการปฏิบัติที่กฎหมายต้องมีความเท่าทันต่อสถานการณ์การทุจริตหรือการตัดสินใจ และมีบทลงโทษสำหรับผู้กระทำความผิดทั้งโทษทางอาญาและการชดใช้ค่าเสียหายจากการกระทำการทุจริต ในส่วนของเขตบริหารพิเศษฮ่องกงที่มีการกำหนดมาตรการและแนวทางการแก้ไขปัญหาและป้องกันการให้และเรียกรับสินบนในการประกอบธุรกิจโดยใช้แนวทางที่เรียกว่า “Three-Pronged” หรือยุทธศาสตร์ 3 ประสาน ประกอบด้วย การบังคับใช้กฎหมาย การป้องกัน และการสร้างความตระหนักร่วมของสาธารณะ ซึ่งแนวทางการกำหนดนโยบายและการปฏิบัติงานในการต่อต้านการทุจริตในเขตบริหารพิเศษฮ่องกง ICAC ให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการรับรู้และรับฟังข้อมูลจากทุกภาคส่วนในสังคมที่เกี่ยวข้อง การปฏิบัติงานต่อต้านการทุจริตและการกำหนดแนวทางหรือมาตรการต่าง ๆ ของ ICAC ในการต่อต้านการทุจริตจึงอยู่ในรูปแบบแบบผสมผสาน (Hybrid Model) คือ เป็นการผสมผสานระหว่าง Top-down Model กับ Bottom-up model เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อนโยบายของรัฐบาล หน่วยงานภาครัฐ

ประชาชน และผู้มีส่วนได้เสียในภาคส่วนต่าง ๆ ได้อย่างรอบด้าน รวมถึงสาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้) ได้ให้ความสำคัญในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงบริบทสังคมและทัศนคติความคาดหวังของผู้มีส่วนเสียภายในและภายนอกองค์กร ได้แก่ ผู้ถือหุ้นและนักลงทุน ผู้บริหารและพนักงานบริษัท พันธมิตรที่เกี่ยวข้องกับบริษัท รัฐบาลและชุมชนท้องถิ่น และผู้บริโภค ให้สนับสนุนการดำเนินงานของภาครัฐและภาคธุรกิจที่มีการดำเนินงานที่โปร่งใส และต่อต้านบริษัทที่ประกอบธุรกิจอย่างไม่ตรงมา ซึ่งจากเดิมสาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้) มีสภาพบริบทสังคมที่คล้ายคลึงกับประเทศไทย คือ การเป็นสังคมในระบบอุปถัมภ์ สาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้) จึงมีแนวคิดในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาบริบทสังคมให้เอื้อต่อการดำเนินงานที่โปร่งใสทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน นอกจากนี้ ยังได้จัดทำข้อเสนอแนะสำหรับบริษัทเอกชนในการจัดทำแผนต่อต้านการทุจริตและมาตรฐานความซื่อสัตย์ และการดำเนินการเพื่อต่อต้านการทุจริต โดยการจัดทำระบบรายงานการทุจริต การจัดทำระบบป้องกันการรับและเรียกรับสินบนที่ไม่เหมาะสม การจัดทำระบบแจ้งเบาะแสสาธารณะ การจัดทำระบบตรวจสอบภายในเพื่อป้องกันการทุจริตหรือการดำเนินงานที่ไม่เหมาะสมอันจะนำมาซึ่งความเสียหาย การสร้างระบบการให้รางวัลแก่พนักงานที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่อต้านการทุจริตและลงโทษผู้บริหารหรือพนักงานที่กระทำการทุจริต และการอบรมให้ความรู้ผู้บริหารและพนักงานเรื่องของการดำเนินงานอย่างซื่อสัตย์สุจริต ขณะเดียวกัน ACRC ได้มีการวางแผนที่จะเสริมสร้างแนวทางการใช้โปรแกรมการปฏิบัติตามกฎระเบียบด้านจริยธรรมและความโปร่งใส (K-CP) สำหรับองค์กรสาธารณะ ที่เผยแพร่สู่สาธารณะตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2565 ให้แก่องค์กรสาธารณะ รัฐวิสาหกิจ บริษัทเอกชน องค์กรมหาชน และองค์กรท้องถิ่น

ดังนั้น การที่ประเทศไทยจะแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันและเรียกรับสินบนของเจ้าหน้าที่รัฐในกระบวนการลงทุนและประกอบธุรกิจในประเทศไทย ควรเริ่มต้นจากการสร้างการมีส่วนร่วมและเข้าใจประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นโดยการรับรู้และรับฟังข้อมูลจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลจากภาคธุรกิจเอกชนทั้งสมาคมภาคธุรกิจเอกชนและผู้ประกอบธุรกิจในประเทศไทย ในมิติของปัญหาที่พบเจอจากการติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐและแนวทางแก้ไขปัญหามุมมองของภาคธุรกิจ รวมทั้งข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจในประเทศไทย ในมิติของขั้นตอนการดำเนินงาน กฎหมายที่เกี่ยวข้อง การพัฒนากระบวนการดำเนินงาน และปัญหาที่พบเจอจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐ เพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางหรือมาตรการป้องกันการติดสินบนและการแก้ไขกฎหมายที่เป็นช่องว่างและเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่รัฐเรียกรับสินบนจากผู้ประกอบการ หรือเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบธุรกิจเสนอให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่รัฐ และเมื่อประเทศไทยมีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันและป้องกันการติดสินบนในการประกอบธุรกิจในประเทศไทยแล้ว จะต้องมีการกำกับติดตามประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และควรมีหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการศึกษาพลวัตของการติดสินบนในการประกอบธุรกิจในประเทศไทย เพื่อให้สามารถพัฒนากฎหมายและมาตรการต่อต้านสินบนได้อย่างเท่าทันต่อสถานการณ์ปัจจุบันและแนวโน้มของรูปแบบการติดสินบนที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต อีกทั้งในเรื่องของบทลงโทษผู้กระทำการทุจริต ประเทศไทยควรบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังทั้งการลงโทษทางอาญาและการชดเชยค่าเสียหายจากการกระทำการทุจริต เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ประกอบการภาคธุรกิจเอกชนในกระบวนการป้องกันและปราบปรามการให้และเรียกรับสินบนในกระบวนการประกอบธุรกิจในประเทศไทย และกระทำการแจ้งเบาะแสการทุจริตต่อ

สำนักงาน ป.ป.ช. เพื่อลงโทษเจ้าหน้าที่รัฐผู้กระทำการทุจริต กระบวนการแก้ไขปัญหาและป้องกันการให้และเรียกรับสินบนที่กล่าวมานี้ อยู่บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมและการยอมรับจากทุกภาคส่วน อีกทั้งยังเป็นกระบวนการที่มีความยืดหยุ่นตามพลวัตรของสถานการณ์การติดสินบนที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต จึงเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันและเรียกรับสินบนในกระบวนการลงทุนและประกอบธุรกิจในประเทศไทยได้อย่างยั่งยืน

6.3 ข้อเสนอแนะ

6.3.1 ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

จากการวิจัย เรื่อง “การจ่ายสินบนให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐของบริษัทข้ามชาติและนักลงทุนที่ประกอบธุรกิจและลงทุนในประเทศไทย” คณะผู้วิจัยได้ศึกษาโดยการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามและเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ประกอบด้วยภาคธุรกิจ (บริษัทข้ามชาติ บริษัทสัญชาติไทย และสมาคมภาคธุรกิจเอกชน) องค์กรต่อต้านการทุจริตประเทศไทย (สำนักงาน ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ท.) หน่วยงานภาครัฐที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนและการประกอบธุรกิจในประเทศไทย และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการต่อต้านสินบนและการลงทุน ซึ่งคณะผู้วิจัยได้วิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากผลการศึกษา พบว่า การแก้ไขปัญหาและป้องกันการให้และเรียกรับสินบนเจ้าหน้าที่รัฐในกระบวนการลงทุนและประกอบธุรกิจในประเทศไทย มีแนวทางดำเนินการสำหรับสำนักงาน ป.ป.ช. หน่วยงานภาครัฐ และภาคธุรกิจ ดังนี้

6.3.1.1 ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงาน ป.ป.ช.

สำนักงาน ป.ป.ช. เป็นหน่วยงานหลักของประเทศไทยด้านต่อต้านการทุจริต มีภารกิจหลักในการปราบปรามการทุจริต ป้องกันการทุจริต และตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน รวมถึงยังมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับทุกภาคส่วนทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อขับเคลื่อนให้การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐในประเทศไทยมีความโปร่งใสเป็นที่ยอมรับ ในส่วนของการพัฒนาการแก้ไขปัญหาและป้องกันการให้และเรียกรับสินบนของเจ้าหน้าที่รัฐในกระบวนการลงทุนและประกอบธุรกิจในประเทศไทย คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงาน ป.ป.ช. ดังนี้

(1) สร้างเครือข่ายภาคธุรกิจเอกชนและร่วมกันกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติในการต่อต้านการทุจริตและการติดสินบนในกระบวนการลงทุนและการประกอบธุรกิจในประเทศไทยที่มีความชัดเจนเป็นรูปธรรม

ปัจจุบันนี้ สำนักงาน ป.ป.ช. ได้ดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในรูปแบบการติดสินบนที่เกิดขึ้นในกระบวนการลงทุนและประกอบธุรกิจในประเทศไทย เช่น การจัดทำคู่มือแนวทางกำหนดมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมสำหรับนิติบุคคลในการป้องกันการให้สินบนเพื่อให้นิติบุคคลนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดมาตรการของตนเองในการกำกับดูแลองค์กรอย่างโปร่งใส การร่วมประชุมหารือกับสมาคมภาคธุรกิจเอกชนเพื่อแสวงหาแนวทางร่วมกันในการแก้ไขปัญหาและการติดสินบนที่เกิดขึ้นกับภาคธุรกิจเอกชนเมื่อมีการติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐเมื่อมีการขออนุมัติอนุญาต หรือกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนและประกอบธุรกิจในประเทศไทย หากแต่การกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติยังไม่

เห็นผลชัดเจน ภาคธุรกิจเอกชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการดำเนินการต่อต้านการติดสินบนยังไม่ประสบผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม สำนักงาน ป.ป.ช. ยังไม่มีความเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นกับภาคธุรกิจเอกชนอย่างแท้จริง และไม่มีความเชื่อมั่นว่าสำนักงาน ป.ป.ช. และหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ จะสามารถตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงจุด

สำนักงาน ป.ป.ช. จึงควรสร้างและขยายเครือข่ายภาคธุรกิจเอกชนให้มีความเข้มแข็ง เปิดใจรับฟังปัญหาการติดสินบนที่เกิดขึ้นจริงและแนวทางแก้ไขปัญหามาจากกับผู้ประกอบการภาคธุรกิจเอกชน เพื่อแสวงหาแนวทางและกำหนดกรอบดำเนินการร่วมกันในการแก้ไขปัญหาและป้องกันการติดสินบนที่เกิดขึ้นภาคธุรกิจ รวมถึงควรมีการกำกับติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามกรอบการดำเนินการร่วมกันระหว่างสำนักงาน ป.ป.ช. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และภาคเอกชน เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับไปพัฒนาการดำเนินงานให้มีความเท่าเทียมกับสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวส่งผลให้มีกรอบการดำเนินงานที่มาจากความคิดเห็นและการยอมรับของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และยังสามารถสร้างความไว้วางใจให้กับภาคธุรกิจเอกชนได้ว่าสำนักงาน ป.ป.ช. และหน่วยงานภาครัฐมีความตั้งใจและมีความจริงใจในการแก้ไขปัญหาการติดสินบนภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

(2) บังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดจริงจังและดำเนินการสืบสวนสอบสวนเชิงลึกเพื่อนำไปสู่การลงโทษคดีสินบน

ผู้ประกอบการภาคธุรกิจเอกชนส่วนใหญ่มีมุมมองว่าการลงโทษเจ้าหน้าที่รัฐที่รับสินบนยังมีให้เห็นน้อยมากในปัจจุบัน จึงไม่มีความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมและไม่ดำเนินการร้องเรียนหรือแจ้งเบาะแสการทุจริตไปยังสำนักงาน ป.ป.ช. หรือหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง สำนักงาน ป.ป.ช. ในฐานะองค์กรหลักในการดำเนินการรับเรื่องร้องเรียนและไต่สวนคดีทุจริต จึงควรการสืบสวนสอบสวนเรื่องร้องเรียนการทุจริตในเชิงลึกที่มากกว่าการชี้มูลว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐมีการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบตามมาตรา 157 แห่งประมวลกฎหมายอาญา เนื่องจากการทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐส่วนใหญ่โดยเฉพาะในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างที่ไม่ได้มีความผิดในเรื่องการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเท่านั้น แต่เจตนาที่แท้จริงจะเป็นในเรื่องของผลประโยชน์ตอบแทนในรูปแบบของสินบน เพื่อเป็นกรณีตัวอย่างและให้สังคมมีความเชื่อมั่นในระบบการตรวจสอบและลงโทษเจ้าหน้าที่รัฐที่ทุจริตอย่างตรงไปตรงมาและมีความเป็นธรรมต่อผู้ร้องเรียน

(3) บัญญัติกฎหมายการขัดกันแห่งผลประโยชน์และมีบทลงโทษที่ชัดเจน

การขัดกันแห่งผลประโยชน์ (Conflict of Interest: COI) นับได้ว่าเป็นการทุจริตรูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน เช่น การรับสิ่งตอบแทนจากการปฏิบัติหน้าที่ การว่าจ้างคนรู้จักให้เป็นคู่สัญญากับหน่วยงานภาครัฐ สำนักงาน ป.ป.ช. จึงควรมีการบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขัดกันแห่งผลประโยชน์เพื่อกำหนดบทลงโทษเจ้าหน้าที่รัฐให้มีความชัดเจน และควรจัดทำระบบการรายงานในเรื่องของการรับสิ่งตอบแทน/สิ่งของ/กิจกรรมบันเทิงต่าง ๆ ในฐานะของเจ้าหน้าที่รัฐ โดยบังคับใช้กับเจ้าหน้าที่รัฐในทุกระดับ เพื่อให้เกิดความโปร่งใสตรวจสอบได้

(4) สร้างความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการสืบสวนสอบสวนคดีสินบนข้ามชาติ การติดตามทรัพย์สินคืน และการชดเชยค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจากการติดสินบนข้ามชาติ

ประเทศไทย เป็นประเทศหนึ่งที่มีศักยภาพในการดึงดูดนักลงทุนจากต่างชาติ จึงมีบริษัทข้ามชาติเข้ามาลงทุนและประกอบธุรกิจในประเทศไทย รวมถึงมีการติดต่อจำหน่ายสินค้าและบริการให้กับหน่วยงานภาครัฐของประเทศไทย จึงมีความเสี่ยงที่จะทำให้เกิดการติดสินบนข้ามชาติได้ดังเช่น ในกรณีคดีเรียกรับสินบนเทศบาลภาพยนตร์นานาชาติและคดีสินบนโรลส์รอยซ์ สำนักงาน ป.ป.ช. ควรสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในต่างประเทศ และองค์กรต่อต้านการทุจริตในต่างประเทศ เพื่อพัฒนาการดำเนินงานด้านการสืบสวนสอบสวน การเก็บหลักฐาน และการสืบพยานให้มีความรวดเร็ว ซึ่งจะทำให้สำนักงาน ป.ป.ช. ดำเนินคดีได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถตอบสนองต่อผู้ร้องเรียนคดีทุจริตสินบนข้ามชาติได้รวดเร็วยิ่งขึ้น อีกทั้งควรสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในต่างประเทศและองค์กรระหว่างประเทศเพื่อให้ประเทศไทยสามารถเรียกร้องค่าเสียหายจากคดีสินบนข้ามชาติที่เกิดขึ้นในประเทศไทยได้ เพื่อให้เกิดการชดเชยที่คุ้มค่ากับงบประมาณแผ่นดินที่สูญเสียไปจากการทุจริต รวมถึงผู้เสียหายจากคดีสินบนข้ามชาติไม่ใช่มีเพียงแต่รัฐไทยเท่านั้น แต่ประชาชนคนไทยที่เป็นผู้เสียหายก็ตกเป็นเหยื่ออาชกรรมที่เรียกว่า การทุจริตข้ามชาติด้วย

(5) การพัฒนากระบวนการแจ้งเบาะแส

นักลงทุนและผู้ประกอบธุรกิจในประเทศไทยบางส่วนยังคงมีความไม่เข้าใจหรือมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับนโยบายและแนวปฏิบัติในการต่อต้านการทุจริตและการติดสินบนในกระบวนการลงทุนและการประกอบธุรกิจในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการร้องเรียนการทุจริต การปกปิดความลับของผู้แจ้งเบาะแสหรือผู้ร้องเรียนการทุจริต และการคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสหรือผู้ร้องเรียนการทุจริต ความไม่ชัดเจนที่เกิดขึ้นจะนำมาสู่การขาดความเชื่อมั่นในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐในการต่อต้านการทุจริตในประเทศไทย ดังนั้น สำนักงาน ป.ป.ช. ควรมีการพัฒนากระบวนการแจ้งเบาะแสบนหลักการสำคัญ คือ การรักษาข้อมูลของผู้แจ้งเบาะแสให้เป็นความลับ ในกรณีที่ผู้แจ้งเบาะแสไม่ประสงค์จะเปิดเผยชื่อ-สกุล สำนักงาน ป.ป.ช. ก็ต้องให้ความสำคัญและตรวจสอบเรื่องร้องเรียนนั้น โดยออกแบบแบบฟอร์มการบันทึกข้อมูลให้ใช้เลขรหัสการแจ้งเบาะแสเป็นช่องทางการติดต่อขอข้อมูลหรือเอกสารเพิ่มเติมจากผู้แจ้งเบาะแส กล่าวคือ แบบฟอร์มการแจ้งเบาะแสทุจริตหรือการติดสินบนเจ้าหน้าที่รัฐของผู้ประกอบธุรกิจและประชาชนทั่วไป ต้องมีเลขรหัสการแจ้งเบาะแสกำกับไว้ หากเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ช. ต้องการข้อมูลหรือหลักฐานเพิ่มเติมจากผู้แจ้งเบาะแสก็สามารถใช้เลขรหัสนั้นในการติดต่อกลับไปได้ ขณะเดียวกัน ผู้แจ้งเบาะแสก็สามารถใช้เลขรหัสการแจ้งเบาะแสดิตตามสถานะการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ได้

(6) กำหนดคุณสมบัติของบริษัทเอกชนที่เป็นคู่สัญญาของหน่วยงานภาครัฐ

บริษัทเอกชนที่ประกอบธุรกิจในประเทศไทยหลายบริษัทที่มีการติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐในรูปแบบของการเข้าร่วมประมูลงานภาครัฐหรือการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ เป็นสาเหตุให้เกิดการติดสินบนเจ้าหน้าที่รัฐเพื่อแลกกับการได้รับการว่าจ้างจากหน่วยงานภาครัฐให้ดำเนินโครงการต่าง ๆ ซึ่งการทุจริตในรูปแบบของการติดสินบนในการจัดซื้อจัดจ้างเป็นการทุจริตที่เกิดขึ้นมากที่สุด สำนักงาน ป.ป.ช. จึงควร

ดำเนินการร่วมกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมบัญชีกลาง และสมาคมภาคธุรกิจเอกชน ในการกำหนดคุณสมบัติของบริษัทเอกชนที่จะมาเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานภาครัฐว่าบริษัทต้องมีการจัดทำจรรยาบรรณธุรกิจ (Code of Conduct) และเป็นบริษัทที่ได้นำแนวทางการกำหนดมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมสำหรับนิติบุคคลตามที่สำนักงาน ป.ป.ช. กำหนดไปปฏิบัติ และ/หรือเข้าร่วมเป็นสมาชิกและผ่านการรับรองจากแนวร่วมต่อต้านคอร์รัปชันของภาคเอกชนไทย (CAC) และ/หรือได้รับการรับรองมาตรฐานสากลด้านธรรมาภิบาล ISO37000 โดยกระบวนการรับรองต้องไม่เป็นการสร้างภาระให้ภาคเอกชนมากเกินไป เพราะจะนำไปสู่การเพิ่มต้นทุน การสร้างเงื่อนไข และลดโอกาสการจำหน่ายสินค้าหรือให้บริการแก่หน่วยงานภาครัฐ รวมถึงองค์กรหรือหน่วยงานที่จะเป็นผู้รับรองคุณสมบัติของบริษัทเอกชนต้องมีความน่าเชื่อถือของทุกภาคส่วน ขณะเดียวกัน ควรพิจารณาให้สิทธิพิเศษแก่บริษัทเอกชนที่มีคุณสมบัติดังกล่าว เช่น การให้สิทธิพิเศษทางภาษี การพิจารณาให้คะแนนสูงกว่าบริษัทอื่น ๆ ที่มีคุณสมบัติเทียบเท่ากันในการประมูลงานภาครัฐหรือจัดซื้อจัดจ้าง เพื่อจูงใจให้ภาคธุรกิจเอกชนมีการจัดทำจรรยาบรรณธุรกิจ และเข้าร่วมกระบวนการรับรองมาตรฐานของการเป็นบริษัทที่มีการดำเนินงานอย่างโปร่งใส

(7) กำหนดให้มีบุคคลที่สาม (Third party) เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตรวจสอบการดำเนินโครงการของหน่วยงานภาครัฐ

เจ้าหน้าที่รัฐในหน่วยงานภาครัฐและองค์กรต่อต้านการทุจริตมีทรัพยากรที่ไม่เพียงพอต่อรูปแบบการทุจริตที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของสิ่งแวดล้อม การก่อสร้าง ฯลฯ อาจส่งผลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหน้าที่บางอย่างไม่ถูกต้องเนื่องจากขาดความรู้ จึงต้องมีบุคคลที่สามเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทำงานของรัฐ เช่น การตรวจสอบมลพิษที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจการโรงงาน อุตสาหกรรม การตรวจสอบระบบบำบัดน้ำเสีย การตรวจสอบคุณภาพของอาคาร เป็นต้น เพื่อให้กระบวนการทำงานของภาครัฐเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีความโปร่งใส เนื่องจากการมีบุคคลที่สามเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานและตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ รวมถึงการดำเนินโครงการของหน่วยงานภาครัฐกับภาคเอกชนในรูปแบบการร่วมทุนระหว่างภาครัฐและเอกชน (Public Private Partnership: PPP) โดยการอนุญาต หรือให้สัมปทาน หรือให้สิทธิแก่เอกชนดำเนินกิจการของรัฐ เช่น โครงการรถไฟฟ้าสายสีส้ม และโครงการต่าง ๆ ที่หน่วยงานภาครัฐดำเนินงานทั้งในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ต้องมีผู้สังเกตการณ์อิสระเข้าร่วมสังเกตการณ์ โดยสำนักงาน ป.ป.ช. ต้องสนับสนุนให้มีผู้สังเกตการณ์อิสระอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การทำบันทึกความเข้าใจ (MoU) ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและรัฐวิสาหกิจ เพื่อกำหนดให้การดำเนินโครงการของหน่วยงานภาครัฐและการร่วมทุนระหว่างภาครัฐ/รัฐวิสาหกิจกับภาคเอกชน ต้องมีผู้สังเกตการณ์อิสระเพื่อสร้างความโปร่งใสและตรวจสอบได้ในการดำเนินงานต่าง ๆ

(8) ดำเนินโครงการป้องกันการทุจริตโดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นภาคธุรกิจเอกชน

ภารกิจสำคัญประการหนึ่งของสำนักงาน ป.ป.ช. คือ การป้องกันการทุจริต ที่มีการดำเนินการหลายรูปแบบ เช่น การจัดทำมาตรการป้องกันการทุจริต การสร้างเครือข่ายภาคประชาชนในการป้องกันการทุจริต การจัดทำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา การดำเนินโครงการป้องกันการทุจริต หากแต่กลุ่มเป้าหมายของการดำเนินการภารกิจป้องกันการทุจริตส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มภาคประชาชน เยาวชน และเด็ก

แต่ขณะเดียวกัน สำนักงาน ป.ป.ช. ควรให้ความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมายภาคธุรกิจเอกชนเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม และเข้ามาเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็งกับสำนักงาน ป.ป.ช. ในการแก้ไขปัญหาและป้องกันการติดสินบน ในกระบวนการลงทุนและการประกอบธุรกิจในประเทศไทย โดยการดำเนินโครงการควรอยู่ในรูปแบบของการร่วมกันกำหนดแนวปฏิบัติและติดตามประเมินผลมากกว่าการจัดอบรมสัมมนา เพื่อให้ส่งในการป้องกันการทุจริตในกระบวนการลงทุนและประกอบธุรกิจในประเทศไทยอย่างเป็นรูปธรรม

(9) พัฒนาประเด็นและเนื้อหาการสื่อสารสถานการณ์สินบนในประเทศไทย

ข้อมูลข่าวสารด้านการติดสินบนในประเทศไทย มีการนำเสนอและเผยแพร่ผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น สื่อสังคมออนไลน์ โทรทัศน์ โดยประเด็นและเนื้อหาการนำเสนอส่วนใหญ่จะเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การทุจริต การให้และเรียกรับสินบน และการจับกุมเจ้าหน้าที่รัฐที่รับสินบน ซึ่งการสื่อสารด้วยข้อมูลลักษณะดังกล่าวส่งผลให้ผู้รับสารทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศรับรู้ข้อมูลในเชิงลบที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตในประเทศไทยและมีทัศนคติในเชิงลบกับกระบวนการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ทั้งที่จริงแล้วประเทศไทยได้ดำเนินการต่อต้านการทุจริตและความพยายามปฏิรูปกฎหมายต่อต้านการทุจริตให้สอดคล้องกับสากล ดังนั้น ประเทศไทยควรมีกยุทธศาสตร์การสื่อสารข้อมูลเชิงบวกดังเช่นในกรณีความสำเร็จในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตควบคู่ไปกับข้อมูลข่าวสารที่ตีแผ่เหตุการณ์การทุจริตในประเทศไทย เพื่อให้เกิดการรับรู้ข้อมูลข่าวสารไปยังผู้รับสารทั้งในประเทศและต่างประเทศอย่างรอบด้าน

(10) จัดประชุมกับหน่วยงานภาครัฐเพื่อติดตามข้อมูลความเสี่ยงการทุจริตในกระบวนการดำเนินงานและแสวงหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและป้องกันการทุจริตร่วมกัน

สำนักงาน ป.ป.ช. ควรเป็นเจ้าภาพในการจัดประชุมเจรจาร่วมกับฝ่ายบริหาร ผู้บริหารระดับสูงของส่วนราชการต่าง ๆ และผู้แทนภาคเอกชนในเรื่องของการต่อต้านการทุจริตเป็นประจำทุกปีหรือทุกรอบ 6 เดือน เพื่อร่วมหารือกำหนดแนวทางและแผนต่อต้านการทุจริต และให้สำนักงาน ป.ป.ช. มีข้อมูลความเสี่ยงต่อการทุจริตของหน่วยงานต่าง ๆ จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน และมีข้อมูลที่เพียงพอต่อกำหนดมาตรการและแนวปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาและป้องกันการทุจริตที่เกิดขึ้นได้อย่างตรงจุด เป็นรูปธรรม และเท่าทันต่อสถานการณ์ รวมทั้งควรมีการจัดตั้งคณะทำงานเพื่อติดตามผลการดำเนินงานร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(11) บูรณาการกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนและประกอบธุรกิจในประเทศไทยเพื่อร่วมกันกำหนดนโยบายป้องกันการทุจริตตั้งแต่ขั้นตอนเริ่มต้นของการจัดตั้งธุรกิจ

ภาคธุรกิจเอกชนที่ลงทุนและประกอบธุรกิจในประเทศไทยส่วนใหญ่ยังไม่รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายป้องกันการทุจริตและหน่วยงานภาครัฐของประเทศไทยยังไม่ได้มีการกำหนดมาตรการหรือนโยบายป้องกันการทุจริตที่ชัดเจนตั้งแต่ขั้นตอนเริ่มต้นของการจัดตั้งธุรกิจ สำนักงาน ป.ป.ช. จึงควรร่วมหารือกับสมาคมภาคธุรกิจเอกชน และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจในประเทศไทย เช่น สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (Board of Investment: BOI) กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กรมโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อกำหนดแนวทางหรือข้อกำหนดสำหรับบริษัทเอกชนที่ประกอบธุรกิจในประเทศไทย ให้เป็นไปอย่างโปร่งใส ปราศจากการติดสินบนเจ้าหน้าที่รัฐ รวมถึงความคุ้มครองภาคเอกชนเมื่อถูกเรียกรับสินบน

จากเจ้าหน้าที่รัฐ เมื่อจัดทำแนวทางหรือข้อกำหนดดังกล่าวแล้วเสร็จ ให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าและสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) เป็นหน่วยงานหลักในการแจ้งข้อกำหนดดังกล่าวแก่ภาคธุรกิจเอกชนที่เข้ามาจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทหรือประกอบธุรกิจในประเทศไทยให้รับทราบและยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ

(12) ปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินงานเพื่อปลูกฝังกระบวนการทางความคิด (Mindset) ของสังคม

การดำเนินงานของสำนักงาน ป.ป.ช. ในการปลูกฝังให้เจ้าหน้าที่รัฐ ภาคประชาชน เยาวชนและเด็กในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปแบบของการบรรยายให้ความรู้ การแบ่งกลุ่มเพื่อร่วมหาแนวทางป้องกันการทุจริต การประกาศเจตจำนงต่อต้านการทุจริตที่จะอยู่ในรูปแบบของการรวมตัวเพื่อพูดหรือกล่าวปฏิญาณต่อต้านการทุจริตในที่สาธารณะเท่านั้น แต่แท้จริงแล้ว การกระทำดังกล่าวไม่ได้ส่งผลต่อที่บุคคลจะไม่กระทำการทุจริตและเป็นเพียงการกระทำเชิงพิธีการเท่านั้น ดังนั้น สำนักงาน ป.ป.ช. ควรปรับเปลี่ยนและปลูกฝังกระบวนการทางความคิด (Mindset) ของสังคมว่าการทุจริตเป็นสิ่งที่ไม่ดี โดยไม่ใช่เพียงการบรรยายให้ความรู้หรือกล่าวคำปฏิญาณตนว่าจะไม่กระทำทุจริตเท่านั้น แต่สำนักงาน ป.ป.ช. ควรออกแบบการปลูกฝังกระบวนการคิด (Mindset) ในเรื่องของการต่อต้านการทุจริตของคนในสังคมด้วยการปลูกฝังบุคลากรในหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน เยาวชนและเด็กในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในลักษณะของการให้คิด วิเคราะห์ แยกแยะอย่างเป็นเหตุเป็นผลว่าการกระทำใดถือว่าเป็นการทุจริต รวมถึงให้ความรู้เกี่ยวกับบทลงโทษและกรณีตัวอย่างของผู้ที่กระทำการทุจริต เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ว่าการทุจริตคืออะไรและผลกระทบที่ตามมาจากการทุจริตคืออะไร

(13) เข้าร่วมเป็นภาคีเครือข่ายองค์กรระหว่างประเทศด้านการต่อต้านการทุจริต

ปัจจุบันนี้ ประเทศไทยเป็นรัฐภาคีของอนุสัญญา UNCAC 2003 แต่ในเรื่องของการต่อต้านสินบนข้ามชาติ ประเทศไทยควรเข้าร่วมเป็นประเทศสมาชิกและรัฐภาคีขององค์กรระหว่างประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ดังเช่น อนุสัญญา OECD เพื่อต่อต้านการให้สินบนเจ้าหน้าที่รัฐต่างชาติในธุรกิจระหว่างประเทศเพื่อให้ประเทศไทยมีการนำแนวปฏิบัติสำหรับรัฐภาคีมาพัฒนาการดำเนินงานด้านการต่อต้านสินบนระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นจากการประกอบธุรกิจข้ามชาติ และทำให้ประเทศไทยเป็นที่ยอมรับของนานาชาติมากขึ้นในเรื่องของการต่อต้านสินบน

6.3.1.2 ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานภาครัฐ

การลงทุนและประกอบธุรกิจในประเทศไทยมีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอนุมัติอนุญาตต่าง ๆ เช่น การอนุญาตก่อสร้างอาคาร การอนุญาตประกอบกิจการ ซึ่งปัญหาที่ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เผชิญในกระบวนการอนุมัติอนุญาต คือ การเสนอให้และเรียกรับสินบนจากเจ้าหน้าที่รัฐ เพื่อเป็นการแก้ไขและป้องกันการติดสินบนที่เกิดขึ้น คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานภาครัฐดังนี้

(1) การปฏิรูปกฎหมายเพื่อลดการใช้อำนาจดุลพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐ

กฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการอนุมัติอนุญาตในกระบวนการลงทุนและประกอบธุรกิจในประเทศไทยหลายฉบับที่มีถ้อยคำเปิดช่องว่างให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติหน้าที่ เช่น “จะแจ้งให้ทราบโดยไม่ชักช้า” “ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของเจ้าหน้าที่” ดังตัวอย่างตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 มาตรา 25

“มาตรา 25 ในกรณีที่เป็นการยื่นคำขอรับใบอนุญาต ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นตรวจพิจารณาและออกใบอนุญาต หรือมีหนังสือแจ้งคำสั่งไม่อนุญาตพร้อมด้วยเหตุผล ให้ผู้ขอรับใบอนุญาตทราบภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่รับคำขอ

ในกรณีมีเหตุจำเป็นที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นไม่อาจออกใบอนุญาตหรือยังไม่อาจมีคำสั่งไม่อนุญาตได้ภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ขยายเวลาออกไปได้อีกไม่เกินสองคราว คราวละไม่เกินสี่สิบห้าวัน แต่ต้องมีหนังสือแจ้งการขยายเวลาและเหตุจำเป็นแต่ละคราวให้ผู้ขอรับใบอนุญาตทราบก่อนสิ้นกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่งหรือตามที่ได้ขยายเวลาไว้นั้นแล้วแต่กรณี

ในกรณีที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นออกใบอนุญาตหรือมีคำสั่งไม่อนุญาตให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นแจ้งให้ผู้ขอรับใบอนุญาตทราบโดยไม่ชักช้า”

จากถ้อยคำตามกฎหมายข้างต้น จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติดังกล่าวกำหนดให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นต้องแจ้งผลการพิจารณาออกใบอนุญาตหรือมีคำสั่งไม่อนุญาตภายหลังจากการพิจารณาสิ้นสุดต่อผู้ยื่นขอใบอนุญาตให้ทราบ “โดยไม่ชักช้า” สะท้อนให้เห็นว่าหากเจ้าหน้าที่พิจารณาแล้วเสร็จก่อนกำหนดระยะเวลา 45 วัน อาจยังไม่แจ้งผลการพิจารณาต่อผู้ยื่นคำขออนุญาตได้หากยังอยู่ภายในระยะเวลา 45 วัน เป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่สามารถยืดระยะเวลาการแจ้งผลการพิจารณาและต่อรองได้ว่าหากผู้ประกอบการต้องการให้มีการออกใบอนุญาตเร็วขึ้น จะต้องมีการจ่ายค่าดำเนินการพิเศษหรือสินบนให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐ ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการอนุมัติอนุญาตควรมีการพิจารณาทบทวนกฎหมายที่ยังคงมีถ้อยคำที่เปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่รัฐใช้อำนาจดุลพินิจยืดระยะเวลาการอนุมัติอนุญาตหรือสามารถตีความและดำเนินการไปคนละแนวทางได้ โดยควรมีการกำหนดกรอบระยะเวลาดำเนินการที่ชัดเจนเพื่อทำให้เกิดความเป็นธรรมและโปร่งใสมากขึ้น

(2) การพิจารณาทบทวนลดการอนุมัติอนุญาตที่ไม่จำเป็นและล้าสมัย

การลงทุนและประกอบธุรกิจในประเทศไทยตั้งแต่เริ่มกระบวนการลงทุนจนกระทั่งจัดตั้งบริษัทหรือโรงงานในประเทศไทยแล้ว ผู้ประกอบการจะมีความเกี่ยวข้องกับการขอเอกสารรับรองและการขออนุมัติอนุญาตจากหน่วยงานต่าง ๆ จำนวนมาก ซึ่งการขออนุญาตในบางกรณีก็ไม่มีคามจำเป็นหรือในบางกรณีอาจสามารถขยายระยะเวลาการอนุญาตไปได้ โดยภาคธุรกิจมีความเห็นว่าการที่ต้องมีการขออนุมัติอนุญาตจากหน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยงานจะยิ่งเพิ่มความเสี่ยงต่อการทุจริตและการติดสินบน ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการอนุมัติอนุญาตควรทบทวนเพื่อลดจำนวนใบอนุญาตที่ไม่จำเป็น โดยประเด็นสำคัญที่ต้องพิจารณาทบทวน คือ ความเหมาะสมของหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และขั้นตอนที่กำหนดไว้ ความเหมาะสมของระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินงาน ความชัดเจนของกรอบในการใช้ดุลพินิจ และ

ความพร้อมของหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยหน่วยงานภาครัฐต้องรับฟังความเห็นของผู้เกี่ยวข้อง (Stakeholders) หากผลการพิจารณาพบว่ามีกฎหมายและกฎระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทำให้การปฏิบัติหน้าที่หรือการดำเนินงานเป็นไปอย่างล่าช้า ยุ่งยากซับซ้อน หรือไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม การบริหารราชการแผ่นดิน ไม่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ หรือเป็นอุปสรรคต่อการประกอบกิจการ หน่วยงานภาครัฐควรต้องรีบดำเนินการปรับปรุงแก้ไขในการลดหรือยกเลิกใบอนุญาตที่ตรงตามลักษณะดังกล่าว รวมถึงการขออนุมัติอนุญาตของหน่วยงานภาครัฐควรมีการขยายขอบเขตของกฎหมายให้ครอบคลุมงานบริการ การพิจารณาปรับเปลี่ยนให้การอนุญาตบางประเภทเป็นการจดทะเบียนหรือจดทะเบียน การขยายขอบเขตให้ทุกใบอนุญาตสามารถชำระค่าธรรมเนียมแทนการต่ออายุได้ การยกเลิกอายุใบอนุญาต การอนุญาตโดยปริยาย สำหรับการประกอบธุรกิจบางประเภทหรือการขออนุญาตในกระบวนการประกอบธุรกิจบางกระบวนการที่ไม่มีความจำเป็น การจัดให้มีแบบฟอร์มภาษาอังกฤษตามที่ร้องขอ และการจัดให้มีช่องทางแบบพิเศษ (Fast track) เพื่อให้ผู้ประกอบการที่มีความประสงค์รับบริการจากหน่วยงานรัฐที่รวดเร็วสามารถใช้บริการได้โดยและกับการที่ต้องชำระค่าบริการเพิ่มเติมจากช่องทางปกติ

(3) การปรับปรุงกระบวนการทำงานของหน่วยงานภาครัฐ

หน่วยงานภาครัฐควรนำแนวทางการปรับปรุงกระบวนการของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนากระบวนการทำงานให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 โดยการปรับปรุงบริการภาครัฐให้มีช่องทางการบริการที่สะดวกทันสมัย มีข้อมูลที่เข้าใจง่ายและสอดคล้องกันทุกช่องทาง จัดให้มีบริการเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียวโดยไม่ต้องติดต่อหลายหน่วยงาน มีกรอบเวลาและมาตรฐานในการให้บริการที่ชัดเจน ลดการใช้เอกสารและไม่ขอข้อมูลที่ภาครัฐมีอยู่แล้ว ตอบสนองข้อร้องเรียนและดำเนินการแก้ไขอย่างรวดเร็ว พัฒนางานบริการให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง และลดความเสี่ยงของการทุจริต

(4) การนำระบบดิจิทัล (Digital system) มาใช้ในกระบวนการทำงานเต็มรูปแบบ

ระบบดิจิทัล (Digital system) เป็นกุญแจสำคัญที่ทำให้ระบบการทำงานของหน่วยงานภาครัฐมีความโปร่งใส ปัจจุบันนี้ หน่วยงานภาครัฐที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการลงทุนและประกอบธุรกิจในประเทศไทย ได้นำระบบดิจิทัล (Digital) และระบบออนไลน์ต่าง ๆ มาใช้ในกระบวนการทำงานแล้ว แต่ยังเป็นการนำมาใช้อย่างไม่เต็มรูปแบบ เนื่องจากยังคงต้องมีการใช้เอกสารที่เป็นกระดาษ (Hard copy) เป็นจุดตั้งต้นของการจัดเตรียมเอกสาร และยังไม่มีการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐอย่างเป็นระบบ กล่าวคือ แม้ว่าหน่วยงานภาครัฐจะมีการพัฒนาระบบให้ภาคธุรกิจเอกชนสามารถยื่นเอกสารโดยการอัปโหลด (upload) ข้อมูลประกอบการขอคำรับรองและการขออนุญาตผ่านทางระบบออนไลน์ได้ แต่ในทางปฏิบัติผู้ประกอบการยังคงต้องจัดเตรียมเอกสารในรูปแบบของกระดาษ (Hard copy) เพื่อที่จะสแกน (Scan) หรือถ่ายรูปเพื่อที่จะอัปโหลด (Upload) เข้าสู่ระบบ ซึ่งระบบดิจิทัล (Digital system) หรือระบบออนไลน์ (Online system) ที่แท้จริง จะไม่ต้องใช้เอกสารที่เป็นกระดาษ (Hard copy) สแกน (Scan) เอกสารเข้าสู่ระบบซึ่งเป็นสิ่งที่เรียกว่าเป็นกระบวนการที่เพิ่มขึ้น (Additional work) แต่จะสามารถบันทึกข้อมูลได้โดยอัตโนมัติผ่านแบบฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ รวมถึงหากฐานข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐในประเทศไทย

สามารถเชื่อมโยงกันได้อย่างเป็นระบบ จะทำให้ขั้นตอนการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐมีประสิทธิภาพ มีความรวดเร็ว และลดโอกาสการทุจริตหรือการติดสินบนได้ เนื่องจากจะสามารถลดปฏิสัมพันธ์ระหว่างภาคธุรกิจกับเจ้าหน้าที่รัฐได้โดยใช้ระบบออนไลน์เป็นตัวกลางในการรับ - ส่งเอกสาร และแจ้งผลการพิจารณาที่เกี่ยวข้องได้

(5) การถ่ายโอนภารกิจการอนุมัติอนุญาตของภาครัฐบางประเภทให้ภาคเอกชน โดยภาครัฐมีบทบาทเป็นผู้กำกับดูแล

หน่วยงานภาครัฐที่มีอำนาจหน้าที่ในการอนุมัติอนุญาตที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการลงทุนและประกอบธุรกิจในประเทศไทย ควรพิจารณาถ่ายโอนภารกิจการอนุมัติอนุญาตหรือการต่อใบอนุญาตต่าง ๆ ที่เป็นกิจวัตรประจำ (routine) ไปยังภาคเอกชน โดยนำต้นแบบของการให้บริการทำหนังสือเดินทาง (Passport) ของกรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศที่ให้ผู้แทนภาคเอกชนสามารถดำเนินการแทนหน่วยงานภาครัฐเพื่ออำนวยความสะดวกรวดเร็วในการให้บริการประชาชนได้ หน่วยงานภาครัฐต้องกำหนดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นมาตรฐานและอยู่ในฐานะของผู้กำกับดูแลภาคเอกชน ทั้งนี้ ไม่ได้หมายความว่าให้หน่วยงานภาครัฐจะถ่ายโอนภารกิจการอนุมัติอนุญาตไปยังผู้แทนภาคเอกชนทั้งหมด แต่ควรมีการพิจารณาว่าการอนุมัติอนุญาตรูปแบบใดสามารถทำได้ และหากภาคเอกชนมีการปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่หน่วยงานภาครัฐกำหนด ให้มีการกำหนดบทลงโทษและหากมีการกระทำที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์หลายครั้ง ให้หน่วยงานภาครัฐยุติการอนุญาตให้เอกชนรายนั้นเป็นผู้แทนในการอนุมัติอนุญาตทันที

(6) การให้บริการภาครัฐแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service)

การลงทุนและประกอบธุรกิจในประเทศไทย ผู้ประกอบการต้องติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของขออนุมัติอนุญาตที่ไม่เพียงแต่จะมีใบอนุญาตจำนวนมากเท่านั้น แต่ยังต้องดำเนินการขอใบอนุญาตจากหลายหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เช่น การประกอบธุรกิจโรงแรม ต้องขออนุญาตก่อสร้างอาคารจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ที่เป็นที่ตั้งของโรงแรม ขอใบอนุญาตประกอบธุรกิจโรงแรมจากจังหวัด ขออนุญาตขายสุราจากสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ ฯลฯ หรือในกรณีของการขออนุญาตทำงานของแรงงานต่างด้าว 4 สัญชาติ (กัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม) ที่มีหน่วยงานภาครัฐหลายแห่งเกี่ยวข้อง ทั้งกระทรวงสาธารณสุข กรมการปกครอง กรมการจัดหางาน สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ฯลฯ หน่วยงานภาครัฐของไทยควรร่วมกันจัดตั้งศูนย์บริการ One Stop Service และเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลของทุกหน่วยงานภาครัฐ จะทำให้ผู้ประกอบการลดภาระในเรื่องของการที่ต้องเดินทางไปยังหน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยงานและจัดเตรียมเอกสารที่เป็นกระดาษ (hard copy) เพื่อยื่นขออนุมัติอนุญาตในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจ

(7) การกำหนดเอกสารประกอบการยื่นคำขออนุญาต กระบวนการดำเนินงาน และกรอบระยะเวลาที่ชัดเจน

ปัจจุบันนี้ ประเทศไทยมีพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ. พ.ศ. 2558 เพื่ออำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการแก่ประชาชนให้ติดต่อกับทางราชการให้เร็วขึ้น (faster) ง่ายขึ้น (easier) และถูกลง (cheaper) รวมทั้งมุ่งให้การปฏิบัติราชการ เป็นไปอย่างโปร่งใส รับผิดชอบ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประกอบกับการมี

พระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565 เพื่อส่งเสริมการก้าวสู่ยุคดิจิทัล ประชาชน และผู้มาติดต่อหน่วยงานรัฐทางอิเล็กทรอนิกส์ ระหว่างภาครัฐกับประชาชนขจัดปัญหาและอุปสรรคทาง ข้อมูลและกฎระเบียบต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนหรือผู้ประกอบการสามารถยื่นคำขอหรือติดต่อกับ หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมตลอดทั้งการติดต่อราชการระหว่างหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ ของรัฐด้วยกัน สามารถทำได้โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้โดยชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐควร พัฒนาระบบการทำงานให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกฯ และพระราชบัญญัติการ ปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ฯ เช่น กำหนดเอกสารประกอบการยื่นขออนุญาต อธิบายขั้นตอน กระบวนการดำเนินงาน กำหนดกรอบระยะเวลาดำเนินงานที่ชัดเจน และนำระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการ ให้บริการผู้ประกอบการและประชาชนผู้มารับบริการอย่างเต็มรูปแบบ และที่สำคัญที่สุด คือ หน่วยงาน ภาครัฐต้องมีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลให้ทั่วถึง เพื่อให้ผู้ประกอบการมีข้อมูลการดำเนินงานของ หน่วยงานภาครัฐที่เพียงพอ ส่งผลให้เป็นการลดโอกาสในการเสนอให้และเรียกรับสินบนในกระบวนการลงทุน และการประกอบธุรกิจในประเทศไทย

(8) การพัฒนาระบบเปิดเผยข้อมูลข่าวสารภาครัฐ (Open data)

การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานของรัฐเป็นส่วนหนึ่งของหลักธรรมาภิบาล ในการบริหารงานของภาครัฐ การบังคับใช้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 มีเจตนารมณ์ ให้ประชาชนมีโอกาสในการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานต่าง ๆ ของหน่วยงานของรัฐ จึงควร เสริมสร้างเสรีภาพในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการเข้าถึงระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้เกิดความโปร่งใส ในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ และควบคุมการใช้จ่ายของหน่วยงานภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ และคุ้มค่ามากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างที่มีความเสี่ยงต่อการทุจริตสูง เช่น การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานภาครัฐที่เป็นไปตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหาร พัสดุ ภาครัฐ พ.ศ. 2560 และระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ซึ่งกำหนดให้การดำเนินการตั้งแต่ในระบบจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยอิเล็กทรอนิกส์ (Electronics Government Procurement : e-GP) จนถึงขั้นตอนข้อมูลสาระสำคัญในสัญญาขึ้นเว็บไซต์เรียบร้อยแล้ว หน่วยงานของรัฐสามารถพิมพ์ประกาศ ข้อมูลสาระสำคัญในสัญญามาจัดเก็บไว้ในศูนย์ข้อมูลข่าวสารของ ทางราชการของหน่วยงานของรัฐตามประกาศคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของทางราชการ เรื่อง กำหนดให้ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผลการพิจารณาการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานของรัฐเป็นข้อมูลข่าวสารที่ต้องจัดไว้ให้ ประชาชนตรวจดูตาม มาตรา 9 (8) แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 เป็นต้น

6.3.1.3 ข้อเสนอแนะสำหรับภาคธุรกิจเอกชน

ผู้ประกอบการในภาคธุรกิจการก่อสร้าง การผลิต และการบริการ และสมาคมภาค ธุรกิจเอกชน มีความเห็นว่าการประกอบธุรกิจในประเทศไทยยังคงประสบกับปัญหาการให้และเรียกรับสินบน จากเจ้าหน้าที่รัฐอย่างต่อเนื่อง โดยคณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับภาคธุรกิจเอกชนดังนี้

(1) จัดทำจรรยาบรรณทางธุรกิจ (Business Code of Conduct)

ปัจจุบันนี้ บริษัทเอกชนส่วนใหญ่ได้มีการจัดทำจรรยาบรรณทางธุรกิจ (Business Code of Conduct) เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินธุรกิจ หากแต่รายละเอียดของจรรยาบรรณทางธุรกิจยังไม่มี ความชัดเจนและครอบคลุมประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการติดสินบนและการกำหนดบทลงโทษพนักงาน บริษัทที่กระทำการติดสินบนเจ้าหน้าที่รัฐ ดังนั้น บริษัทเอกชนควรมีการจัดทำจรรยาบรรณทางธุรกิจที่มี นโยบายต่อต้านสินบนที่ชัดเจน เช่น การกำหนดให้พนักงานบริษัททุกระดับห้ามไม่ให้เกิดการติดสินบนทุกรูปแบบ หรือการเรียกร้องหรือรับผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับเงินหรือผลประโยชน์อื่นใดไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อมเพื่อให้ได้มาซึ่งธุรกิจ การห้ามจ่ายเงินเพื่ออำนวยความสะดวก เร่งการดำเนินการ และความคล่องตัว ในการดำเนินการ ทั้งนี้ บริษัทเอกชนขนาดใหญ่ และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) สามารถ ศึกษาหรือขอคำปรึกษาเพื่อจัดทำจรรยาบรรณทางธุรกิจได้จากสำนักงาน ป.ป.ช. และสมาคมภาคธุรกิจ เช่น สมาคมอุตสาหกรรม หอการค้าไทย สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย สมาคมธนาคารไทย สมาคม บริษัทจดทะเบียนไทย สภาธุรกิจตลาดทุนไทย และหอการค้าร่วมต่างประเทศในประเทศไทย (Joint Foreign Chambers of Commerce in Thailand)

(2) แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารความเสี่ยง

บริษัทเอกชนควรแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงเพื่อมีหน้าที่ดูแลและ กำหนดให้มีนโยบายการบริหารความเสี่ยงที่ครอบคลุมประเด็นความเสี่ยงด้านการให้สินบนและการคอร์รัปชัน และกำกับดูแลให้มีกระบวนการที่เหมาะสมในการประเมินความเสี่ยงอย่างสม่ำเสมอ และพิจารณาสอบถามผลการ ประเมินความเสี่ยง รวมถึงกำกับดูแลเพื่อให้มั่นใจว่ามีการบริหารจัดการความเสี่ยงดังกล่าวเพียงพอเหมาะสม การประเมินความเสี่ยง ดังนั้น ผู้บริหารทุกคนจะต้องมีความเข้าใจว่ากระบวนการทางธุรกิจของบริษัทฯ มีความ เสี่ยงจากการให้สินบนและการคอร์รัปชันได้อย่างไร เพื่อจัดการความเสี่ยงดังกล่าว ฝ่ายบริหารจะต้องประเมิน ความเสี่ยงจากการให้สินบนและการคอร์รัปชันที่อาจเกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ (อย่างน้อยปีละครั้ง) รวมทั้งทบทวน มาตรการจัดการความเสี่ยงที่ใช้อยู่ให้มีความเหมาะสมที่จะป้องกันความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

(3) จัดอบรมพนักงานเพื่อสื่อสารแนวปฏิบัติต่อต้านการติดสินบน

บริษัทเอกชนควรจัดอบรมผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ของบริษัททุกคนเกี่ยวกับการต่อต้านการให้สินบนและการคอร์รัปชัน เพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญของนโยบายต่อต้านสินบน โดยเฉพาะรูปแบบต่าง ๆ ของการให้สินบน ความเสี่ยงที่จะได้รับการลงโทษทางกฎหมายจากการเข้าไปมีส่วนร่วม ในการให้สินบน ตลอดจนวิธีการรายงานกรณีพบเห็นหรือสงสัยว่ามีการให้สินบนหรือคอร์รัปชัน

6.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

6.3.2.1 ควรศึกษาการเรียกร้องและเสนอให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่รัฐในภาคธุรกิจการ ก่อสร้าง ภาคธุรกิจการผลิต และภาคธุรกิจบริการในเชิงลึก

6.3.2.2 ควรศึกษาการเรียกร้องและเสนอให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่รัฐในภาคธุรกิจอื่น ๆ เช่น ภาคธุรกิจการสาธารณสุข โภคและการขนส่ง ภาคธุรกิจกิจกรรมอสังหาริมทรัพย์ ภาคธุรกิจการเกษตร การป่าไม้ และการประมง

6.3.2.3 ควรศึกษาพลวัตของการแก้ไขปัญหาและการป้องกันการให้และเรียกรับสินบนของเจ้าหน้าที่รัฐในประเทศที่ประสบความสำเร็จและมีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการต่อต้านสินบนที่เกิดขึ้นในกระบวนการลงทุนและประกอบธุรกิจ เช่น สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร สาธารณรัฐสิงคโปร์ สาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้)

6.3.2.4 ควรศึกษาใบอนุญาตที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจแต่ละประเภท รวมถึงกระบวนการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ความเหมาะสมจำเป็นของใบอนุญาต และกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับขอใบอนุญาตต่าง ๆ ของภาคธุรกิจนั้น ๆ

6.3.2.5 ควรศึกษาใบอนุญาตที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจแต่ละประเภทของประเทศที่มีค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) และ TRACE Bribery Risk Metrix สูงอย่างต่อเนื่อง รวมถึงกระบวนการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ความเหมาะสมจำเป็นของใบอนุญาต และกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับขอใบอนุญาตต่าง ๆ ของภาคธุรกิจนั้น ๆ และนำมาประยุกต์ใช้ในบริบทที่เหมาะสมกับประเทศไทย

Executive Summary

1. Project name Bribery to Government Officials by Multinational Corporations and Investors Engaged in Business and Investment in Thailand

2. Researchers

2.1 Assistant Professor.Dr.Torplus Yomnak	Project Advisor
2.2 Miss Chanchanoke Chennarong	Chief Researcher
2.3 Miss Ananya Manchot	Researcher
2.4 Miss Saowanee Thip-ut	Researcher

3. Background and Significance

In Thailand, corruption and misconduct have been persistent issues from the past to the present. Over time, corruption has evolved into more complex forms, making it difficult for authorities to combat effectively. One major contributing factor is the lack of ethical consideration, where personal interests are prioritized over the collective well-being of the nation. This has resulted in severe damage to the country, with significant losses in the national budget due to corruption. To address this challenge, the Masterplan for National Strategy on Anti-Corruption and Misconduct Issues (2018-2037) sets a 20-year development target, aiming to improve Thailand's ranking in the Corruption Perceptions Index (CPI) created by Transparency International (TI). By 2037, the goal is for Thailand to achieve the top position among the 20 least corrupt countries in the world according to the CPI.¹

Transparency International (TI) has used nine data sources to calculate Thailand's Corruption Perceptions Index (CPI).² The index examines five main corruption issues: bribery of government officials, misuse of authority for personal gain, transparency in budget allocation, corruption in law enforcement, and political corruption. The survey targets business

¹ Masterplan for National Strategy on Anti-Corruption and Misconduct Issues (2018-2037), Retrieved October 25, 2021, from <http://nscr.nesdb.go.th/wp-content/uploads/2019/04/21-การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ.pdf>

² Transparency International (TI) utilizes nine different data sources to create Thailand's Corruption Perceptions Index (CPI). These sources include:

1. Bertelsmann Foundation Transformation Index (BTI)
2. Political and Economic Risk Consultancy (PERC)
3. Political Risk Services International Country Risk Guide (ICRG)
4. Varieties of Democracy Institute (VDEM)
5. Economist Intelligence Unit Country Risk Ratings (EIU)
6. World Justice Project Rule of Law Index (WJP)
7. IMD World Competitiveness Year Book (IMD)
8. Global Insight Country Risk Ratings (GI)
9. World Economic Forum Executive Opinion Survey (WEF)

people, risk analysts, and professionals, with bribery of government officials being the most commonly addressed concern. The Office of the National Anti-Corruption Commission (NACC), as Thailand's main anti-corruption organization, holds the responsibility and authority to combat corruption. It is dedicated to improving Thailand's CPI score to align with the objectives of the Masterplan. The NACC focuses on various aspects, including content, calculation methods, and survey targets in the creation of the CPI. They also promote their efforts in combating corruption, conducting fraud prevention, property inspections, and disseminating anti-corruption knowledge. As a result of these endeavors, there has been increased awareness and participation from all sectors of society in preventing and suppressing corruption. Over the years, from 1995 to the present, Thailand's CPI has averaged a score of 36 out of 100. In the latest ranking in 2022, Thailand maintained the same score of 36 out of 100, ranking 110th out of 180 countries worldwide. Despite some efforts, the country's CPI score has not significantly improved.

Therefore, this research will concentrate on analyzing the Corruption Perceptions Index (CPI) data sources specifically related to bribery of government officials. It aims to understand the current situation and perceptions regarding the solicitation and bribery involving multinational corporations, government officials, foreign businessmen, and Thai investors conducting business in Thailand. Additionally, the study will investigate the measures and actions implemented by countries that have effectively addressed and minimized the issue of accepting bribes by government officials, leading to consistently high CPI scores. The ultimate goal of this research is to contribute to the resolution and prevention of solicitation and bribery of government officials, aligning with the issues surveyed by Transparency International (TI) for the creation of the Corruption Perceptions Index (CPI). By examining successful strategies that have attracted foreign investors who have invested in Thailand, this research aims to identify crucial factors that have positively impacted Thailand's Corruption Perceptions Index (CPI) and enhanced the country's reputation for transparent operations in the eyes of other nations.

4. Research Objective

4.1 To study the current situation and perceptions regarding the acceptance and bribery of government officials by multinational corporations, foreign businessmen, and Thai investors who are investing and operating in Thailand.

4.2 To study the guidelines, measures, and actions implemented by the National Anti-Corruption Commission (NACC) and related agencies to address and prevent the acceptance and bribery of government officials involving multinational corporations and investors conducting business in Thailand.

4.3 To study the best practices of countries those have successfully tackled the issue of accepting and bribery of government officials, leading to consistently high Corruption Perceptions Index (CPI) scores.

4.4 To propose effective strategies and recommendations for preventing and resolving the problem of accepting and accepting bribery of government officials by multinational corporations and foreign businessmen investing in Thailand.

5. Research Methods

The study employs a mixed-method research approach, conducted in two stages. In the first stage, a quantitative research method is utilized, involving the use of a questionnaire to gather quantitative data from both multinational corporations (MNCs) and Thai companies operating in the manufacturing, service, and construction sectors. The total number of cases surveyed in this stage amounts to 419,708. To determine the sample size, the research team employed Yamane's formula (1967), which resulted in a sample size of 400 cases. Upon receiving the questionnaires from the selected samples, the research team proceeds to analyze and synthesize the quantitative data using descriptive statistics, such as frequency distribution, percentage, mean, and standard deviation.

Following the analysis and synthesis of quantitative data, the research incorporates a qualitative research approach. This involves utilizing the analytical insights gained from the quantitative data to identify key issues, which will form the basis for conducting semi-structured interviews. These interviews, also known as guided interviews, are designed to delve deeper into the identified issues and gain more in-depth understanding. The participants selected for the semi-structured interviews are categorized into six groups. These groups consist of representatives from multinational corporations and Thai companies, representatives from business associations, executives and/or officers in investment-related departments of multinational corporations and investors in Thailand, executives and/or officers in Thai anti-corruption agencies, executives and/or officers in foreign anti-corruption departments, and academics or experts with knowledge of investments in Thailand. By conducting these in-depth interviews with the identified key informants, the research aims to gain valuable qualitative insights and perspectives, complementing the quantitative data analysis and providing a comprehensive understanding of the issues related to accepting and bribery of government officials by multinational corporations and foreign investors in Thailand.

Once the research team has collected both quantitative and qualitative data from the target groups, they will proceed with a thorough analysis, synthesis, and interpretation of the data. This comprehensive examination aims to summarize the findings of the study effectively. Based on the insights derived from the data analysis, the research team will then provide concrete and actionable suggestions to prevent and resolve the issue of accepting and bribery of government officials by multinational corporations and businessmen investing in Thailand. These suggestions will be grounded in the research findings, with the goal of proposing practical and effective measures to tackle corruption and promote transparency in business operations in the country.

6. Research Summary and Recommendations

The researcher team has concluded their study and held a discussion on the findings. They have also developed recommendations to address and prevent bribery in the context of investing and conducting business in Thailand. These suggestions will be presented in the following presentation.

6.1 Summary of findings

The research study gathered quantitative data from a sample comprising multinational corporations and Thai companies during the period of February to March 2023. Additionally, qualitative data was collected through in-depth interviews from March to June 2023. The research focused on bribery by multinational corporations and foreign businessmen investing in Thailand, as well as the measures taken by the NACC and related agencies to prevent bribery. Additionally, the study examined best practices of countries with high CPI scores in tackling bribery. The resulting guidelines aim to prevent and address the acceptance of bribes by government officials from multinational corporations and foreign businessmen in Thailand as follow:

6.1.1 The situation of government officials soliciting and accepting bribes during the investment and business processes in Thailand

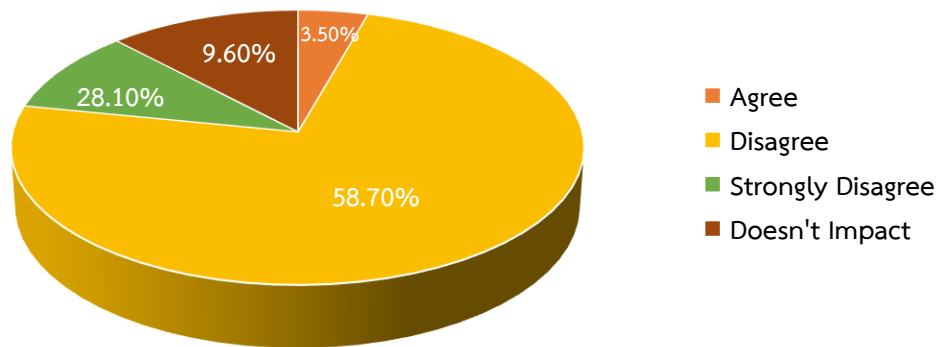
The study focused on examining and analyzing the occurrence of accepting and giving bribes by government officials during the investment and business processes in Thailand. It looked at how information about bribery was received, the experiences of business operators in offering and being asked for bribes by government officials, and any complaints of fraud or bribery reported by government officials to anti-corruption organizations.

6.1.1.1 Perception regarding the act of giving and receiving bribes in investment within Thailand.

The data collected from a sample of multinational corporations and Thai companies revealed that 67.50% of business operators were aware of the situation involving giving and receiving bribes in the investment process in Thailand. Among multinational corporations, 63.26% were aware of the bribery situation, while for Thai companies, the awareness percentage was 79.44%. The service sector received the most information at 78.31%, followed by the manufacturing sector (57.89%) and the construction sector (53.68%). Government officials in the public sector, associated with investment and business operations, were found to demand more bribes, especially during the COVID-19 outbreak when approval processes were delayed. The information about giving and accepting bribes was primarily obtained through social media (71.80%), acquaintances (55.20%), television media (53.30%), and personal experiences (34.70%). Only a minority (3.60%) received information from the Office of the National Anti-Corruption Commission (NACC) publications. While business operators were informed about bribery situations through various media and acquaintances, they were less aware of detailed information regarding anti-bribery measures and prevention. On the other hand, private business associations, investors, and entrepreneurs received information from multiple sources, including anti-corruption organizations, and actively engaged with Thai government agencies to combat bribery in the business sector.

Moreover, the CPI serves as a corruption indicator for the investment and business process in Thailand. It reflects the country's corruption and bribery situation, with the CPI score being influenced by the information provided by various sources surveyed. Negative information leads to a lower CPI score, indicating higher corruption, while positive information improves the score, suggesting reduced corruption and increased government transparency. Around 72.10% of business representatives, both Thai and foreign, were unaware of the Corruption Perceptions Index (CPI), while only 27.90% were aware of it. Thai companies had a higher awareness of the CPI at 35.92%. Most respondents who knew about the CPI believed that it had a low level of influence on their investment decisions or business operations in Thailand (58.7%), as shown in Chart 1.

Chart 1 Effects of the Corruption Perceptions Index (CPI) on the decisions of investors and businessmen

Source: Survey Data Gathered from Questionnaires Conducted Between February and March 2023

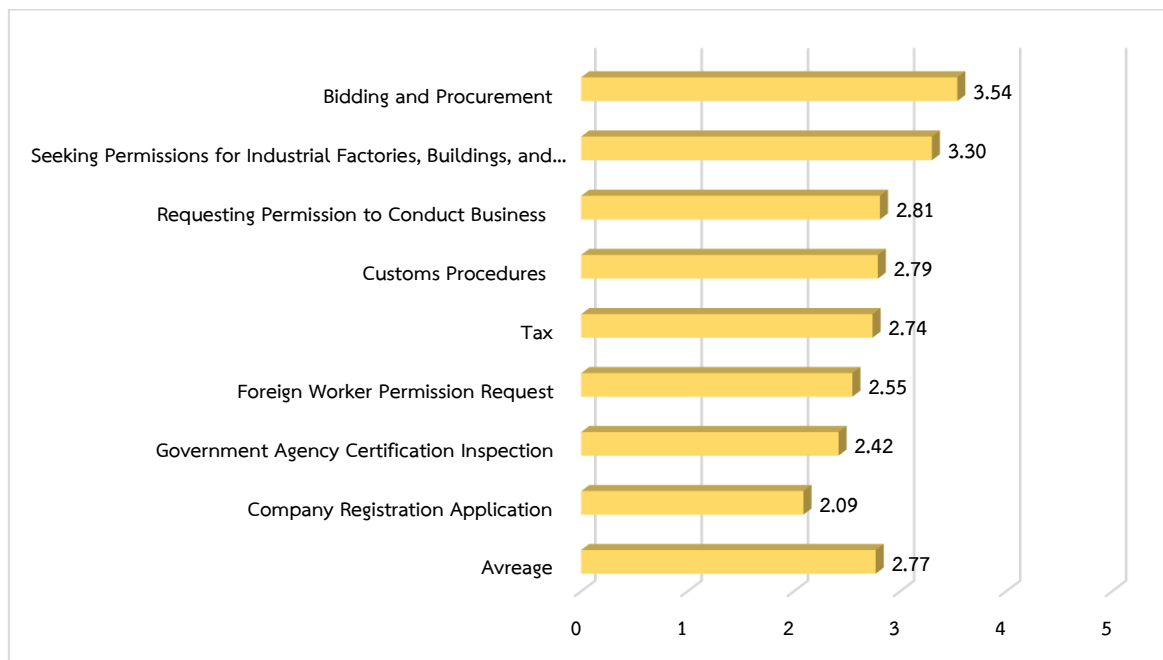
Multinational corporations and Thai companies are aware that CPI stands for "Consumer Price Index (CPI)" and does not monitor bribery through the Corruption Reporting Index. Instead, they keep track of corruption-related information through various media sources and exchange experiences with other business operators. Other factors such as infrastructure, skilled labor, education quality, public health standards, and operational safety were considered more impactful on investment decisions, as indicated by the World Economic Forum (WEF)'s data on the most problematic factors for doing business. These factors include political stability, corruption, bureaucratic efficiency, labor, tax rates, crime, and public health.

A survey was conducted among multinational corporations and Thai companies to gauge their awareness of anti-bribery measures and laws in Thailand. It was found that 99.30% of the respondents were aware of these measures. However, among those who were aware, the majority expressed the view that Thailand has not been successful in effectively enforcing anti-bribery measures and laws. They believe that government officials involved in corruption and bribery often receive lenient punishments, leading to ineffective deterrence. The respondents acknowledge that Thailand has aligned its laws with international anti-bribery standards, such as the UNCAC 2003. Yet, they emphasize the need for fair law enforcement against government officials without discrimination. They also call for enhanced international cooperation in investigating corruption cases and seeking compensation for damages in transnational cases. Furthermore, the respondents believe that Thailand should focus on developing laws related to conflicts of interest (COI) as corruption in this area is particularly concerning. That is to say while multinational corporations and Thai companies are aware of anti-bribery measures and laws in Thailand, they express concerns about the enforcement effectiveness and call for stronger measures to combat corruption, especially in cases of COI.

6.1.1.2 Experience in offering and accepting bribes in the investment process in Thailand

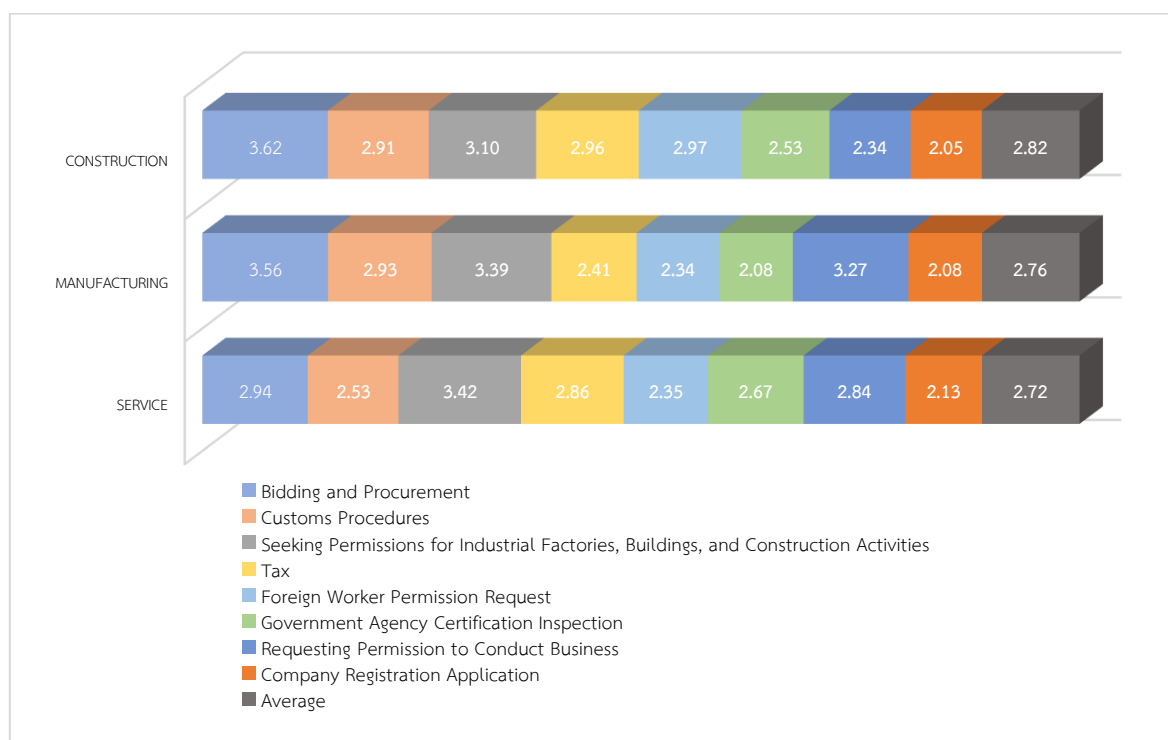
Based on data collected from a sample consisting of multinational corporations and Thai companies, it was observed that the incidence of encountering requests for giving and receiving bribes during investment and business operations in Thailand fell within a moderate range, with an average score of 2.77. The top five processes where such encounters occurred included public sector bidding and procurement, with an average score of 3.54, followed by seeking permissions for industrial factories, buildings, and construction activities, which had an average score of 3.30. The process of requesting permission to conduct business received an average score of 2.81, while customs procedures and the tax process had averages of 2.79 and 2.74, respectively. When examining these encounters by the business sector, it was found that the construction industry reported the highest level of experience in both giving and receiving bribes, with an average score of 2.82. Following this, the manufacturing sector had an average score of 2.77, and the service sector had an average score of 2.69, as depicted in Charts 2 and 3.

Chart 2 Overview of experience in receiving and offering bribes in the investment and business operations process in Thailand

Source: Survey Data Gathered from Questionnaires Conducted Between February and March 2023

Chart 3 Overview of experience in receiving and offering bribes in the investment and business operations process in Thailand, classified by business sector

Source: Survey Data Gathered from Questionnaires Conducted Between February and March 2023

Moreover, private companies making additional or informal payments will receive efficient facilitation from government officials at a moderate level, with an average rating of 3.33. Bribes exchanged between government officials and private entities primarily take the form of "money," with an average rating of 3.93, and "valuable assets," averaging 2.17. When it comes to engaging with government agencies, the practice of offering or accepting bribes may involve both direct negotiations and the exercise of authority to conduct inspections, leading to delays in processing and allowing the operator to offer a special operating fee. The primary objective behind engaging in bribery is to expedite processes, rectify actions that are against the law., and gain an advantage in auctions.

However, an examination of the different business sectors revealed that the construction sector had the highest instances of giving and receiving bribes, followed by the manufacturing sector, and then the service sector. Within the construction sector, the top three areas where bribes were offered and solicited included public auctions, building permit applications, and permission work for foreign entities. Entrepreneurs in this sector reported the need to offer bribes to government officials across various levels, from central to provincial and local government agencies. The bribes amounted to approximately 20 to 40 percent of

the project budget, along with offering other valuable assets during procurement bidding. Moreover, bribery was common during the construction process to ensure fast and smooth operations. Entrepreneurs had to pay bribes to government officials in agencies such as provincial land offices, electricity and water works departments, and local government organizations. This was done to facilitate the progress of construction projects and to secure inspections of business operations, both authorized and unauthorized, with additional monthly costs involved.

Regarding the manufacturing sector, the top three areas where bribes are offered and solicited include the process of obtaining a factory construction permit, participating in government job auctions, and acquiring a business license. Entrepreneurs seeking permission to build a factory often need approval from local government organizations. During the bidding process for government projects, entrepreneurs reported that government agencies tend to favor companies that offer greater benefits, rather than considering the quality of products and services. This practice can adversely affect the quality of public services provided to the people in the area. In the case of obtaining a business license from the Department of Industrial Works, entrepreneurs must undergo inspections before receiving the license. Offering bribes to government officials during these inspections can result in a reduction in audit rigor and expedited issuance of the factory business license.

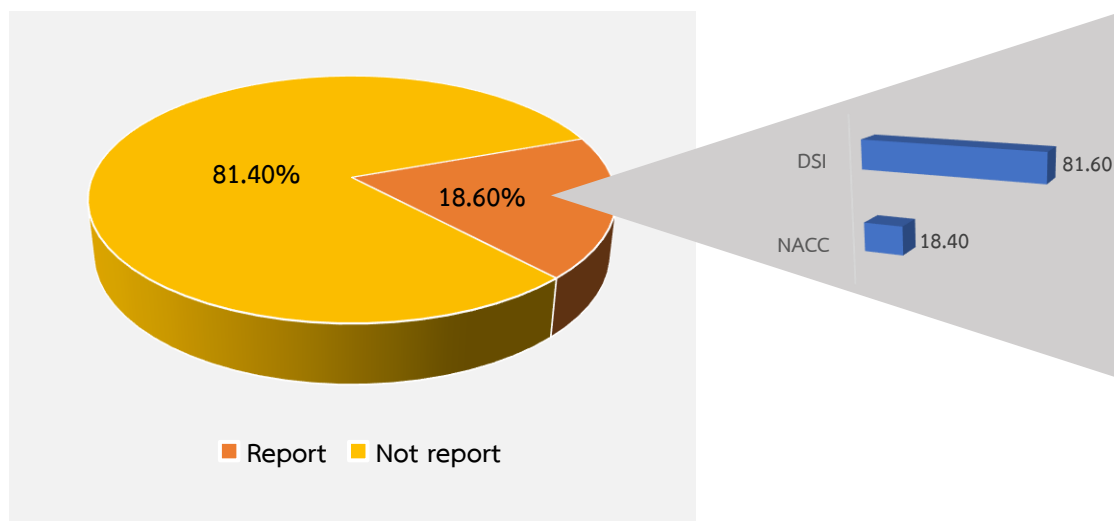
In the service sector, the top three areas where bribes are offered and solicited include the building permit process, the tax process, and the process of obtaining a business license. For obtaining permission for building construction, entrepreneurs experience bribery, similar to the manufacturing sector, from the beginning of construction permits to building use permits. Special fees are paid to officials of local government organizations (municipalities) to revise building plans, even when the submitted plans comply with prescribed laws. Some government officials may object to the plan's multiple times, leading to minimal changes in the approved building plans compared to the initial submissions. Regarding bribery in the tax process, service providers negotiate to reduce the amount of taxes to be paid, and some the Revenue Department's officials offer assistance in reducing taxable income in exchange for special action or payment from the operators. In the process of obtaining permission to operate a hotel service business, entrepreneurs need to apply for various licenses from multiple government agencies based on the hotel's sub-business operations. Paying bribes or kickbacks to facilitate government officials' processes enables operators to obtain licenses quickly. Some government agencies, when using the service, may request overbilled expenses and ask for receipts to be purchased, even if the service was not actually used. These receipts are later reimbursed by the original government agency.

6.1.1.3 Complaints about Bribery in the Investment Process in

Thailand

Through quantitative data collection from a sample of multinational corporations and representatives from Thai companies, it was discovered that when approached with a bribe, 81.4% did not report the incident to government authorities. Only 18.6% chose to inform government agencies about bribery attempts, as shown in chart 4.

Chart 4 Complaints about Bribery in the Investment Process in Thailand

Source: Survey Data Gathered from Questionnaires Conducted Between February and March 2023

Business operators hesitate to report or file complaints about giving or receiving bribes for several reasons. One primary reason is their lack of confidence in the law enforcement process. They believe that anti-corruption organizations in Thailand are slow to respond and may not adequately protect whistleblowers or complainants. Additionally, reporting bribery or corruption involving government officials entails a substantial burden of providing testimony and various documents, leading to lengthy proceedings. Given these challenges, many operators find it not worthwhile to report or complain. Furthermore, historical cases have shown that few government officials who receive bribes face legal consequences. Crucially, businesses in Thailand often have ongoing interactions with government agencies, such as in construction or manufacturing sectors where permits, imports, exports, and tax processes require government sector engagement. Operators are concerned that reporting bribery might lead to negative consequences, including blacklisting and disruptions in their dealings with government agencies. These concerns encompass delays, additional document requests, and alterations to submitted information. Thus, operators are reluctant to raise concerns about bribery.

As per the findings of the aforementioned study, it can be deduced that Thailand still grapples with a moderate level of bribery in the realm of investment and business operations. Most business operators become aware of corruption and bribery through sources like social media, input from acquaintances, or personal encounters when dealing with government agencies. The most prevalent instances of bribery occur in government procurement and bidding processes, followed by requests for building or factory construction permits, business operation permits, customs procedures, and tax-related matters. Among various business sectors, the construction sector reports the highest incidence of bribery, followed by manufacturing and service industries. The primary driving force behind bribery in investment and business operations is the desire for expeditious government processes. Some government officials turn a blind eye to irregularities in exchange for bribes, enabling businesses to act outside legal bounds and secure contracts or employment with government entities. However, despite encountering instances of giving and receiving bribes from government officials during their business endeavors in Thailand, most operators opt not to lodge complaints or report corruption to anti-corruption bodies and relevant government agencies. This decision stems from their belief that while Thailand has made efforts to address and curb bribery in the business processes, the effectiveness of enforcing anti-corruption and bribery laws remains limited. There is a prevailing concern that lodging complaints or reporting corruption may lead to the exposure of personal information and whistleblowing details, potentially disrupting future business operations and interactions with government agencies. This includes possible delays, additional documentation requests, multiple revisions of detailed information in documents, and challenges in advancing through related processes with government entities.

6.1.2 Measures Taken by NACC and Government Agencies to Address and Prevent Bribery of Government Officials in Thailand's Investment and Business Processes

Engaging in investment and business activities in Thailand involves interacting with numerous government agencies possessing relevant authority. In this study, researchers conducted interviews with both these government agencies and Thailand's anti-corruption organizations. The interviewed government entities included the Department of Industrial Works, the Customs Department, the Revenue Department, and the Department of Employment. All four of these agencies shared a common perspective: the primary catalyst for offering and accepting bribes among government officials stems from direct interactions between officials and service users or entrepreneurs. The existing legal framework also presents opportunities for government officials to exercise discretion in their duties. Addressing this issue, these agencies have taken measures to curtail bribery instances. This includes

establishing explicit work protocols and timelines for government agencies, embracing electronic/online systems for operational efficiency, and initiating projects to instill ethical conduct among government personnel. Notably, the Department of Industrial Works introduced electronic and online systems that enable entrepreneurs to submit permit applications. This process involves outlining necessary documents and specifying a clear timeline for approval. Similarly, the Customs Department implemented an e-Payment system for streamlined payments, while the Revenue Department transitioned from traditional hard copy tax filing to an online platform, enhancing convenience and speed. The Department of Employment streamlined the application process for work permits for foreign workers, incorporating Electronic Data Capture (EDC) for payments.

Furthermore, Thailand's anti-corruption bodies, specifically the NACC and PACC, have placed significant emphasis on addressing and preventing bribery within the realm of investment and business operations in the country. To align with international standards and instill confidence among those engaged in business activities in Thailand, the legal framework has been reviewed and modified. Amendments have been made to ensure conformity with international obligations like the United Nations Convention Against Corruption (UNCAC 2003). To curtail bribery, the NACC has set up an Anti-Bribery Advisory Service (ABAS) within the Bureau of International Affairs and Corruption Investigation (BIC). Established in 2017, this service aims to disseminate best practices and offer technical guidance to entities, particularly private enterprises, ranging from large corporations to Small and Medium Enterprises (SMEs). The goal is to equip these entities with effective anti-bribery measures that align with global norms, acting as internal controls to prevent bribery instances. This involves sharing information on anti-bribery practices and collaborating with private business associations such as the Joint Foreign Chamber of Commerce in Thailand (JFCCT), the Thai Chamber of Commerce, and the Thai Private Sector. Collective Action Against Corruption (CAC). Regarding the PACC's efforts, it has collaborated with government agencies vested with authority over investments in Thailand to enhance the efficiency of government service delivery. This collaboration involves receiving and addressing complaints, investigating fraudulent activities that impact investors and business operators. Additionally, a comprehensive 5-year roadmap (2023 - 2027) has been devised to streamline the operations of government service centers for investors and foreigners. This initiative seeks to ensure services are convenient, prompt, transparent, impartial, corruption-free, and conducive to building investor confidence. The roadmap outlines crucial operational guidelines, including fostering cooperation networks between government agencies and the private sector, establishing mechanisms for monitoring and auditing government services to ensure fairness and transparency, implementing systems

to handle complaints while safeguarding information, elevating the proficiency and professionalism of government officials, and consistently and transparently promoting awareness. PACC's actions during the fiscal years 2023 - 2027 will align with this roadmap. For instance, projects include establishing collaboration networks between government agencies and the private sector to improve service quality and prevent corruption, executing a Monitoring and Evaluation Project to enhance government services for investors and foreigners, developing witness protection skills, building capacity among complaint officers for investors and foreigners, and undertaking public relations initiatives for government service centers for investors and foreigners, among others.

6.1.3 Implementation of Anti-Corruption Measures in Exemplary Countries for Addressing Bribery and Corruption in Investment and Business Processes

Data gathered from a sample of 302 multinational corporation representatives revealed insights into transparent government agency management practices in various countries for investors and business operators. Notably, according to their experiences in overseas investment and business activities, the Republic of Singapore ranked first (53.15%), followed by Hong Kong SAR (28.32%), the Republic of Korea (12.59% each), and others (5.94%), including Japan. To study these best practices further, researchers conducted in-depth interviews with anti-corruption representatives from the Republic of Singapore, the Hong Kong Special Administrative Region, and the Republic of Korea to understand their strategies for combating bribery in investment and business processes.

The Republic of Singapore, with a high Corruption Perceptions Index (CPI) score of 83, ranks fifth globally and first in the ASEAN region. Its effective anti-corruption measures include the establishment of the Corruption Investigation Bureau (CPIB), which plays a crucial role in addressing corruption. Key strategies employed involve clearly defining work procedures for government agencies, formulating policies around the acceptance of gifts and entertainment, mandating Conflict of Interest declarations and record-keeping for employees at all levels, and establishing whistleblower protection mechanisms. Notably, anonymous fraudulent reports can be submitted through email or phone, safeguarding the identity of whistleblowers. The CPIB's anti-corruption efforts encompass three main aspects. Firstly, ensuring legal flexibility, allowing easy updates to stay current with evolving trends. Secondly, not requiring explicit evidence for the conviction of an accused party; demonstrating a propensity for dishonesty is sufficient to initiate an investigation. If found guilty, severe punishments are imposed, including fines and compensations equivalent to the illicit gains. Thirdly, the CPIB's Anti-Corruption Procedure Development Guidelines focus on legislating

government agency operating procedures and integrating information technology systems to address current and anticipated corruption scenarios effectively.

Regarding the Independent Commission Against Corruption (ICAC) in the Hong Kong Special Administrative Region, it possesses a Corruption Perceptions Index (CPI) score of 72, ranking 12th globally. In addressing bribery and solicitation issues within the investment and business processes, the ICAC employs a "Three-Pronged" strategy comprising law enforcement, prevention, and public awareness. This approach integrates both top-down and bottom-up models, effectively responding to government policies, agencies, the public, and various stakeholders. ICAC categorizes bribery risks into two stages: the private sector's initial investment in business establishment and the subsequent operational stage. For the investment stage, ICAC collaborates closely with relevant government agencies to ensure adherence to legislative and procedural norms. Transparent operational processes are developed to guarantee accuracy and honesty. When private enterprises engage in business activities within the Hong Kong Special Administrative Region, the Trade and Industry Department (TID) plays a crucial role. TID, in partnership with ICAC, designs anti-fraud commercial terms and conditions within trade agreements signed with foreign governments. This safeguards investors and entrepreneurs by aligning business operations with anti-corruption stipulations. The ICAC provides guidance and resources to the business sector, offering templates and sample documents to help companies establish robust anti-corruption policies and internal controls. This initiative ensures transparency in business operations and instills confidence in investors and established businesses. Regular consultations between ICAC senior executives and government officials are conducted to discuss anti-corruption strategies and plans. These discussions provide ICAC with insights into corruption risks within various agencies, enabling the formulation of preventive measures. ICAC's commitment to collaboration with all sectors in the fight against corruption is paramount, considering its limited workforce of approximately 1,800 officers. Furthermore, ICAC employs an electronic system to counter bribery in the Hong Kong Special Administrative Region's investment and business operations. The region's e-government initiatives automate permit approval processes, minimizing delays for private enterprises and the public. ICAC's Operations Department is responsible for investigating bribery cases, while an independent committee ensures the organization's autonomy and the ability to report corruption to the Chief Executive of the Hong Kong Special Administrative Region, reinforcing its capacity to enforce the law impartially against government agencies and officials.

In South Korea, the ACRC diligently enforces the “Improper Solicitation and Graft Act 2015” and the “Act on the Prevention of Conflict of Interest Related to Duties of Public Servants 2021” to prevent government officials from receiving improper benefits or engaging in conflicts of interest. On the other hand, recognizing the significance of shifting social attitudes and expectations from stakeholders like shareholders, investors, company executives, employees, partners, governments, local communities, and consumers, the ACRC aims to support transparent government and business operations. This stance proactively prohibits business practices like bribery, embezzlement and a lack of social responsibility. South Korea, like Thailand, previously had a societal context that fostered corruption. To promote transparent practices across sectors, the country has worked on modifying this context. Recommendations have been provided for private companies to develop anti-corruption plans and integrity standards, including setting up fraud reporting systems, preventing improper receipt of bribery, establishing public whistleblowing mechanisms, implementing internal audit systems, rewarding anti-corruption efforts, and penalizing fraudulent activities by management or employees. Training programs have been instituted to educate executives and staff on ethical operations. The ACRC recently introduced the "Moral Concert," an innovative form of anti-corruption education utilizing performing arts such as plays and concerts to make the concept of integrity relatable. Going forward, the ACRC plans to support private companies in implementing Integrity and Transparency programs (Ethics Compliance Program: K-CP) for the business sector. Concurrently, they introduced guidelines, which is called the Ethics Compliance and Transparency (K-CP) program, with a focus on strengthening integrity in state enterprises and public institutions in 2022.

6.1.4 Guidelines for Preventing and Addressing Bribery in the Investment and Business Process in Thailand

Derived from interviews with notable figures engaged in business operations and anti-bribery efforts in Thailand, three primary categories emerged: the private sector (including multinational corporations, Thai companies, and business sector associations), Thailand's Anti-Corruption Organizations (represented by the NACC Office and PACC Office), and government bodies endowed with authority over investment and business pursuits within Thailand. Additionally, insights were gleaned from experts specializing in anti-bribery and investment. This group of key informants provides recommendations for mitigating challenges and forestalling bribery within Thailand's investment and business processes as outlined below:

6.1.4.1 Recommendations for Legal Development

Thailand should update its laws governing investment and business activities to align with the present landscape and eliminate legal loopholes that allow for varying interpretations, often leading to conclusions dependent on the discretion of government officials. The discretionary power of individual officials can lead to diverse interpretations and implementations, resulting in inequity and bias stemming from this discretion. It is imperative to establish dedicated laws addressing conflicts of interest, alongside rigorous enforcement of anti-bribery regulations and measures.

6.1.4.2 Recommendations for Enhancing Government Agency Work Processes

To enhance the effectiveness of government agency operations, certain actions are advised. Firstly, it's essential to establish well-defined procedures for approving investment and business activities in Thailand. This should include the provision of supporting documents and a transparent timeline, aiming to limit the discretion exercised by government officials. A thorough assessment is warranted to trim unnecessary authorizations, alleviating the workload on operators while curbing opportunities for bribery within the government process. Embracing digital systems is crucial for streamlining agency workflows. Moreover, delegating specific authorization tasks to the private sector could prove beneficial. However, government agencies should retain supervisory power and might engage a third party to oversee and monitor their operations. The development of an open data disclosure system and the implementation of a streamlined One Stop Service mechanism are also recommended measures.

6.1.4.3 Recommendations for Preventing Bribery

Efforts to counter bribery should primarily concentrate on the private sector to deter occurrences within Thailand's investment and business processes. This can be achieved through anti-corruption initiatives structured as projects, fostering collaboration and guidelines between public and private domains. Ongoing supervision and monitoring should replace seminar-based projects and private network approaches via business associations. The establishment of a well-defined and secure whistleblowing system is pivotal, instilling confidence in whistleblowers about the confidentiality of their personal details. Implementing robust safeguards for whistleblowers and witnesses involved in corruption cases is essential. Mandatory certification standards in anti-corruption and bribery should be imposed on government contractors. Rigorous investigations leading to appropriate penalties should be conducted in bribery cases. It's crucial to communicate information about the bribery landscape in Thailand, presenting both positive and negative aspects in a balanced manner

to avoid one-sided perspectives. Altering societal attitudes toward bribery is recommended, encompassing educating children and young adults about anti-corruption measures to ensure a sustainable resolution to the issue.

6.1.4.4 Recommendations for International Collaboration

Thailand's engagement with the International Anti-Corruption and Bribery Organization is recommended. This involvement should entail fostering international cooperation for addressing transnational bribery offenses. Key aspects include joint efforts in areas like investigation, witness testimonies, evidence collection, and the pursuit of recovering damages and assets connected to transnational bribery cases. The objective is to ensure compensatory measures commensurate with the fiscal losses attributed to corruption. Such efforts should extend beyond the Thai state and incorporate victims of transnational bribery, encompassing not just the nation but also its citizens who are taxpayers, collectively impacted by the crime of transnational corruption.

6.2 Discussion of Research Findings

The aim of this study was to examine instances of solicitation and acceptance of bribes by government officials involving both multinational corporations and Thai investors engaged in business within Thailand. It also sought to analyze the guidelines, measures, and operations carried out by the NACC and related government bodies to combat and prevent bribery. Additionally, the study delved into the best practices of countries with a track record of effectively addressing bribery issues among government officials, consistently earning high Corruption Perceptions Index (CPI) scores. This examination aimed to uncover strategies for preventing and resolving the problem of bribery within the context of multinational corporations and Thai enterprises investing and operating in Thailand. The research hypothesis posited that historical measures and law enforcement efforts aimed at countering bribery during the investment process in Thailand have proven inadequate in resolving the issue. Consequently, businesspeople and investors engaged in Thailand continue to grapple with the problem of offering and accepting bribes. This is attributed to the formulation of government measures and practices, which often stem from policy-level decisions rather than a comprehensive understanding of practical challenges within the investment process. As a result, such measures and guidelines lack the ability to effectively address the problem of bribery within the investment process in Thailand. This observation is in alignment with the research findings, which demonstrate that Thailand still contends with a moderate level of bribery within the investment and business sphere. This is echoed by the outcomes of the TRACE Bribery Risk Matrix survey, indicating a moderate risk level of receiving bribes from government officials within business operations in Thailand. When considering corruption and

bribery trends over the past five years, reflected in the Corruption Perceptions Index (CPI), Thailand consistently scored between 35 and 36 points, with an average score of 36 points. Additionally, according to the TRACE Bribery Risk Matrix, Thailand's average score ranged from 46 to 50 points, with an average of 47 points, clearly highlighting the ongoing presence of corruption and associated bribery risks from government officials within business operations.

The situation regarding bribery, as evident from research findings and corruption indicators, suggests that despite efforts by the NACC, other government agencies, and their initiatives like the Licensing Facilitation Act, B.E. 2558 (2015) aimed at clearly defining procedures and timelines while incorporating electronic systems for service delivery, the issue of bribery in Thailand's investment and business operations persists. The primary reason behind this persistence is the lack of consultation with the private business sector when determining solutions to address bribery. Government agencies have introduced online systems to expedite operations and enhance transparency, but from the private sector's perspective, true facilitation and transparency would involve reducing or eliminating unnecessary licenses and amending laws to limit the discretionary powers of government officials. Additionally, while the NACC has developed anti-bribery laws in alignment with international standards, Thailand has struggled to combat bribery effectively compared to countries like Singapore, Hong Kong, and South Korea due to differences in the strictness of law enforcement and anti-bribery measures. Business operators also lack confidence in reporting corruption to government agencies out of fear that their information won't remain confidential, leading to harassment and discrimination in their business dealings. Private businesses often perceive that reporting corruption won't yield justice, as bribery continues to be mutually beneficial for both entrepreneurs and government officials. Entrepreneurs gain expedited government services, while officials receive special compensation through abuse of their authority. Ultimately, the decision to invest or conduct business abroad is influenced by various factors such as infrastructure, labor, transportation, and quality of life in the host country. When entrepreneurs find that the costs associated with bribery don't significantly impact their overall business expenses and the potential returns outweigh these costs, they continue to engage in bribery practices. Consequently, bribery remains a chronic issue in Thailand's investment and business operations.

When considering strategies to address and mitigate issues related to solicitation and acceptance of bribes by government officials in the Republic of Singapore, Hong Kong, and the Republic of Korea (South Korea), it becomes evident that the Corruption Investigation Bureau (CPIB) operates upon three pivotal principles: enhancing the adaptability of laws to ensure constant relevance, allowing for conviction based on a demonstration of the accused's

propensity for dishonesty without stringent evidence requirements, and imposing severe consequences upon guilt, including substantial fines and reparations equivalent to the illicit gains. This underscores Singapore's commitment to maintaining up-to-date legislation aligned with evolving corruption scenarios, coupled with penalties encompassing both criminal repercussions and restitution for fraudulent acts. In the context of the Hong Kong Special Administrative Region, the approach to addressing and preventing bribery within business operations is manifested through the "Three-Pronged" strategy, harmonizing law enforcement, prevention, and public awareness efforts. Guided by this framework, the Independent Commission Against Corruption (ICAC) attaches significant value to fostering awareness and soliciting insights from various societal sectors. The anti-corruption practices and measures endorsed by ICAC reflect a hybrid model, synergizing both Top-down and Bottom-up methodologies, facilitating responsiveness to governmental policies, and engaging government entities, the public, and diverse stakeholders. Likewise, the Republic of Korea (South Korea) places emphasis on reshaping societal contexts and expectations to encourage transparent practices across various stakeholders, including shareholders, executives, employees, partners, governments, local communities, and consumers. This shift is intended to bolster governmental and business operations with transparency, while condemning inconsistent practices. In alignment with this, the Republic of Korea (South Korea) has instituted a robust framework to combat corruption, encompassing measures such as establishing a fraud reporting system, instituting protocols to prevent improper receipt and solicitation of bribes, implementing public whistleblowing mechanisms, and establishing internal audit systems to thwart fraudulent or damaging activities. Additionally, they intend to incentivize anti-corruption engagement among employees, penalize management or staff involved in misconduct, and impart ethical education to promote integrity. Concurrently, the Anti-Corruption and Civil Rights Commission (ACRC) in South Korea is set to reinforce guidelines for implementing the Corporate Ethics and Transparency (K-CP) Compliance Program in the public sector. This initiative, launched in June 2022, targets public organizations, state enterprises, private companies, and local organizations, aiming to bolster ethical practices and transparency.

Thus, to address the predicament of government officials soliciting and accepting bribes in the context of investing and conducting business within Thailand, it is imperative to initiate a comprehensive approach that encompasses engagement and comprehension of the pertinent challenges. This approach should involve acknowledging and thoughtfully considering insights from all relevant sectors, particularly focusing on the private realm, which includes private business associations and Thai entrepreneurs. This process entails addressing a spectrum of issues encountered during interactions with governmental bodies, alongside

potential remedies envisioned from the perspective of the business community. Furthermore, it necessitates soliciting input from government agencies associated with business operations in Thailand, spanning from operational protocols and laws to developmental processes and the challenges faced by government officials in the execution of their duties. The collaborative formulation of guidelines or measures aimed at thwarting bribery and addressing gaps in existing laws that may inadvertently facilitate the exchange of bribes between government officials and business operators is pivotal. Clarity in directives for mitigating bribery challenges prevalent in Thai business operations demands stringent supervision, consistent monitoring, and thorough evaluation of the performance of relevant government entities. The establishment of a dedicated entity focused on studying the evolving dynamics of bribery within Thailand's business landscape is imperative. This ensures that anti-bribery laws and measures remain adaptable to the current context while anticipating forthcoming trends in bribery patterns. Similarly, the imposition of penalties for corrupt conduct must be robust, encompassing both criminal repercussions and restitution for fraudulent actions. This comprehensive enforcement of the law serves as a cornerstone for fostering confidence among private business operators, motivating their active participation in the collective effort to prevent and combat bribery across the spectrum of business processes in Thailand. In tandem, these measures facilitate the reporting of corruption clues to the Office of the National Anti-Corruption Commission (NACC), thereby enabling the sanctioning of corrupt government officials. The approach elucidated above, predicated on participation and alignment across all sectors, underscores a flexible process tailored to the evolving dynamics of current and anticipated future bribery scenarios. This comprehensive strategy serves as a sustainable avenue to effectively eradicate the issue of soliciting and accepting bribes within Thailand's investment and business landscape.

6.3 Recommendations

6.3.1 Recommendations in research

The study titled "Bribery to Government Officials by Multinational Corporations and Investors Engaged in Business and Investment in Thailand" engaged a research team that utilized quantitative data from surveys and qualitative data from in-depth interviews in their analysis. The research involved contributions from various key stakeholders, encompassing the business sector (multinational corporations, Thai companies, and private business associations), anti-corruption institutions in Thailand (NACC Office and PACC Office), governmental bodies responsible for overseeing investment and business operations in Thailand, as well as experts specialized in anti-bribery and investment. Following a meticulous examination and synthesis of the study's findings, the research team formulated practical

guidelines aimed at addressing challenges and preventing the occurrence of bribery involving government officials within Thailand's investment and business processes. These guidelines are intended to be applicable to the NACC Office, government agencies, and the business sector as follows:

6.3.1.1 Recommendations for the NACC

The NACC serves as Thailand's principal anti-corruption agency, tasked with suppressing corruption, preventing fraud, and examining assets and liabilities. It operates in collaboration with various sectors both domestically and internationally, aiming to enhance transparency and acceptability within the operations of government agencies in Thailand. In light of addressing issues and preventing instances of offering and accepting bribes by government officials in the context of business and investment activities in Thailand, the research team proposes the following recommendations for the Office of the National Anti-Corruption Commission:

(1) Establish a collaborative network with the private sector to collectively formulate well-defined and specific policies and guidelines for combating corruption and bribery in investment and business operations in Thailand.

Currently, the NACC has taken steps to counter and curb bribery-related corruption occurring within Thailand's investment and business processes. This includes initiatives like creating a guideline for establishing suitable internal control measures for juristic entities to prevent bribery. This guideline serves as a reference for organizations to develop their own oversight measures transparently. Furthermore, the NACC has engaged in discussions with private business associations to jointly address issues and instances of bribery that arise in the private sector's interactions with government agencies during application processes or other relevant procedures tied to investment and business operations in Thailand. However, there is room for improvement in terms of policy clarity and practical implementation. The private sector largely perceives the anti-bribery efforts as lacking substantial results. There is a perception that the NACC lacks a comprehensive understanding of the challenges faced by the private sector and doubts that both the NACC and other governmental bodies can provide immediate solutions to these challenges.

The NACC is advised to establish and enhance a robust network within the private sector. It should adopt an open-minded approach to actively listen to real instances of bribery and the proposed solutions from private business operators. This approach aims to devise collaborative strategies and establish a shared framework for addressing and

preventing bribery prevalent within the business sector. This effort should include mechanisms for supervising, monitoring, and assessing the implementation of the joint operational framework involving the NACC, pertinent government entities, and the private sector. The insights garnered from this process should be utilized to adapt operations to the prevailing conditions, resulting in an operational framework that is influenced by the perspectives and consensus of all stakeholders involved. Such an approach can foster confidence among the private sector, signaling the NACC's and government agencies' genuine dedication to tackling bribery challenges in partnership with all sectors.

(2) Enforce Laws Vigorously and Conduct Thorough Investigations for Convictions in Bribery Cases

A prevalent sentiment among many private business operators is that the prosecution of government officials for accepting bribes remains infrequent. This lack of confidence in the judicial process leads to hesitancy in reporting corruption-related issues to the NACC or relevant governmental bodies. In order to address this, corruption complaint investigations should be comprehensive beyond mere insinuations of misconduct or neglect of duty under section 157 of the Criminal Code. Particularly in cases of corruption involving government officials, notably within procurement processes, charges should extend beyond mere negligence to encompass the essence of quid pro quo arrangements, such as the giving and receiving of bribes. This practice not only fosters society's trust in a transparent investigation and just punishment of corrupt government officials but also ensures fairness for complainants.

(3) Enact Clear Conflict of Interest Laws with Defined Penalties

Presently, Conflict of Interest (COI) forms of corruption are widespread, often involving scenarios like receiving compensation for executing duties or favoring acquaintances as government contractors. The NACC should establish comprehensive COI laws that outline unambiguous penalties for government officials involved in such instances. Furthermore, a reporting mechanism should be instituted, particularly concerning the receipt of compensation, gifts, or entertainment by government officials. This would ensure the accountability and transparency of officials at all levels.

(4) Foster International Cooperation in Transnational Bribery Investigations

Given Thailand's allure to foreign investors and the presence of multinational corporations, the potential for cross-border bribery, as observed in cases like the International Film Festival bribery case and the Rolls Royce bribery case, is evident. To

address this, the NACC should collaborate with overseas law enforcement agencies and anti-corruption entities to streamline investigative operations, evidence collection, and witness testimonies. Such international cooperation would expedite case proceedings, enabling swifter responses to international bribery allegations. Furthermore, collaboration with foreign governmental bodies and international organizations should extend to enable Thailand to seek restitution for damages caused by transnational bribery cases occurring within its borders. This effort aims to ensure that compensation extends not only to the Thai state but also encompasses Thai taxpayers who are inadvertently affected by these transnational corrupt practices.

(5) Enhance Whistleblowing Processes

To counteract misconceptions and uncertainties surrounding anti-corruption and anti-bribery policies within Thailand's investment and business landscape, particularly concerning fraud complaints, the NACC should enhance the whistleblowing process. This can be achieved by safeguarding the confidentiality of whistleblowers and fraud complainants. When whistleblowers opt for anonymity, the NACC should prioritize and thoroughly investigate the claims, employing a designated code number system as a communication channel for requesting additional information or evidence. This code-number-based process should be applied to fraud or bribery allegations involving government officials, business operators, and the general public. This approach bolsters the integrity of the investigative process and encourages participation while respecting the whistleblower's privacy.

(6) Establish Qualification Criteria for Private Companies Contracting with Government Agencies

Numerous private companies operating in Thailand engage with government agencies through public sector tenders or procurement processes, which unfortunately can lead to bribery of government officials in exchange for securing contracts. This form of bribery, particularly in procurement, is prevalent. To counteract this issue, the NACC should collaborate with relevant government bodies, such as the Comptroller General's Department, and private business associations. The objective is to set qualification criteria for private companies intending to contract with government agencies. These criteria should stipulate that companies must uphold a Code of Conduct, adopt guidelines for appropriate internal control measures for juristic persons as outlined by the NACC, be affiliated and certified by the Thai Private Sector. Collective Action Against Corruption (CAC), and/or hold certification in the international good governance standard ISO37000. To prevent undue burden on the private sector, the certification process should be streamlined, avoiding

excessive costs that could hamper opportunities to engage with government agencies. Moreover, certifying entities must enjoy widespread credibility across sectors. They should be scored favorably compared to peers in government tenders or procurement, encouraging private companies to adopt transparent business practices and undergo the certification process.

(7) Mandate Third-Party Participation in Government Project Review Process

Public officials within government agencies and anti-corruption organizations often lack the resources required to combat pervasive corruption across various domains such as the environment and construction. This resource constraint can lead to inadequacies in certain duties due to insufficient knowledge. To address this, the involvement of third parties in the government's work processes becomes imperative. These external entities can partake in various activities, including monitoring pollution stemming from industrial plant operations, examining wastewater treatment system construction quality, and conducting broader assessments to ensure transparency and efficiency in government sector operations. This third-party presence is equally vital in the implementation of government projects, including public-private partnership (PPP) endeavors where the private sector is granted permissions, concessions, or operational rights for state undertakings. For example, the MRT Orange Line Project and various government-initiated projects at central, regional, and local levels should include independent observers. The NACC should provide tangible support for these independent observers through formal agreements such as Memorandums of Understanding (MoUs) signed with government agencies and state-owned enterprises. This cooperation ensures transparent and accountable operations within these projects.

(8) Launch Corruption Prevention Initiatives Targeting the Private Business Sector

One of the paramount objectives of the NACC is to prevent corruption. While various initiatives have targeted individuals, youth, and children, greater emphasis should be placed on engaging with the private business sector. Collaborative efforts that involve crafting guidelines and implementing monitoring and evaluation mechanisms should be prioritized over traditional training and seminars. This approach establishes a robust network between the private sector and the NACC, enhancing their collective ability to address and prevent bribery within Thailand's investment and business operations. By tailoring projects in this manner, concrete progress can be made in preventing corruption specifically within the investment and business landscape.

(9) Develop Comprehensive Communication Strategies on the Bribery Situation in Thailand

Current communications on bribery within Thailand are disseminated through channels like social media and television, largely focusing on information related to corruption instances, bribery transactions, and the apprehension of government officials involved in bribery. These narratives have led to both domestic and international audiences associating Thailand with negative aspects of corruption, thereby undermining the reputation of government agencies despite the ongoing anti-corruption efforts and alignment of anti-corruption laws with international standards. To counteract this perception, Thailand should employ a comprehensive communication strategy. This strategy should not only spotlight instances of corruption but also highlight successes in anti-corruption endeavors. By showcasing both aspects, the aim is to raise awareness among both domestic and international audiences, promoting a balanced understanding of Thailand's anti-corruption progress.

(10) Facilitate Joint Meetings with Government Agencies to Monitor Corruption Risks and Collaboratively Prevent Corruption

The NACC should arrange periodic negotiation meetings, whether annually or semi-annually, involving leadership and senior executives from diverse government agencies alongside representatives from the private sector. The focus of these meetings should center around anti-corruption efforts, where discussions revolve around the formulation of anti-corruption guidelines and plans. This platform serves as an opportunity for the NACC to collect corruption risk intelligence from all stakeholders and employ this data to develop targeted and current measures and guidelines for preventing and addressing corruption. A dedicated working group should be established to oversee the implementation and performance of these measures, collaborating closely with other pertinent sectors.

(11) Collaborate with Government Agencies Involved in Investment and Business Operations to Establish Anti-Corruption Policies from Inception

A considerable portion of the private sector investing and operating within Thailand remains unfamiliar with anti-corruption policies. Meanwhile, Thai government agencies have yet to establish clear-cut anti-corruption measures from the outset of business establishment. To rectify this, the NACC should engage in discussions with private business associations and pertinent government bodies engaged in Thailand's business environment, such as the Board of Investment (BOI) and relevant regulatory departments. These discussions should culminate in the establishment of guidelines or requirements for private companies

embarking on business operations in Thailand. These requirements should promote transparency and prohibit bribery of government officials. Additionally, the Department of Business Development and the BOI should take the lead in disseminating these requirements to registering private sector entities. By doing so, companies can better align their practices with these guidelines.

(12) Change the Societal Anti-Corruption Mindset

Current efforts by the NACC in educating government officials, individuals, youths, and students often involve lectures and public declarations against corruption. While these initiatives carry merit, they tend to remain symbolic and insufficient in dissuading individuals from engaging in corrupt behavior. To address this, the NACC should overhaul its approach, aiming to foster a collective societal understanding that corruption is fundamentally wrong. This entails going beyond simple lectures or pledges, to cultivate a deeper understanding among government personnel, the private sector, the public, youths, and students. This approach involves instilling a rational approach to analyzing actions that could be deemed corrupt, alongside imparting knowledge about penalties and real-life examples of fraudulent activities. This comprehensive understanding aims to engender a broader societal consensus against corruption.

(13) Collaborate with International Anti-Corruption Agencies

While Thailand is currently a signatory to the 2003 UNCAC Convention, enhancing efforts against transnational bribery demands a more active involvement. Thailand should further engage by becoming a member of international anti-corruption organizations, such as the OECD Convention against Bribery of Foreign Public Officials in International Business Transactions. This step will enable Thailand to adopt international guidelines for combating bribery stemming from transnational business operations. By solidifying these ties, Thailand not only strengthens its anti-bribery stance but also garners greater international recognition for its anti-corruption efforts.

6.3.1.2 Recommendations for Government Agencies

To address and prevent instances of bribery involving government officials in the granting of permissions such as building construction permits and business licenses in Thailand, the research team recommends the following:

(1) Revise Legislation to Curtail Government Officials' Discretion

Numerous Thai laws governing the approval of investment and business operations in Thailand contain clauses that grant government officials discretion in carrying out their duties. Phrases such as "to notify without delay" or "at the discretion of government officials" are commonplace. For instance, Section 25 of the Building Control Act, B.E. 2522,

"Section 25 stipulates that when an application for a license is submitted, the local official is responsible for reviewing and either issuing the license or sending a written notice of disapproval along with reasons to the applicant within forty-five days from the date of receiving the application.

In situations where the local official faces constraints that prevent the issuance of a license or the issuance of a refusal order within the time period outlined in paragraph one, an extension of the period may be granted for a maximum of two additional times, each not exceeding forty-five days. However, the applicant must receive written notification of each extension, including the reasons for such extensions, prior to the initial period under paragraph one or any subsequent extension expiring.

Should the local official indeed grant a license or determine that the applicant is not to be granted a license, the local official is prohibited from delaying notification to the license applicant."

The provision for extensions of up to two times, each not exceeding 45 days, is further outlined. However, the requirement to notify the applicant promptly seems to allow officials to delay notifications until the entire 45-day period has lapsed. This discretionary wording can lead to varied interpretations and potentially facilitate bribery by extending decision-making periods. To enhance fairness and transparency and curb bribery opportunities, government agencies engaged in granting permissions should reevaluate such legislative language. Consideration should be given to implementing clear timeframes for decision-making, effectively minimizing discretion and ensuring that decisions are communicated in a timely manner once reached, thereby reducing avenues for bribery.

(2) Streamline and Revise Unnecessary or Outdated License Approvals

Throughout the investment and business operations journey in Thailand, entrepreneurs often find themselves navigating multiple authorities to obtain certifications and approvals. However, this multi-step process sometimes involves unnecessary permits that can lead to extended approval timelines or even corruption risks. The business sector believes that dealing with various government agencies for permits enhances the potential for corruption and bribery. In addressing this, a thorough review is required to assess the criteria, methods, conditions, and procedures in place, as well as the appropriateness of predefined timeframes for operations. The clarity in the framework for discretion and the readiness of responsible agencies is essential. To achieve this, government agencies should

actively seek input from stakeholders. If the review identifies laws and regulations causing operational delays or complexity and hindering the nation's economic, social, and administrative progress, corrective action should be swiftly taken. This may entail reducing or eliminating licenses with these characteristics. Furthermore, government agencies should explore expanding the scope of the law to cover services, consider converting certain permissions into notifications or registrations, and broaden the scope for fees to cover licenses. This would eliminate the need for renewal and provide flexibility for certain business operations, thus minimizing corruption risks. Additional measures such as providing English forms upon request and introducing special fast-track channels can also enhance transparency and efficiency while reducing the likelihood of corruption.

(3) Enhance Government Agency Work Processes

Government agencies should embrace the guidelines outlined by the Office of the Public Sector Development Commission for improving work processes. By aligning processes with the Public Sector Grant Facilitation Act, B.E. 2558, agencies can enhance services through modern, user-friendly channels. This involves offering consistent, easy-to-understand information across all platforms, establishing one-stop services to avoid multiple agency interactions, and setting clear service standards and timelines. Reducing document usage and avoiding duplicate information requests from the government are also crucial. The agencies should respond promptly to complaints and implement corrective measures while continuously striving to improve services and mitigate the risk of fraud.

(4) Full Utilization of Digital Systems in Work Processes

Digital systems play a pivotal role in achieving transparency within government agencies. While digital and online systems have been integrated into work processes, their full implementation remains incomplete. The continued use of paper documents as the initial step of document preparation and the lack of systematic data linkage across government agencies present challenges. To address this, an ideal solution is to adopt true online systems that eliminate the need for hard copies, scans, or additional workflows. By enabling automatic data entry through various online forms and ensuring systematic data linkage, the efficiency of government operations can be significantly enhanced. This approach minimizes the interactions between the business sector and government officials, thereby reducing corruption and bribery opportunities. Utilizing an online intermediary for document submission and consideration notification can streamline operations, making them faster and more transparent.

(5) Delegating Certain Government Approval Tasks to the Private Sector

Government agencies holding authority to grant approvals within the investment and business processes should consider delegating routine licensing or renewal tasks to the private sector. Drawing inspiration from the passport service model of the Department of Consular Affairs, Ministry of Foreign Affairs, private sector representatives could act on behalf of government agencies, expediting public services. While private sector regulators would oversee these tasks, government agencies should establish standardized practices and ensure adherence. A system of authorization and penalties for non-compliance must be in place. If private sector representatives fail to uphold regulations, the permission-granting authority should be promptly revoked.

(6) Implementation of One-Stop Service

The complexities of dealing with multiple government agencies during the investment and business operations in Thailand can be mitigated through the establishment of a One-Stop Service Center. This center should be a collaborative effort among Thai government agencies, incorporating a linked database system. Such integration would alleviate the burden on entrepreneurs who would otherwise have to navigate numerous agencies and prepare hard-copy documents for approval-related processes.

(7) Specification of Supporting Documents and Clear Timeframes

In light of the Government License Facilitation Act, B.E. 2558, and the Electronic Civil Service Act B.E. 2565, which facilitate digital interactions between government agencies and the public, agencies should align their work processes accordingly. To streamline permissions and interactions, government agencies must outline the documents required for applications and detail the operation process steps. It is imperative to establish transparent and manageable timeframes for implementation, using electronic systems to provide comprehensive service to business operators and individuals seeking assistance. Government agencies must actively promote and disseminate this information, minimizing opportunities for bribery within Thailand's investment and business process.

(8) Establishment of a Government Information Disclosure System (Open Data)

Promoting the disclosure of government agency information adheres to the principles of good governance. The enforcement of the Official Information Act, B.E., encourages freedom of information and technology access to achieve transparency

in government operations. This is particularly crucial in procurement processes that carry a high risk of corruption. Through mechanisms like the Public Procurement and Supplies Management Act B.E. 2017 and the Ministry of Finance's Regulations on Public Procurement and Supplies Management, information should be readily accessible. Official websites should host substantial contract information, and relevant data should be stored in the official information center of the respective government agency. This transparency ensures accountability and reduces opportunities for corruption in government operations, including procurement considerations.

6.3.1.3 Recommendations for the Private Sector

Business operators across the construction, manufacturing, and service sectors, along with private business associations, have consistently identified the issue of bribery and corruption while conducting business in Thailand. To address these challenges, the research team proposes the following recommendations for the private sector:

(1) Development of Comprehensive Business Code of Conduct

In contemporary business practices, most private companies establish a Business Code of Conduct to guide their operations. However, the clarity and coverage of these codes regarding anti-bribery measures and penalties for employee involvement in bribery remain variable. A well-defined anti-bribery policy is crucial, mandating that employees at all levels abstain from any form of bribery, whether through direct or indirect means, to attain business benefits. It should also address the prohibition of facilitating payments that expedite business processes. Both large enterprises and small to medium-sized enterprises (SMEs) can seek guidance or study business ethics preparations from reputable sources such as the NACC and business sector associations like the Industrial Association, Thai Chamber of Commerce, Thai Institute of Directors Association, Thai Bankers Association, Thai Listed Companies Association, Federation of Thai Capital Market Organizations, and Joint Foreign Chambers of Commerce in Thailand.

(2) Establishment of Risk Management Committee

Private companies are advised to establish a risk management committee dedicated to overseeing and formulating a comprehensive risk management policy that encompasses bribery and corruption risks. This committee should be responsible for creating appropriate and systematic risk assessment processes at regular intervals. Additionally, it must review the outcomes of risk assessments, ensuring the adequacy and suitability of risk management strategies. For this reason, all company executives should possess a clear

understanding of the company's business processes and the potential bribery and corruption risks associated with them. Regular assessment of bribery and corruption risks (at least annually) is crucial, alongside the ongoing evaluation of existing risk mitigation measures to ensure their effectiveness in minimizing risks to an acceptable level.

(3) Implementation of Employee Training for Anti-Bribery

Guidelines

Private companies should conduct training sessions for executives and all company officers, focusing on anti-bribery and corruption awareness. This training should emphasize the significance of anti-bribery policies, with specific attention given to various forms of bribery and the potential legal consequences for engaging in such practices. Additionally, the training program should educate employees on methods for reporting instances of witnessed or suspected bribery or corruption, encouraging transparency and accountability within the organization.

6.3.2 Recommendations for Future Research

In light of the insights gained from the current study, several areas warrant further study to deepen our understanding of the complex issues surrounding bribery, government officials, and business operations. The following recommendations provide valuable directions for future research:

6.3.2.1 There is a need for an in-depth study into the act of soliciting and offering bribes to government officials within sectors such as construction, manufacturing, and service businesses.

6.3.2.2 Further research should delve into the act of soliciting and offering bribes to government officials across additional sectors like public utilities, transportation, real estate, agriculture, forestry, and fisheries.

6.3.2.3 The dynamics of problem-solving and prevention of bribery by government officials in countries with successful and exemplary practices should be studied within the context of anti-bribery efforts in investment and business processes. This analysis should encompass countries such as the United States of America, the United Kingdom, the Republic of Singapore, and the Republic of Korea (South Korea).

6.3.2.4 Detailed study and analysis are required into the licenses associated with each business category. This should encompass an examination of the relevant processes and departments, with a focus on assessing the suitability and necessity of these licenses and the application procedures specific to each business sector.

6.3.2.5 Similarly, a study should be conducted on the licenses relevant to various businesses in countries consistently marked with high Corruption Perceptions Index (CPI) and TRACE Bribery Risk Metrix scores. This study should encompass an analysis of the corresponding processes and departments to evaluate the appropriateness and necessity of these licenses while adapting the findings to Thailand's context.

